

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Tolga kommune

Arkivsak: 24/325
Møtedato/tid: 13.05.2024 kl. 12:30
Møtested: Rådhuset Brugata 38 2540 Tolga, møterom: formannskapssalen

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Torbjørn Brandt på telefon 468 22 369, eller e-post: torbjorn.brandt@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, den 07.05.2024

Audun Holte (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Torbjørn Brandt
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
18/24	Kontrollutvalgets uttalelse om kommunens årsregnskap og årsberetning for 2023
19/24	Bestilling av forvaltningsrevisjon - Helse og omsorg
20/24	Referatsaker
21/24	Innspill til kontrollarbeidet
22/24	Godkjenning av møteprotokoll

Kontrollutvalgets uttalelse om kommunens årsregnskap og årsberetning for 2023

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

18/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/297 - 8

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget vedtar utkast til uttalelse om årsberetning og årsregnskapet for Tolga kommune.

Kontrollutvalgets uttalelse sendes kommunestyret, med kopi til formannskapet.

Vedlegg

Årsregnskap 2023

Årsmelding 2023

Revisjonsberetning 2023

Kontrollutvalgets uttalelse til kommunes årsregnskap og årsberetning for 2023

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal i denne saken vedta en uttalelse om kommunekassens årsregnskap, vanligvis omtalt som kommunens årsregnskap, og årsberetningen. Tolga har utarbeidet en årsmelding som utgjør årsregnskapet og årsberetningen. Sekretariatet har utarbeidet et forslag til kontrollutvalgets uttalelse, se vedlegg. Uttalelsen skal gjøre formannskapet og kommunestyret oppmerksomme på forhold som har betydning for om årsregnskap og årsberetning kan godkjennes. Uttalelsen sendes til kommunestyret med kopi til formannskapet. Formannskapet må ha uttalelsen så tidlig at det kan ta hensyn til den når det behandler innstilling om godkjenning av årsregnskap og årsberetning til kommunestyret.

Kontrollutvalgets uttalelse

Kontrollutvalgets uttalelse er basert på kommunens årsregnskap og årsberetning og revisjonsberetningen.

Kontrollutvalget bekrefter i uttalelsen at regnskapet er revidert på betryggende måte og i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk. Det går dessuten fram av uttalelsen at årsberetningen omfatter alle forhold som kreves i kommuneloven.

Årsregnskap for kommunekassen

Årsregnskapet skal gi kommunestyret grunnlag for styring og kontroll av den samlede økonomiske utviklingen. Årsregnskap er utformet i samsvar med gjeldende lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Kommunedirektøren vil orientere kontrollutvalget om årsregnskap og årsberetning i møtet.

Revisjonsberetningen

Revisor bekrefter at årsregnskapet og årsberetningen inneholder opplysningene som kreves i lov og forskrift. Revisor bekrefter også at årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet, og om vesentlige avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene. Revisjonsberetningen er levert innen fristen.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor vil orientere om arbeidet med revideringen av kommunens årsregnskap i møtet.

Vurdering og konklusjon

Formålet med uttalelsen er å opplyse om årsregnskapene og årsberetning kan godkjennes eller om det foreligger forhold som gjør at årsregnskapene eller årsberetning ikke kan godkjennes. Sekretariatets forslag til uttalelse omtaler derfor ikke forhold som ikke er til hinder for godkjenning av årsregnskapet og årsberetningen.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å gi en uttalelse i samsvar med det vedlagte forslaget. Kontrollutvalget har likevel anledning til å gi flere kommentarer til årsregnskapet og årsberetningen

Tolga kommune

Regnskap 2023

BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT

§ 5-4 FØRSTE LEDD

		Regnskap 2023	Rev. Budsjett 2023	Oppr. Budsjett 2023	Regnskap 2022
	Note				
1 Rammetilskudd		95 338	96 147	95 132	89 887
2 Inntekts- og formueskatt		40 192	37 545	37 545	39 497
3 Eiendomsskatt		7 057	7 406	7 406	7 217
4 Andre generelle driftsinntekter		24 592	18 517	16 217	15 306
5 Sum generelle driftsinntekter		167 179	159 615	156 300	151 907
6 Sum bevilgninger drift, netto		159 490	149 794	138 920	124 913
7 Avskrivninger	4	7 682	10 380	10 380	11 685
8 Sum netto driftsutgifter		167 172	160 174	149 300	136 598
9 Brutto driftsresultat		7	-559	7 000	15 309
10 Renteinntekter		2 154	400	400	1 160
11 Utbytter		173	70	70	71
12 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		0	0	0	0
13 Renteutgifter	7,8	7 302	8 020	7 020	4 292
14 Avdrag på lån	8,9	9 823	10 000	10 000	11 778
15 Netto finansutgifter		-14 798	-17 550	-16 550	-14 839
16 Motpost avskrivninger	4	7 682	10 380	10 380	11 685
17 Netto driftsresultat		-7 109	-7 729	830	12 154
Disponering eller dekning av netto driftsresultat					
18 Overføring til investering		455	455	440	372
19 Avsetninger til bundne driftsfond		2 951	721	221	2 349
20 Bruk av bundne driftsfond	12	-6 118	-2 631	-2 631	-3 559
21 Avsetninger til disposisjonsfond		4 252	4 200	4 200	13 372
22 Bruk av disposisjonsfond		-8 649	-10 474	-1 400	-380
23 Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0
24 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		-7 109	-7 729	830	12 154
25 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0	0

BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT

§ 5-4 ANDRE LEDD

	Regnskap 2023	Rev. Budsjett 2023	Oppr. Budsjett 2023	Avvik i kr	Regnskap 2022
Note					
Politikk/stab/felles	20 022	19 320	19 320	702	18 257
Oppvekst	58 807	53 580	53 580	5 227	46 709
Velferd	61 358	52 281	50 281	9 077	53 107
Kirkelig administrasjon	2 550	2 550	2 550	0	2 276
Samfunnsutvikling	31 220	23 295	22 495	7 925	22 790
Konsesjonskraft	-5 249	-4 200	-4 200	-1 049	0
Finansrådet	7 641	0	800	7 641	-12 700
Pensjon og premieavvik	-13 252	-8 431	-8 431	-4 821	-7 034
Sum bevilgninger drift, netto	163 097	138 395	136 395	24 702	123 405
Herav:					
Avskrivninger	4	7 648	0	7 648	0
Netto renteutgifter og -inntekter	7,8	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	12	2 076	106	1 970	2 075
Bruk av bundne driftsfond	12	-6 118	-2 631	-3 487	-3 559
Bruk av disposisjonsfond		0	0	0	-25
Sum korreksjoner		3 606	-2 525	-2 525	-1 509
Korrigert sum bevilgninger, drift, netto	159 491	140 920	138 920	18 571	124 914

BEVILGNINGSOVERSIKT INVESTERING

§ 5-5 FØRSTE LEDD

		Regnskap 2023	Reg. budsjett 2023	Oppr.budsjett 2023	Regnskap 2022
	Note				
1 Investeringer i varige driftsmidler		28 792	24 775	16 175	9 852
2 Tilskudd til andres investeringer		1 698	1 970	1 970	0
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	5	466	455	440	414
4 Utlån av egne midler		0	0	0	0
5 Avdrag på lån	8,9	0	0	0	0
6 Sum investeringsutgifter		30 956	27 200	18 585	10 266
7 Kompensasjon for merverdiavgift		2 979	4 445	2 725	1 699 223
8 Tilskudd fra andre		5 340	0	0	0
9 Salg av varige driftsmidler	4	533	1 030	0	78 000
10 Salg av finansielle anleggsmidler		0	0	0	0
11 Utdeling fra selskaper		0	0	0	0
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler		0	0	0	0
13 Bruk av lån	1,8	21 270	21 270	15 423	8 116 189
14 Sum investeringsinntekter		30 122	26 745	18 148	9 893 412
15 Videreutlån	6	3 050	4 000	400	1 230
16 Bruk av lån til videreutlån	6,8	3 050	4 000	400	1 230
17 Avdrag på lån til videreutlån	9	852	750	750	924
18 Mottatte avdrag på videreutlån	6	1 507	750	750	614
19 Netto utgifter videreutlån		-855	0	0	310
20 Overføring fra drift		-455	-455	-440	-372
21 Avsetninger til bundne investeringsfond	12	655	0	0	0
22 Bruk av bundne investeringsfond	12	-478	0	0	-311
23 Avsetninger til ubundet investeringsfond		100	0	0	0
24 Bruk av ubundet investeringsfond		0	0	0	0
25 Dekning av tidligere års udekket beløp		0	0	0	0
26 Sum overføring fra drift og netto avsetninger		-178	-455	-440	-683
27 Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)		0	0	0	0

BEVILGNINGSOVERSIKT INVESTERING

§ 5-5 ANDRE LEDD

	Regnskap 2023	Rev. Budsjett 2023	Oppr. Budsjett 2023	Regnskap 2022
Driftsmidler				
Driftsmidler PLO - kjøp av bil	129	0	0	0
Sum	129	0	0	0
Andre investeringer				
IKT - Oppgradering IKT-sikkerhet	621	500	0	0
Digitalisering byggesaksarkiv	0	100	100	0
Bibliotek - selvbetjeningsløsning	0	400	400	0
Tolga skole	0	0	0	244
IKT - Skolene/barnehagene	194	200	200	0
Vingelen skole	0	0	0	621
Tolga skole - rehabilitering sløydsal	327	400	400	0
Tolga skole - tilpasning HC-basen	60	0	0	0
Vingelen skole og barnehage - uteområde	613	650	650	0
Tolga barnehage - ferdigstillelse uteområde	423	400	400	0
Vingelen skole/barnehage trafiksikkerhetstiltak	0	0	0	538
Ny avdeling barnehage 2022	0	0	0	357
Tolga omsorgstun nye senger	0	0	0	51
Tolga omsorgstun utbedringer sykehjemsløyd	0	0	0	1 088
Tolga Omsorgstun - utbedringer	607	2 500	2 500	0
Lagerreol og løfteutstyr/truck	0	0	0	25
Gymbygg og svømmehall	0	0	0	206
Idrettshall/svømmehall - rehabilitering	285	200	200	0
Tolga kulturhus	292	0	0	0
Infopunkt tolga	729	0	0	0
Infopunkter FV 30	0	0	0	1
Beredskap - damanlegg/demning Store Tallsjø	191	200	200	0
Kulturbygg 2019	0	0	0	229
Uteområde ved skole/barnehage/kulturhus	0	0	0	768
Tolga skole og barnehage uteområde	0	0	0	86
Blackbox lys og tepper	0	0	0	118
Boliger/tomter - infrastruktur Tolgensli	206	500	500	0
Diverse grunnerverv	0	0	0	36
Prøvebolig	6 070	6 100	0	0
Tak storfamiliebolig	0	0	0	492
Park og friluft - sykkelanlegg Kåsdalen	0	400	400	0
Kjøp av bolig, rehabilitering	0	0	0	295
Sentrumsutvikling - Tolga sentrum øst	28	2 000	2 000	0
Gammelbanken - næringslokaler	1 568	0	0	0
Gammelbanken - leilighet	1 308	0	0	0
Gammelbanken 3. etg. og utvendig	1 711	0	0	0
Støa	300	0	0	0
Næringsarealer	0	0	0	8
Kommunehuset - ombygging servicetorg, bibliotek e	9 125	7 675	5 675	0
Kommunehuset - ombygging del 2	1 726	0	0	0
Næringsområder - gatelys	0	0	0	2 165
Kommunehuset - servicetorg, bibliotek etc.	0	0	0	1 077
Sykkelsti Kåsdalen	0	0	0	79
Lagerhall uteseksjonen	0	0	0	10
Sentrumsutvikling	0	0	0	204
Sum Andre investeringer	26 384	22 225	13 625	8 698

Selvkost				
Prosjekt reservevann	0	0	0	37
Vann - reservevannkilde	26	250	250	0
Vann - reduksjonsventil hovedvannledning	661	500	500	0
Vann - rehabilitering vannkummer	335	300	300	0
Vann - utbedring vannledning Tolga Vest	339	600	600	0
Vann - utbedring vannledninger Kråkmoen/Sjukehus	532	400	400	0
Vann - solcelleanlegg tak vannbehandlingsanlegg	164	200	200	0
Vannledninger Tolga vest	0	0	0	33
Hovedvannledning tolga vest	0	0	0	136
Vann Kåsdalen	0	0	0	2
Avløp Kåsdalen	0	0	0	82
Avløp - rehabilitering avløpsnett	221	300	300	0
Vann Hamran boligfelt	0	0	0	470
Avløp Hamran boligfelt	0	0	0	376
Parkering tolga sentrum	0	0	0	19
Sum Selvkost	2 278	2 550	2 550	1 155
Investeringer i varige driftsmidler	28 791	24 775	16 175	9 853

ØKONOMISK OVERSIKT DRIFT

§ 5-6

		Regnskap 2023	Reg. budsjett 2023	Oppr. budsjett 2023	Regnskap 2022
Note					
Driftsinntekter					
1 Rammetilskudd		95 338	96 147	95 132	89 887
2 Inntekts- og formuesskatt		40 192	37 545	37 545	39 497
3 Eiendomsskatt		7 057	7 406	7 406	7 217
4 Andre skatteinntekter		683	115	115	144
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten		23 909	18 402	16 102	15 162
6 Overføringer og tilskudd fra andre		38 045	15 340	15 640	27 083
7 Brukerbetalinger		7 039	7 887	8 387	7 741
8 Salgs- og leieinntekter		27 636	28 965	28 965	33 836
9 Sum driftsinntekter		239 899	211 807	209 292	220 567
Driftsutgifter					
10 Lønnsutgifter	10	120 082	111 679	108 482	103 062
11 Sosiale utgifter		20 533	20 977	20 585	18 034
12 Kjøp av varer og tjenester		73 727	58 076	53 520	58 016
13 Overføringer og tilskudd til andre		17 868	11 254	9 325	14 461
14 Avskrivninger	4	7 682	10 380	10 380	11 685
15 Sum driftsutgifter		239 892	212 366	202 292	205 258
16 Brutto driftsresultat		7	-559	7 000	15 309
Finansinntekter					
17 Renteinntekter		2 154	400	400	1 160
18 Utbytter		173	70	70	71
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		0	0	0	0
20 Renteutgifter	7,8	7 302	8 020	7 020	4 292
21 Avdrag på lån	8,9	9 823	10 000	10 000	11 778
22 Netto finansutgifter		-14 798	-17 550	-16 550	-14 839
23 Motpost avskrivninger	4	7 682	10 380	10 380	11 685
24 Netto driftsresultat		-7 109	-7 729	830	12 154
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:					
25 Overføring til investering		455	455	440	372
26 Avsetninger til bundne driftsfond	12	2 951	721	221	2 349
27 Bruk av bundne driftsfond	12	-6 118	-2 631	-2 631	-3 559
28 Avsetninger til disposisjonsfond		4 252	4 200	4 200	13 372
29 Bruk av disposisjonsfond		-8 649	-10 474	-1 400	-380
30 Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0
31 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		-7 109	-7 729	830	12 154
32 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0	0

UTVIKLING LÅNEGJELD

§ 5-7

	2023	2022	2021	2020	2019
LÅN TIL EGNE INVESTERINGER	-196 452	-184 981	-180 648	-168 952	-124 906
LÅN TIL VIDEREUTLÅN	-13 573	-14 448	-13 884	-12 706	-11 394
SUM LÅNEGJELD PR 31.12.	-210 025	-199 429	-194 532	-181 658	-136 300
KOSTNADER	2023	2022	2021	2020	2019
RENTEKOSTNADER	7 281	4 273	3 045	3 136	3 269
BETALTE LÅNEAVDRAG	10 675	11 778	10 658	6 642	7 764
SUM LÅNEKOSTNADER	17 956	16 051	13 703	9 778	11 033

BALANSEREGNSKAP

§ 5-8

		Regnskap 2023	Regnskap 2022
	Note		
EIENDELER			
A. ANLEGGSMIDLER		593 671 150	545 033 853
I. Varige driftsmidler		310 984 672	289 874 861
1. Faste eiendommer og anlegg	4	306 729 977	286 004 840
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	4	4 254 695	3 870 021
II. Finansielle anleggsmidler		22 568 643	20 559 864
1. Aksjer og andeler	5	10 330 254	9 864 556
2. Obligasjoner		0	0
3. Utlån	6	12 238 389	10 695 308
		0	0
III. Immaterielle eiendeler		260 117 835	234 599 128
IV. Pensjonsmidler			
B. OMLØPSMIDLER		98 915 480	93 219 264
I. Bankinnskudd og kontanter	1	42 612 449	54 880 858
II. Finansielle omløpsmidler		1 012 000	1 012 000
1. Aksjer og andeler	5	1 012 000	1 012 000
2. Obligasjoner		0	0
3. Sertifikater		0	0
4. Derivater		0	0
III. Kortsiktige fordringer		55 291 031	37 326 406
1. Kundefordringer		23 854 205	20 169 271
2. Andre kortsiktige fordringer		0	0
3. Premieavvik		31 436 826	17 157 136
SUM EIENDELER		692 586 630	638 253 117
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. EGENKAPITAL		191 663 919	183 786 170
I. Egenkapital drift		48 310 905	55 874 561
1. Disposisjonsfond		35 900 085	40 297 293
2. Bundne driftsfond	12	12 410 820	15 577 268
3. Merforbruk i driftsregnskapet		0	0
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet		0	0
II. Egenkapital investering		2 558 806	2 281 632
1. Ubundet investeringsfond		268 262	168 262
2. Bundne investeringsfond	12	2 290 543	2 113 370
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		0	0
III. Annen egenkapital		140 794 208	125 629 977
1. Kapitalkonto	2	144 433 541	129 269 310
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		-3 639 333	-3 639 333
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering		0	0

D. LANGSIKTIG GJELD		460 966 298	430 543 232
I. Lån		210 025 300	199 429 520
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	8,9	210 025 300	199 429 520
2. Obligasjonslån		0	0
3. Sertifikatlån		0	0
II. Pensjonsforpliktelse	10	250 940 998	231 113 712
E. KORTSIKTIG GJELD		39 956 413	23 923 715
I. Kortsiktig gjeld		39 956 413	23 923 715
1. Leverandørgjeld	1	0	0
2. Likviditetslån		0	0
3. Derivater		0	0
4. Annen kortsiktig gjeld		39 369 622	25 951 763
5. Premieavvik		586 791	-2 028 048
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		692 586 630	638 253 117
F. MEMORIAKONTI		0	0
I. Ubrukte lånemidler	1,8	10 719 759	13 769 759
II. Andre memoriakonti		0	0
III. Motkonto for memoriakontiene		-10 719 759	-13 769 759

Tolga, 26. februar 2024

Siv Stuedal Sjøvold

Siv Stuedal Sjøvold
kommunedirektør

Barbo Storruste Ræ

Barbo Storruste Ræ
økonomisjef

Oversikt over budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner etter §5-9 1. ledd

Post	(i 1.000 kr)	Vedtatt av kommunestyret i årsbudsjett
1	Netto driftsresultat	7 109
2	Avsetninger til bundne driftsfond	2 951
3	Bruk av bundne driftsfond	-6 118
4	Overføring til investering i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	455
5	Avsetninger til disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	4 252
6	Bruk av disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	-10 474
7	Budsjettetert dekning av tidligere års merforbruk	-
8	Årets budsjettavvik (mer- eller mindreforbruk før strykninger)	-1 825
9	Strykning av overføring til investering	-
10	Strykning av avsetninger til disposisjonsfond	-
11	Strykning av dekning av tidligere års merforbruk	-
12	Strykning av bruk av disposisjonsfond	1 825
13	Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	-
14	Bruk av disposisjonfond for reduksjon av årets merforbruk etter strykninger	-
15	Bruk av disposisjonsfond for inndeckning av tidligere års merforbruk	-
16	Bruk av mindreforbruk etter strykninger for dekning av tidligere års merforbruk	-
17	Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond	-
18	Fremført til inndeckning i senere år (merforbruk)	-

Oversikt over budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner etter §5-9 2. ledd

Post	(i 1.000 kr)	Vedtatt av kommunestyret i årsbudsjett
1	Sum utgifter og inntekter eksklusive bruk av lån	24 498
2	Avsetninger til bundne investeringsfond	655
3	Bruk av bundne investeringsfond	-478
4	Budsjettert bruk av lån	-25 270
5	Overføring fra drift	-455
6	Avsetninger til ubundet investeringsfond	-
7	Bruk av ubundet investeringsfond	-
8	Dekning av tidligere års udekket beløp	-
9	Årets budsjettavvik	-1 050
10	Strykning av avsetninger til ubundet investeringsfond	
11	Strykning av bruk av lån	950
12	Strykning av overføring fra drift	-
13	Strykning av bruk av ubundet investeringsfond	
14	Udekket eller udisponert beløp etter strykninger	-100
15	Avsetning av udisponert beløp eller strykninger til ubundet investeringsfond	100
16	Fremført til inndeckning i senere år (merforbruk)	-

Regnskapsprinsipper og vurderingsregler

Kommuneregnskapet er finansielt orientert, og skal vise all tilgang på og bruk av midler i året. Inntekter og utgifter skal tidsmessig plasseres i det året som følger av anordningsprinsippet. Anordningsprinsippet betyr at alle kjente utgifter og inntekter i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet skal fremgå av drifts- eller investeringsregnskapet i året enten de er betalt eller ikke.

Regnskapet er avlagt i henhold til god kommunal regnskapsskikk, herunder kommunale regnskapsstandarder (KRS) utgitt av Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS).

INTERKOMMUNALT SAMARBEID

Tiltak	Form	Regnskap 2023	Regnskap 2022	Endr %
FIAS	AS	3 991 880	4 066 584	-1,8
MeSkano	AS	8 000	20 063	-60,1
TOS ASVO	AS	332 118	573 747	-42,1
Abakus (innkjøp)	AS	360 500	331 692	8,7
IKT Fjellregionen	IKS	4 109 448	4 013 257	2,4
Revisjon Midt-Norge	SA	415 422	385 199	100,0
Konsek Trøndelag (Kontrollutvalg Fjell)	IKS	228 000	189 000	20,6
Midt-Hedmark Brann og redning	IKS	1 855 384	1 818 812	2,0
Nord-Østerdal Musiker	VK	75 168	69 918	7,5
Teater i Fjellregionen	VK	12 651	12 399	2,0
PP-tjenesten inkl. logoped	VK	1 242 908	979 280	26,9
Legevakt + AMK + Korona-enhet	VK	1 281 269	845 408	51,6
Jordmortjeneste	VK	63 856	62 976	1,4
Barnevern (inkl. tiltak)	VK	7 019 557	5 403 675	29,9
Geo-data	VK	600 000	480 000	25,0
Skoleledersamarbeidet TATO	VK	0	313 151	-100,0
Kultur for læring TATO	VK	150 000	100 000	50,0
Krisesenter	Kjøp av tjeneste	133 590	130 073	2,7
TFF (kjøp av institusjonsplass)	Kjøp av tjeneste	952 194	376 147	153,1
Regionrådet for Fjellregionen	Avtalebasert	108 570	108 570	0,0
Destinasjon Røros	Avtalebasert	248 513	302 156	-17,8
Verdensarvsenter/Kulturminneforvalter	Avtalebasert	30 000	7 000	328,6
NAV	VK	1 119 564	780 763	0,0
Kommunepsykolog	VK	201 882	171 117	0,0
Voksenopplæring (intro)	VK	3 661 075	1 459 965	150,8
Matrikkelprosjekt	VK	94 553	28 247	234,7
Tynset studie- og høgskolesenter	VK	115 256	115 256	
SUM		28 411 358	23 144 455	22,8

Tilsvaret

11,84 av sum driftsutgift i 2023

Note 1 Endring i arbeidskapital

Balanseregnskapet:	31.12.	01.01.	Endring	2022
Omløpsmidler	97 903 480	92 207 264		
Kortsiktig gjeld	-39 956 413	-23 923 715		
Arbeidskapital	57 947 067	68 283 549	10 336 482	19 722 643
Drifts- og investeringsregnskapet:			Beløp	
Driftsregnskapet				
Sum driftsutgifter			232 209 554	193 573 306
Sum driftsinntekter			-239 898 481	-220 566 718
Netto finansutgifter			14 797 618	14 839 111
Netto driftsresultat			7 108 691	-12 154 301
Investeringsregnskapet				
Sum investeringsutgifter			30 955 383	10 266 093
Sum investeringsinntekter			-30 122 232	-9 893 412
Netto utgifter videreutlån			-655 362	310 247
Netto utgifter i investeringsregnskapet			177 789	682 928
Netto tilgang/bruk i drifts- og investeringsregnskapet			7 286 480	-11 471 373
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)			-3 050 000	8 254 311
Endring i regnskapsprinsipp ført direkte mot egenkapital			0	0
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet			-10 336 480	19 725 684
Differanse (forklares nedenfor)			2	-3 041
Forklaring til differanse i arb. kapital:			Beløp	
Uoppklart differanse i 2022.			0	
			0	
			0	

Dersom det har vært vesentlige endringer i arbeidskapitalen gjennom året, bør dette forklares nærmere.

Note 2 Kapitalkonto

BRF § 5-10 b)

	01.01.2023	31.12.2023	Endring
Anleggsmidler	546 045 853	594 683 150	48 637 298
Langsiktig gjeld	430 543 232	460 966 298	30 423 066
Ubrukte lånemidler	13 769 759	10 719 759	-3 050 000
Endring i regnskapsprinsipper som påvirker langsiktig gjeld			0
Endring i regnskapsprinsipper som påvirker anleggsmidler			0
Kapitalkonto	129 272 380	144 436 611	15 164 232

	01.01.2023	31.12.2023	Endring
Saldo 01.01.	-129 269 310		
Økning av kapitalkonto (kreditposter)			
Aktiverting av fast eiendom, anlegg, utstyr, maskiner og transportmidler	-28 791 954		
Reversert nedskrivning av fast eiendom og anlegg	0		
Kjøp av aksjer og andeler	-25 000		
Reversert nedskrivning av aksjer og andeler	0		
Utlån	-3 050 000		
Aktivert egenkapitalinnskudd pensjonskasse	-454 963		
Avdrag på eksterne lån	-10 674 220		
Endring pensjonsmidler SPK	-2 970 505		
Endring pensjonsmidler KLP	-22 548 202		
Reduksjon av kapitalkonto (debetposter)			
Avgang fast eiendom og anlegg	0		
Av- og nedskrivning av fast eiendom, anlegg, utstyr, maskiner og transp	7 682 143		
Avgang utstyr, maskiner og transportmidler	0		
Av- og nedskrivning av utstyr, maskiner og transportmidler	0		
Avgang aksjer og andeler	14 265		
Nedskrivning av aksjer og andeler		1 506 918	
Avdrag på utlån			
Avskrivning utlån			
Reduksjon egenkapitalinnskudd pensjonskasse		3 050 000	
Bruk av lån forvaltingslån		21 270 000	
Bruk av midler fra eksterne lån			
Reduksjon pensjonsmidler		0	
Økning pensjonsforpliktelser		19 827 286	
Differanse fra 2022		-3 069	
Saldo 31.12.	-144 436 611		

Note 3 Vesentlige endringer i regnskapsprinsipp og regnskapsestimer og vesentlige korrigeringer av tidligere års feil

Konto for endring av regnskapsprinsipp

Virkning av endringer i regnskapsprinsipp føres mot egne egenkapitalkontoer for endring av regnskapsprinsipp. Positiv saldo på disse kontoene kan ikke disponeres og negativ saldo skal ikke dekkes inn.

Vesentlige endringer i regnskapsprinsipp i årets regnskap

Endringer i regnskapsprinsipper gjort i år:	Utgift	Inntekt
Sum endringer i regnskapsprinsipp i år	0	0

Note 5 Aksjer og andeler i varig eie

Selskapets navn	Henvisning balansen	Eventuell markeds- verdi	Balanseført verdi	
			31.12.2023	01.01.2023
Biblioteksentralen SA	221152001		kr 300	kr 300
FIAS AS	221152002		kr 35 000	kr 35 000
Meskano AS	221152003		kr 1 200	kr 1 200
TOS ASVO AS	221152004		kr 25 000	kr 25 000
Rørosregionen Næringshage AS	221152005		kr 10 000	kr 10 000
Stiftelsen Fredheim Verneheim	221200001		kr 6 000	kr 6 000
A/L Hurdalsenteret	221200002		kr 5 000	kr 5 000
Den Østenfjeldske bykredittforening	221200003		kr 14 000	kr 14 000
Alvdal Skurlag AS	221200004		kr 5 100	kr 5 100
Nord Østerdal Kraftlag SA	221200005		kr 5 750	kr 5 750
Kommunedata Øst-Norge	221200006		kr 15 000	kr 15 000
Hedmark Nærings- og Industriselskap	221200007		kr 5 000	kr 5 000
Vingelen Nærvarme AS	221200008		kr 50 000	kr 50 000
Bunåva SA	221200009		kr 1 800 000	kr 1 800 000
Abakus AS	221200010		kr 136 364	kr 136 364
Tolga 2020 AS	221200011		kr 15 000	kr 15 000
Tolga Kraft AS	221200012		kr 100 000	kr 100 000
Visit Røros og Østerdalen SA	221200013		kr 2 000	kr 2 000
Tolga-Os Sparebank	221320001		kr 1 008 000	kr 1 008 000
Egenkapitalinnskudd KLP	221550001		kr 7 488 168	kr 7 033 205
Kontrollutvalg Fjell IKS	221650001		kr -	kr 14 265
Konsek Trøndelag IKS	221650006		kr 25 000	kr -
Revisjon Midt-Norge SA	221650002		kr 35 661	kr 35 661
IKT Fjellregionen IKS	221650003		kr 34 000	kr 34 000
Anno Museum AS	221650004		kr 221 711	kr 221 711
Midt-Hedmark Brann og Redning IKS	221650005		kr 295 000	kr 295 000
Sogn Studentby (Hybelrett)	221890001		kr 4 000	kr 4 000
Sum		kr -	kr 11 342 254	kr 10 876 556

Kommunen hefter ubegrenset for en andel av forpliktelsene til interkommunale selskap tilsvarende kommunens eierandel i selskapet, jfr IKS-loven § 3.

Note 6 Utlån

Utlånt til	Konto	Utestående 31.12.	Utestående 01.01.	Tap på hovedstol	Tap på løpte renter mv.	Samlet tap
<i>Utlån finansiert med innlån</i> Boligsosiale formål (startlån)	222890001	kr 12 238 389	kr 10 695 308	kr -	kr -	kr -
Sum lånefinansierte utlån		kr 12 238 389	kr 10 695 308	kr -	kr -	kr -
<i>Utlån finansiert med egne midler</i> Sosiale utlån	222890002	kr -	kr -			
Sum egenfinansierte utlån		kr -	kr -	kr -	kr -	kr -
Sum		kr 12 238 389	kr 10 695 308	kr -	kr -	kr -

Note 8 Langsiktig gjeld

Lånesaldo 31.12.2023	Kommune-kassen	Konsolidert årsregnskap	Gj.snittlig løpetid (år)	Gj.snittlig rente
Lån til egne investeringer:				
Lån til andres investeringer	-184 981 127		30,0	3,50
Lån til innfrielse av kausjoner			0	0,00
Lån til videreutlån	-14 448 393		0	0,00
Sum bokført langsiktig gjeld	-199 429 520		30,0	2,72
<i>Herav finansielle leieavtaler</i>	<i>0</i>			
Lån som forfaller i 2024	203 696			
Avdrag på lån som forfaller i 2022	183 723			
Herav lån som må refinansieres	0			

Fordeling av langsiktig gjeld etter rentebetingelser	Langs.gjeld 31.12.2023	Gj.sn. rente
Langsiktig gjeld med fast rente :	113 043 793	3,49 %
Langsiktig gjeld med flytende rente :	96 981 507	4,58 %

Netto lånegjeld pr innbygger	-124 333
Driftsinntekt i 1000 kr.	239 898
Netto lånegjeld i % av driftsinntekt	-83,13

Antall innbyggere Tolga pr 31.12.2023

1604

Note 9 Avdrag på lån

Avdrag på lån til investeringer i varige driftsmidler

Kommunen skal betale årlige avdrag som samlet skal være minst lik størrelsen på kommunens eller fylkeskommunens avskrivninger i regnskapsåret, justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på kommunens eller fylkeskommunens avskrivbare anleggsmidler.

Beregningen gjøres ved hjelp av følgende formel:

$$\frac{\text{Sum årets avskrivninger x (Lånegjeld pr 1.1 i regnskapsåret - lånegjeld videreutlån)}}{\text{Bokførte avskrivbare anleggsmidler pr 1/1 i regnskapsåret}} = \text{minimumsavdrag}$$

Forholdet mellom betalte avdrag om minimumsavdrag	2023	2022	2021
Sum avskrivninger i året	7 682 143	11 684 530	10 380 150
Sum lånegjeld pr 1.1.	199 429 520	194 531 515	181 658 069
Herav lånegjeld pr 1.1. til videreutlån	1 448 393	14 449 393	13 883 728
Avskrivbare anleggsmidler pr. 1.1	265 785 210	270 952 981	262 655 531
Beregnet minimumsavdrag	5 722 363	7 765 831	6 630 444
Utgiftsførte avdrag i driftsregnskapet	9 822 664	11 778 185	9 445 908
Avvik	4 100 301	4 012 354	2 815 464

Avdrag på lån til videre utlån og forskotteringer

Mottatte avdrag på videreutlån og refusjoner av gitte forskotteringer finansiert med lån kan bare finansiere avdrag på lån eller nye utlån, jf KL 14-17, 2. ledd. Dersom slike mottatte avdrag benyttes til å betale avdrag på lån etter KL § 14-15 første og andre ledd og § 14-16, skal dette ikke redusere minimumsavdraget, jf KL § 14-18 tredje ledd.

	2023	2022	2021
Mottatte avdrag på videreutlån	1 506 919	613 563	1 552 363
Utgiftsførte avdrag i investeringsregnskapet	851 556	923 810	712 035
Avsetning til/bruk av avdragsfond	655 363	-310 247	840 328
Saldo avdragsfond pr.31.12.	1 358 392	703 029	1 013 276

Note 10 Pensjoner

Generelt om pensjonsordningene i kommunen

Kommunen har kollektive pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) som sikrer ytelsesbasert pensjon for de ansatte.

Pensjonsordningen omfatter alders-, uføre-, ektefelle-, barnepensjon samt AFP/tidligpensjon og sikrer alders- og uførepensjon med samlet pensjonsnivå på 66% sammen med folketrygden. Pensjonene samordnes med utbetaling fra NAV.

Premiefond

Premiefondet er et fond for tilbakeført premie og overskudd. Eventuelle midler på premiefondet kan bare brukes til fremtidig premiebetaling. Premiefondet fremgår ikke av kommuneregnskapet, men bruk av fondet reduserer faktisk betalte pensjonspremier.

	2023	2022	2021
Innestående på premiefond 01.01.	-10 442 995	-13 176 122	-10 678 460
Tilført premiefondet i løpet av året	-1 458 599	-1 278 104	-3 920 109
Bruk av premiefondet i løpet av året	1 491 598	3 827 651	1 422 447
Innestående på premiefond 31.12.	-10 409 996	-10 626 575	-13 176 122

Det er differanse mellom UB 2022 og IB 2023. For 2022 er det benyttet tall fra samlet kontoutskrift for premiefond. Dette har ikke kommet enda for 2023, og det er derfor brukt kontoutskrifter for hver enkelt premiefond.

Regnskapsføring av pensjon

Etter § 3-5 og § 3-6 i årsregnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avkastning, lønnsvekst og G-regulering. Pensjonskostnadene beregnes på en annen måte enn pensjonspremier som betales til pensjonsordningen, og det vil derfor normalt være forskjell mellom disse to størrelsene. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftføres i driftsregnskapet. Premieavviket tilbakeføres igjen neste år/med 1/7 per år for premieavvik oppstått i 2014 eller senere, med 1/10 per år for premieavvik oppstått fra 2011 til 2013 og med 1/15 per år for premieavvik oppstått fra 2002 til 2010.

Dersom kommunen har endret amortiseringsperiode i regnskapsåret, skal virkningen av denne endringen opplyses om dersom den er vesentlig for å vurdere økonomisk utvikling og stilling.

Regnskapsføringen av pensjon innebærer et unntak fra de grunnleggende prinsippene for kommuneregnskapet om at alle kjente utgifter og inntekter i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år (kl § 14-6, 2. ledd nr c). Regnskapsføringen av premieavvik og amortisering av premieavvik har hatt innvirkning på netto driftsresultat i 2023 ved at regnskapsførte pensjonsutgifter er lavere enn faktisk betalte pensjonspremier.

Bestemmelsene innebærer også at beregnede pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser er oppført i balansen som henholdsvis anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Økonomiske forutsetninger (§ 13-5)

Økonomiske forutsetninger (§ 13-5)	KLP	SPK	Andre
Forventet avkastning pensjonsmidler	4,00 %	3,50 %	
Diskonteringsrente	3,50 %	3,50 %	
Forventet årlig lønnsvekst	2,48 %	2,48 %	
Forventet årlig G-regulering	2,48 %	2,48 %	

Spesifikasjon av samlet pensjonskostnad, premieavvik pensjonsforpliktelser og estimataavvik

Pensjonskostnad (F § 13-1, c)	2023	2022
Årets pensjonsopptjening, nåverdi	-11 390	-10 104
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	-8 547	-6 800
- Forventet avkastning på pensjonsmidlene	9 621	7 779
Adminstrasjonskostnader	-535	-529
A Netto pensjonskostnad (inkl. adm.)	-10 851	-9 654
B Betalt premie i året	-25 571	-15 126
C Årets premieavvik (B-A)	-14 720	-5 472

Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser, akkumulert premieavvik (F § 13-1, e)	2023		2022	
		Arb.g avg.		Arb.g avg.
Brutto pensjonsforpliktelse pr 31.12	250 317		230 875	
Pensjonsmidler pr 31.12	260 118		234 599	
Netto pensjonsforpliktelser pr 31.12	-9 801	-627	-3 724	-238
Årets premieavvik	14 720	942	5 472	350
Sum premieavvik tidligere år (pr 01.01)	17 976	1 150	15 689	1 004
Sum amortisert premieavvik dette året	-3 758	-241	-3 185	-204
Akkumulert premieavvik pr 31.12	28 938	1 852	17 976	1 150

Note 11 Kommunens garantiansvar

Garantien er stilt for	Type garanti	Garanti-ramme	Vedtatt garantiramme (ekskl. tillegg)	Saldo 31.12	Forventet låneopptak (utover saldo)	Tillegg for renter og omkostn ol.	Godkjenning	Utløper dato
Helgesbekken Vannverk	Investeringer	Kausjon	kr 500 000	kr -	kr -			01.06.2023
Sum garantiansvar			kr 500 000	kr -	kr -			

Hvis en garanti er innfridd eller det er sannsynlig at en garanti må innfris, skal det opplyses om hvilken garanti det gjelder og innfrielsesbeløpet. Hvis det er vesentlig for å vurdere økonomisk utvikling og stilling, gis også opplysninger om ev. virkninger på senere års regnskap/budsjett som følge av innfrielsen.

Dersom det er sannsynlig at kommunen må innfri garantier, skal gis det noteopplysninger i samsvar med KRS nr. 7

Note 12 Bundne fond

Bundne fond	Beholdning		Avsetninger		Bruk av fond		Beholdning	
	01.01.2023						31.12.2023	
Bundne driftsfond								
Selvkostfond	kr	2 255 818	kr	-	kr	(943 198)	kr	1 312 620
Fiskefondet	kr	4 821 015	kr	-	kr	(269 806)	kr	4 551 209
Statstilskudd Los, Fritidskoordinator, nærmiljøkontakt etc	kr	1 297 006	kr	641 214	kr	(1 455 521)	kr	482 699
Næringsfond/fond konsesjonsavgifter	kr	1 796 540	kr	637 385	kr	(1 515 448)	kr	918 477
Gavefond	kr	684 444	kr	-	kr	10 518	kr	694 962
Samhandlingsmidler	kr	-	kr	600 000	kr	(75 000)	kr	525 000
Øremerka statstilskudd- spesifiser								
Kompetanseheving sos/plo	kr	484 150	kr	-	kr	-	kr	484 150
Øvrige bundne driftsfond	kr	4 238 295	kr	-	kr	(796 592)	kr	3 441 703
Sum	kr	15 577 268	kr	1 878 599	kr	(5 045 047)	kr	12 410 820
Bundne investeringsfond								
Fond formidlingslån (255080040)	kr	703 029	kr	655 362	kr	-	kr	1 358 391
Infopunkter FV 30 (255080056)	kr	1 344 651	kr	-	kr	(478 189)	kr	866 462
Øvrige bundne investeringsfond (255080074)	kr	65 690	kr	-	kr	-	kr	65 690
Sum	kr	2 113 370	kr	655 362	kr	(478 189)	kr	2 290 543

Netto bruk er benyttet på en del fond pga mange små transaksjoner

Note 13 Ytelser til ledende personer

Ytelser til ledende personer	Lønn og annen godtgjørelse	Godtgjørelse for andre verv	Tilleggs-godtgjørelse	Natural-ytelser
Kommunedirektør	1 036 666	0	0	0
Varaordfører	150 273	0	0	0
Ordfører	751 368	0	0	0

Note 14 Godtgjørelse til revisor

Kommunens revisor er Midt-Norge Revisjon IKS

Godtgjørelse til revisor	2023	2022	2021
Revisjon	400 003	383 999	424 375
Forvaltningsrevisjon	15 419		
Rådgivning (inkl)			
Samlet godtgjørelse	415 422	383 999	424 375

Gebyrfinansierte selvkosttjenester

Etterkalkyle 2023

Tolga kommune har utarbeidet etterkalkyler for gebyrfinansierte selvkosttjenester i henhold til "Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften)". Kommunen benytter selvkostberegningsmodellen Momentum Selvkost Kommune.

Hva er selvkost:

Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. For å kontrollere at dette ikke skjer må kommunen hvert år utarbeide en selvkostkalkyle som viser selvkostregnskapet for det enkelte gebyrområdet. Selvkostkalkylen avviker fra kommunens ordinære driftsregnskap på enkelte områder og de to regnskapene vil, som oppstillingen under viser, ikke være direkte sammenlignbare.

Elementene i en selvkostkalkyle:

Samlet selvkost:

+ Direkte driftsutgifter
- Andre inntekter enn gebyrinntekter
+ Indirekte driftsutgifter (adm. utgifter)
+ Kalkulatorisk rentekostnad
+ Kalkulatorisk avskrivningskostnad
= Gebyrgrunnlag
- Gebyrinntekter
= Selvkostresultat*

Driftsregnskapet:

+ Direkte driftsutgifter
: Andre inntekter enn gebyrinntekter
} *Postene finnes bare i selvkostkalkylen og utgjør bl.a. selvkostområdenes bidrag til kommunekassens rente- og avdragsutgifter. Postene skal ikke føres i driftsregnskapet.*
= Resultat før gebyrinntekter
: Gebyrinntekter
= Driftsresultat (alltid større enn selvkostresultat)

* Selvkostresultatet føres mot selvkostfond og/eller memoriakonti i balanseregnskapet.

I selvkostkalkylen inngår regnskapsmessige driftsinntekter, driftsutgifter eksklusiv regnskapsmessige avskrivninger, kalkulatoriske avskrivninger og rentekostnader, samt indirekte driftsutgifter (administrasjonsutgifter).

Kalkulatoriske kapitalkostnader:

Ved beregning av kalkulatoriske kapitalkostnader (avskrivninger og renter) skal fremmedfinansiering trekkes ut av beregningsgrunnlaget. Kalkulatorisk rentekostnad inngår ikke i kommunens driftsregnskap, men representerer en alternativ avkastning som kommunen går glipp av ved at kapital er bundet i anleggsmidler. Den kalkulatoriske rentekostnaden beregnes med utgangspunkt i anleggsmidlenes restavskrivningsverdi og en kalkylerente. Kalkylerenten er årsgjennomsnittet av 5-årig swap-rente + 1/2 %-poeng. I 2023 var denne lik 4,296 %.

Indirekte driftsutgifter og håndtering av over- og underskudd:

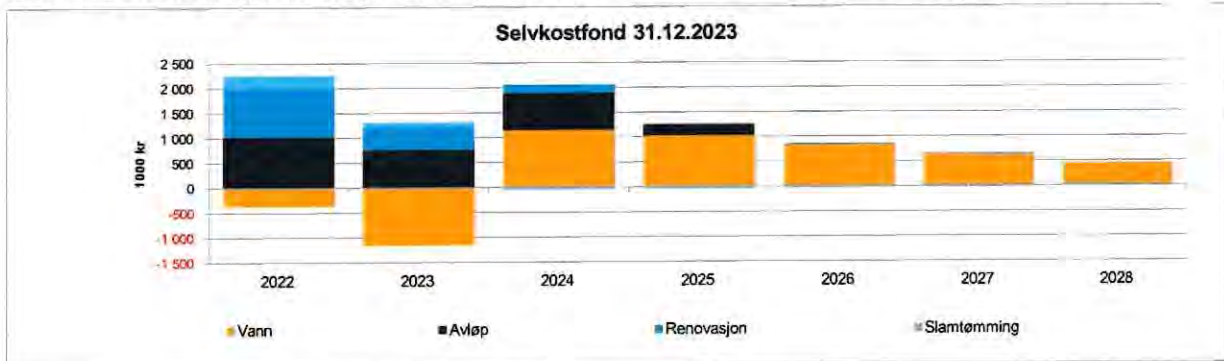
Selvkostforskriften fastsetter regler for henføring av relevante administrasjonsutgifter som kan inngå i gebyrgrunnlaget. Videre er det bestemt at eventuelle overskudd skal avsettes til bundne selvkostfond. Et overskudd fra et enkelt år skal tilbakeføres til brukerne i form av lavere gebyrer i løpet av en femårsperiode. En generasjon brukere skal ikke subsidiere neste generasjon, eller omvendt. Kostnadene ved tjenestene som ytes i dag skal dekkes av de brukerne som drar nytte av tjenesten. Dette innebærer at dersom kommunen har overskudd som er eldre enn fire år, må dette i sin helhet gå til reduksjon av gebyrene det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2023 i sin helhet være disponert innen 2028.

Krav om utarbeidelse av kalkyler:

I tillegg til å utarbeide en etterkalkyle for hver betalingstjeneste må kommunen utarbeide forkalkyler i forkant av budsjettåret for å estimere drifts- og kapitalkostnader for neste økonomiplanperiode. Det er disse forkalkylerne som gir grunnlaget for gebyrsatsene.

Generelt har kommunen som målsetning at de kommunale gebyrene svinger minst mulig, men en rekke faktorer er usikre ved tidspunkt for budsjettering av gebyrsatsene, herunder fremtidig kalkylerente, utvikling i brukerantall og saksmengde.

Resultatet for 2023 var ikke kjent ved budsjettarbeidet i fjor høst. Dette forklarer avvik mellom prognosene i høst og nå ved etterkalkyle.

Samlet etterkalkyle 2023

Etterkalkylene for 2023 er basert på regnskap datert 0. januar 1900.

Etterkalkyle selvkost 2023	Vann	Avløp	Renovasjon	Slamtemming	Totalt
Direkte driftsutgifter	2 479 764	3 101 678	3 693 912	416 836	9 692 190
Avskrivningskostnad	738 965	792 651	0	0	1 531 616
Kalkulatorisk rente (4,3 %)	506 888	548 651	0	0	1 055 539
Indirekte driftsutgifter (netto)	403 008	420 220	212 760	71 071	1 107 059
Indirekte avskrivningskostnad	30 360	14 685	29	29	45 102
Indirekte kalkulatorisk rente	15 531	11 827	45	45	27 448
Driftskostnader	4 174 516	4 889 712	3 906 746	487 981	13 458 955
+/- Korrigering av tidligere års fell i kalkyle	0	64 703	0	-64 703	0
- Øvrige driftsinntekter	-48 014	-70 903	-70	-70	-119 056
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	4 126 502	4 754 106	3 906 677	552 614	13 339 899
Gebyrinntekter	3 377 000	4 458 046	3 362 350	374 765	11 572 161
Selvkostresultat (Gebyrinntekter - gebyrgrunnlag)	-749 502	-296 060	-544 327	-177 849	-1 767 738
Finansiell dekningsgrad i %	82 %	94 %	86 %	68 %	87 %

Selvkostfond 01.01	-376 921	1 018 334	969 985	267 499	1 878 897
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-749 502	-296 060	-544 327	-177 849	-1 767 738
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	-32 292	37 388	29 978	7 672	42 746
Selvkostfond 31.12	-1 158 715	759 662	455 637	97 322	153 906

Etterkalkyle selvkost 2023	Bygge- og delesak	Oppmåling			Totalt
Direkte driftsutgifter	929 238	680 517			1 609 754
Indirekte driftsutgifter (netto)	259 084	88 175			347 259
Indirekte avskrivningskostnad	660	198			859
Indirekte kalkulatorisk rente	1 044	314			1 357
Driftskostnader	1 190 026	769 204			1 959 229
+ Tilskudd/subsidiering	743 037	129 566			872 603
- Øvrige driftsinntekter	-28 922	-15 258			-44 179
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	1 161 104	753 946			1 915 050
Gebyrinntekter	418 067	624 380			1 042 447
Selvkostresultat (Gebyrinntekter - gebyrgrunnlag)	-743 037	-129 566			-872 603
Finansiell dekningsgrad i %	36 %	83 %			54 %

Selvkostfond 01.01	0	0			0
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	0	0			0
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	0	0			0
Selvkostfond 31.12	0	0			0

Etterkalkylene for 2023 er utarbeidet i samarbeid med rådgivnings-selskapet Momentum Solutions som har mer enn 20 års erfaring med selvkostproblematikk og bred juridisk og økonomisk kompetanse knyttet til selvkost. Momentums selvkostberegningsmodell Momentum Selvkost Kommune benyttes av flere enn 300 norske kommuner.

Vann - Selvkostoversikt 2022 til 2028

Etterkalkyle 2023 for Vann

Etterkalkylen for 2023 viser et underskudd lik kr 749 502. Ved utgangen av året er det et fremførbart underskudd lik kr 1 158 715. Selvkostreglene forutsetter at over- og underskudd normalt skal tilbakeføres eller dekkes inn i løpet av fem år.

Vann - Selvkostoversikt 2022 til 2028	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	798 218	1 046 614	941 192	987 311	1 035 689	1 086 438	1 139 673
11*** Varer og tjenester	747 065	591 383	628 200	657 725	688 638	721 005	754 892
12*** Varer og tjenester	372 766	841 767	408 842	428 058	448 176	469 241	491 295
Direkte driftsutgifter	1 918 048	2 479 764	1 978 234	2 073 094	2 172 504	2 276 683	2 385 860
Avskrivningskostnad	722 018	738 965	523 963	661 463	763 963	826 463	888 963
Kalkulatorisk rente	394 287	506 888	560 909	689 935	787 428	860 870	931 181
Indirekte kostnader	407 633	448 899	465 534	484 659	505 350	527 166	550 048
Sum driftskostnader	3 441 987	4 174 516	3 528 641	3 909 151	4 229 245	4 491 182	4 756 052
- Øvrige inntekter	-4 000	-48 014	0	0	0	0	0
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	3 437 987	4 126 502	3 528 641	3 909 151	4 229 245	4 491 182	4 756 052
Gebyrinntekter	3 188 727	3 377 000	5 836 623	3 747 053	4 015 425	4 271 699	4 531 858
Resultat	-249 260	-749 502	2 307 982	-162 098	-213 821	-219 483	-224 194
Finansiell dekningsgrad (%)	92,7 %	81,8 %	165,4 %	95,9 %	94,9 %	95,1 %	95,3 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	-119 044	-376 921	-1 158 715	1 149 090	1 025 442	844 872	652 368
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-249 260	-749 502	2 307 982	-162 098	-213 821	-219 483	-224 194
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad, fond	-8 616	-32 292	-177	38 449	33 251	26 979	20 044
Selvkostfond 31.12	-376 921	-1 158 715	1 149 090	1 025 442	844 872	652 368	448 218

Tabellen under sammenligner etterkalkylen for 2023 med budsjettet som ble foreslått i kommunens selvkostmodell høsten 2022.

Budsjettanalyse	Budsjett 2023	Etterkalkyle 2023	Avvik (kr)	Avvik (%)
10*** Lønn	1 042 000	1 046 614	4 614	0,4 %
11*** Varer og tjenester	837 600	591 383	-246 217	-29,4 %
12*** Varer og tjenester	486 855	841 767	354 912	72,9 %
Direkte driftsutgifter	2 366 455	2 479 764	113 309	4,8 %
Direkte kapitalkostnader	1 245 388	1 245 853	465	0,0 %
Indirekte kostnader	491 274	448 899	-42 376	-8,6 %
Sum driftskostnader	4 103 118	4 174 516	71 398	1,7 %
Øvrige inntekter	0	-48 014	-48 014	0,0 %
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	4 103 118	4 126 502	23 384	0,6 %
Gebyrinntekter	4 077 115	3 377 000	-700 115	-17,2 %
Resultat	-26 003	-749 502	-723 499	
+/- Bruk av/avsetning til bundne fond	26 003	749 502		
Finansiell dekningsgrad (%)	99,4 %	81,8 %		

I 2023 ble direkte driftsutgifter 4,8 % høyere enn budsjettet, kapitalkostnader ble omtrent som forventet og gebyrinntektene ble 17,2 % lavere enn budsjettet.

Samlet gebyrgrunnlag ble omtrent som forventet og resultatet ble ca. 720 000 kr lavere enn budsjettet.

Gebyrinntekter	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
16400 KOMMUNALE GEBYRER	3 188 727	3 277 616	5 766 623	3 677 053	3 945 425	4 201 699	4 461 858
16401 TILKNYTNINGSGBYRER	0	99 384	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000

Gebyrsatser, Vann (inkl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Abonnementsgebyr (kr/abbonnent)	1 451	2 210	1 768	1 568	1 681	1 791	1 901
Forbruksgebyr (kr/m ³)	48,75	74,18	59,34	47,26	42,70	45,46	48,29
Årsgebyr ved 200 m ³ årlig forbruk	11 201	17 045	13 635	11 020	10 221	10 884	11 559
Årlig endring		52,2 %	-20,0 %	-19,2 %	-7,2 %	6,5 %	6,2 %

Avløp - Selvkostoversikt 2022 til 2028

Etterkalkyle 2023 for Avløp

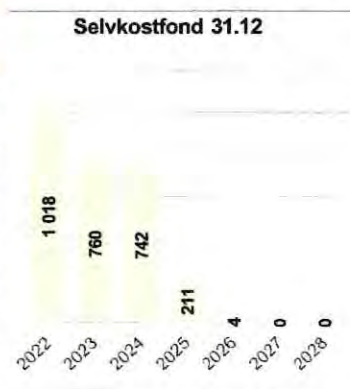
Etterkalkylen for 2023 viser et underskudd lik kr 296 060. Ved utgangen av året er selvkostfondet lik kr 759 662. Selvkostreglene forutsetter at over- og underskudd normalt skal tilbakeføres eller dekkes inn i løpet av fem år.

Avløp - Selvkostoversikt 2022 til 2028	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	962 259	1 228 804	1 191 295	1 249 668	1 310 902	1 375 136	1 442 518
11*** Varer og tjenester	1 232 873	863 417	1 047 000	1 096 209	1 147 731	1 201 674	1 258 153
12*** Varer og tjenester	879 702	824 544	711 425	744 862	779 870	816 524	854 901
13*** Tjenester som erstatter egen tjenesteprod.	232 715	184 912	205 000	205 000	214 635	224 723	235 285
Direkte driftsutgifter	3 307 549	3 101 678	3 154 720	3 295 739	3 453 138	3 618 058	3 790 857
Avskrivningskostnad	781 201	792 651	798 181	818 181	808 181	812 181	819 681
Kalkulatorisk rente	467 408	548 651	468 239	440 215	424 084	411 218	396 559
Indirekte kostnader	420 636	446 732	465 269	485 949	508 125	531 470	555 945
Sum driftskostnader	4 976 793	4 889 712	4 886 409	5 040 084	5 193 528	5 372 926	5 563 041
- Øvrige inntekter	-4 000	-70 903	0	0	0	0	0
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	4 972 793	4 818 809	4 886 409	5 040 084	5 193 528	5 372 926	5 563 041
Gebyrinntekter	4 175 692	4 458 046	4 840 636	4 492 695	4 982 556	5 369 107	5 562 970
+/- Andre inntekter/utgifter	0	64 703	0	0	0	0	0
Resultat	-797 101	-296 060	-45 773	-547 389	-210 972	-3 819	-70
<i>Finansiell dekningsgrad (%)</i>	<i>84,0 %</i>	<i>92,5 %</i>	<i>99,1 %</i>	<i>89,1 %</i>	<i>95,9 %</i>	<i>99,9 %</i>	<i>100,0 %</i>

Selvkostfond/fremførbart underskudd	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	1 767 045	1 018 334	759 662	741 518	210 971	3 818	69
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-797 101	-296 060	-45 773	-547 389	-210 972	-3 819	-70
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad, fond	48 390	37 388	27 629	16 842	3 819	70	1
Selvkostfond 31.12	1 018 334	759 662	741 518	210 971	3 818	69	0

Tabellen under sammenligner etterkalkylen for 2023 med budsjettet som ble foreslått i kommunens selvkostmodell høsten 2022.

Budsjettanalyse	Budsjett 2023	Etterkalkyle 2023	Avvik (kr)	Avvik (%)
10*** Lønn	1 229 560	1 228 804	-756	-0,1 %
11*** Varer og tjenester	1 465 800	863 417	-602 383	-41,1 %
12*** Varer og tjenester	837 600	824 544	-13 056	-1,6 %
13*** Tjenester som erstatter egen tjenesteprod.	240 810	184 912	-55 898	-23,2 %
Direkte driftsutgifter	3 773 770	3 101 678	-672 092	-17,8 %
Direkte kapitalkostnader	1 336 367	1 341 303	4 936	0,4 %
Indirekte kostnader	504 272	446 732	-57 540	-11,4 %
Sum driftskostnader	5 614 408	4 889 712	-724 697	-12,9 %
Øvrige inntekter	0	-70 903	-70 903	0,0 %
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	5 614 408	4 818 809	-795 599	-14,2 %
Andre utgifter/inntekter/subsidiering	0	64 703	64 703	0,0 %
Gebyrinntekter	5 217 853	4 458 046	-759 807	-14,6 %
Resultat	-396 555	-296 060	100 495	
+/- Bruk av/avsetning til bundne fond	396 555	296 060		
<i>Finansiell dekningsgrad (%)</i>	<i>92,9 %</i>	<i>92,5 %</i>		

I 2023 ble direkte driftsutgifter 17,8 % lavere enn budsjettet, kapitalkostnader ble omtrent som forventet og gebyrinntektene ble 14,6 % lavere enn budsjettet.

Samlet gebyrgrunnlag ble ca. 800 000 kr lavere enn forventet og resultatet ble ca. 100 000 kr høyere enn budsjettet.

Gebyrinntekter	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
16400 KOMMUNALE GEBYRER	4 175 692	4 170 928	4 770 636	4 422 695	4 912 556	5 299 107	5 492 970
16401 TILKNYTNINGSGEBYRER	0	287 118	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000

Gebyrsatser, Avløp (inkl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Abonnementsgebyr (kr/abonnent)	1 953	2 951	2 361	2 110	2 344	2 529	1 934
Forbrugsgebyr (kr/m ³)	50,00	75,54	60,43	44,13	36,39	39,25	45,25
Arsgebyr ved 200 m ³ årlig forbruk	11 953	18 059	14 446	10 935	9 621	10 379	10 984
<i>Årlig endring</i>		<i>51,1 %</i>	<i>-20,0 %</i>	<i>-24,3 %</i>	<i>-12,0 %</i>	<i>7,9 %</i>	<i>5,8 %</i>

Renovasjon - Selvkostoversikt 2022 til 2028

Etterkalkyle 2023 for Renovasjon

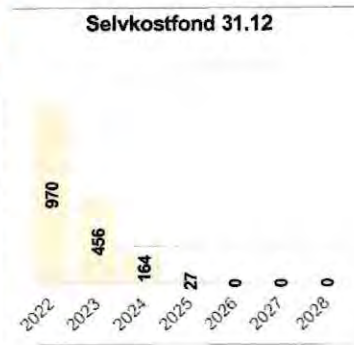
Etterkalkylen for 2023 viser et underskudd lik kr 544 327. Ved utgangen av året er selvkostfondet lik kr 455 637. Selvkostreglene forutsetter at over- og underskudd normalt skal tilbakeføres eller dekkes inn i løpet av fem år.

Renovasjon - Selvkostoversikt 2022 til 2028	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	27 091	54 626	49 655	52 089	54 641	57 318	60 127
11*** Varer og tjenester	3 234	2 022	3 665	3 837	4 017	4 206	4 404
12*** Varer og tjenester	28 332	620	31 410	32 886	34 432	36 050	37 745
13*** Tjenester som erstatter egen tjenesteprod.	3 013 496	3 636 644	3 549 225	3 716 039	3 890 693	4 073 555	4 265 012
Direkte driftsutgifter	3 072 153	3 693 912	3 633 955	3 804 850	3 983 783	4 171 130	4 367 287
Indirekte kostnader	45 230	212 834	223 252	234 186	245 657	257 690	270 314
Sum driftskostnader	3 117 383	3 906 746	3 857 208	4 039 036	4 229 440	4 428 820	4 637 601
- Øvrige inntekter	0	-70	0	0	0	0	0
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	3 117 383	3 906 677	3 857 208	4 039 036	4 229 440	4 428 820	4 637 601
Gebyrinntekter	2 885 857	3 362 350	3 554 379	3 898 838	4 202 032	4 428 324	4 637 592
+/- Andre inntekter/utgifter	1	0	0	0	0	0	0
Resultat	-231 525	-544 327	-302 828	-140 198	-27 407	-496	-9
Finansiell dekningsgrad (%)	92,6 %	86,1 %	92,1 %	96,5 %	99,4 %	100,0 %	100,0 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	1 164 430	969 985	455 637	164 217	27 407	496	9
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-231 525	-544 327	-302 828	-140 198	-27 407	-496	-9
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad, fond	37 081	29 978	11 408	3 388	496	9	0
Selvkostfond 31.12	969 985	455 637	164 217	27 407	496	9	0

Tabellen under sammenligner etterkalkylen for 2023 med budsjettet som ble foreslått i kommunens selvkostmodell høsten 2022.

Budsjettanalyse	Budsjett 2023	Etterkalkyle 2023	Avvik (kr)	Avvik (%)
10*** Lønn	46 509	54 626	8 117	17,5 %
11*** Varer og tjenester	0	2 022	2 022	0,0 %
12*** Varer og tjenester	10 732	620	-10 112	-94,2 %
13*** Tjenester som erstatter egen tjenesteprod.	3 351 447	3 636 644	285 197	8,5 %
Direkte driftsutgifter	3 408 687	3 693 912	285 225	8,4 %
Indirekte kostnader	56 875	212 834	155 959	274,2 %
Sum driftskostnader	3 465 562	3 906 746	441 184	12,7 %
Øvrige inntekter	0	-70	-70	0,0 %
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	3 465 562	3 906 677	441 114	12,7 %
Gebyrinntekter	3 062 488	3 362 350	299 862	9,8 %
Resultat	-403 074	-544 327	-141 253	
+/- Bruk av/avsetning til bundne fond	403 074	544 327		
Finansiell dekningsgrad (%)	88,4 %	86,1 %		

I 2023 ble direkte driftsutgifter 8,4 % høyere enn budsjettet, kapitalkostnader ble omtrent som forventet og gebyrinntektene ble 9,8 % høyere enn budsjettet.

Samlet gebyrgrunnlag ble ca. 440 000 kr høyere enn forventet og resultatet ble ca. 140 000 kr lavere enn budsjettet.

Gebyrinntekter	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
16400 KOMMUNALE GEBYRER	2 885 857	3 362 350	3 554 379	3 898 838	4 202 032	4 428 324	4 637 592

Normalgebyret er gebyret til en tenkt standardabbonnent, og det faktiske gebyret vil variere. Normalgebyret nedenfor er 600640 RENOVASJON SEKK inkl. mva.

Gebyrsatser, Renovasjon (inkl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Normalgebyr (kr/vare)	4 348	5 699	6 554	6 599	7 111	7 495	7 849
Årlig endring		31,1 %	15,0 %	0,7 %	7,8 %	5,4 %	4,7 %

Slamtømming - Selvkostoversikt 2022 til 2028

Etterkalkyle 2023 for Slamtømming

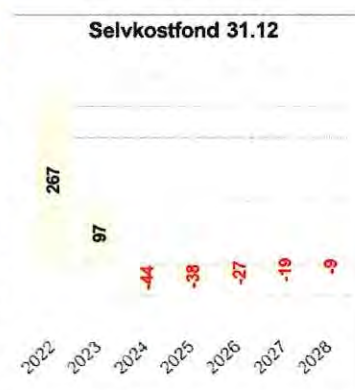
Etterkalkylen for 2023 viser et underskudd lik kr 177 849. Ved utgangen av året er selvkostfondet lik kr 97 322. Selvkostreglene forutsetter at over- og underskudd normalt skal tilbakeføres eller dekkes inn i løpet av fem år.

Slamtømming - Selvkostoversikt 2022 til 2028	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	27 091	54 626	49 653	52 086	54 639	57 316	60 124
11*** Varer og tjenester	0	2 022	0	0	0	0	0
12*** Varer og tjenester	0	4 952	0	0	0	0	0
13*** Tjenester som erstatter egen tjenesteprod.	485 300	355 236	383 894	301 937	516 128	340 386	456 384
Direkte driftsutgifter	512 391	416 836	433 547	354 023	570 767	397 702	516 509
Indirekte kostnader	38 974	71 144	74 620	78 271	82 102	86 121	90 337
Sum driftskostnader	551 364	487 981	508 167	432 294	652 869	483 823	606 846
- Øvrige inntekter	0	-70	0	0	0	0	0
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	551 364	487 911	508 167	432 294	652 869	483 823	606 846
Gebyrinntekter	418 325	374 765	366 170	439 259	664 835	492 784	617 464
+/- Andre inntekter/utgifter	1	-64 703	0	0	0	0	0
Resultat	-133 038	-177 849	-141 997	6 965	11 966	8 961	10 618
Finansiell dekningsgrad (%)	75,9 %	76,8 %	72,1 %	101,6 %	101,8 %	101,9 %	101,7 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	389 130	267 499	97 322	-43 688	-38 171	-27 370	-19 249
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-133 038	-177 849	-141 997	6 965	11 966	8 961	10 618
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad, fond	11 408	7 672	987	-1 447	-1 165	-840	-517
Selvkostfond 31.12	267 499	97 322	-43 688	-38 171	-27 370	-19 249	-9 148

Tabellen under sammenligner etterkalkylen for 2023 med budsjettet som ble foreslått i kommunens selvkostmodell høsten 2022.

Budsjettanalyse	Budsjett 2023	Etterkalkyle 2023	Avvik (kr)	Avvik (%)
10*** Lønn	46 509	54 626	8 117	17,5 %
11*** Varer og tjenester	0	2 022	2 022	0,0 %
12*** Varer og tjenester	0	4 952	4 952	0,0 %
13*** Tjenester som erstatter egen tjenesteprod.	271 150	355 236	84 086	31,0 %
Direkte driftsutgifter	317 659	416 836	99 178	31,2 %
Direkte kapitalkostnader	50 432	0	-50 432	-100,0 %
Indirekte kostnader	46 631	71 144	24 514	52,6 %
Sum driftskostnader	414 722	487 981	73 259	17,7 %
Øvrige inntekter	0	-70	-70	0,0 %
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	414 722	487 911	73 189	17,6 %
Andre utgifter/inntekter/subsidiering	0	-64 703	-64 703	0,0 %
Gebyrinntekter	429 090	374 765	-54 325	-12,7 %
Resultat	14 368	-177 849	-192 217	
+/- Bruk av/avsetning til bundne fond	-14 368	177 849		
Finansiell dekningsgrad (%)	103,5 %	76,8 %		

I 2023 ble direkte driftsutgifter omtrent som budsjettet, kapitalkostnader ble omtrent som forventet og gebyrinntektene ble omtrent likt som budsjettet.

Samlet gebyrgrunnlag ble omtrent som forventet og resultatet ble ca. 190 000 kr lavere enn budsjettet.

Gebyrinntekter	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
16400 KOMMUNALE GEBYRER	418 325	374 765	366 170	439 259	664 835	492 784	617 464

Normalgebyret er gebyret til en tenkt standardabonnent, og det faktiske gebyret vil variere. Normalgebyret nedenfor er 600634 SLAMAVG.T0 HV 2AR inkl. mva.

Gebyrsatser, Slamtømming (inkl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Normalgebyr (kr/vare)	1 575	2 176	1 579	1 894	2 866	2 124	2 661
<i>Årlig endring</i>		38,2 %	-27,5 %	20,0 %	51,4 %	-25,9 %	25,3 %

Bygge- og delesak - Selvkostoversikt 2022 til 2028

Etterkalkyle 2023 for Bygge- og delesak

Etterkalkylen for 2023 viser at gebyrområdet subsidieres med 743 037 kr. I tråd med selvkostforskriften har ikke kommunen anledning til å fremføre systematiske underskudd for gebyrer etter plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven eller matrikkelloven. Eventuelle underskudd på gebyrområdet må dermed subsidieres over kommunekassens frie midler, ved mindre kommunen allerede har opparbeidet seg et selvkostfond.

Bygge- og delesak - Selvkostoversikt 2022 til 2028	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	539 841	882 948	795 329	834 300	875 181	918 065	963 050
11*** Varer og tjenester	7 289	18 073	11 385	11 385	11 385	11 385	11 385
12*** Varer og tjenester	52 737	28 217	56 923	56 923	56 923	56 923	56 923
Direkte driftsutgifter	599 867	929 238	863 637	902 608	943 489	986 373	1 031 358
Indirekte kostnader	267 750	260 788	260 631	260 571	260 552	260 539	260 523
Sum driftskostnader	867 617	1 190 026	1 124 267	1 163 179	1 204 041	1 246 912	1 291 881
- Øvrige inntekter	0	-28 922	0	0	0	0	0
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	867 617	1 161 104	1 124 267	1 163 179	1 204 041	1 246 912	1 291 881
Subsidiering	483 312	743 037	724 267	639 749	662 222	685 801	710 535
Gebyrinntekter	384 305	418 067	400 000	523 431	541 818	561 110	581 346
Resultat	0	0	0	0	0	0	0
Finansiell dekningsgrad (%)	44,3 %	36,0 %	35,6 %	45,0 %	45,0 %	45,0 %	45,0 %

Selvkostfond/fremforbart underskudd	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	-392 255	0	0	0	0	0	0
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	0	0	0	0	0	0	0
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad, fond	0	0	0	0	0	0	0
Selvkostfond 31.12	-392 255	0	0	0	0	0	0

Gebyrinntekter	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
16202 BYGGESAKSBEHANDLING	384 305	418 067	400 000	523 431	541 818	561 110	581 346

Oppmåling - Selvkostoversikt 2022 til 2028

Etterkalkyle 2023 for Oppmåling

Etterkalkylen for 2023 viser at gebyrområdet subsidieres med 129 566 kr. I tråd med selvkostforskriften har ikke kommunen anledning til å fremføre systematiske underskudd for gebyrer etter plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven eller matrikkelloven. Eventuelle underskudd på gebyrområdet må dermed subsidieres over kommunekassens frie midler, ved mindre kommunen allerede har opparbeidet seg et selvkostfond.

Oppmåling - Selvkostoversikt 2022 til 2028	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	486 388	318 544	945 740	992 081	1 040 693	1 091 687	1 145 180
11*** Varer og tjenester	17 220	130 887	24 444	24 444	24 444	24 444	24 444
12*** Varer og tjenester	213 779	231 086	0	0	0	0	0
Direkte driftsutgifter	717 387	680 517	970 185	1 016 526	1 065 138	1 116 132	1 169 625
Indirekte kostnader	169 807	88 687	88 639	88 622	88 616	88 612	88 607
Sum driftskostnader	887 193	769 204	1 058 824	1 105 147	1 153 754	1 204 744	1 258 232
- Øvrige inntekter	-402 235	-15 258	-11 741	-12 034	-12 335	-12 643	-12 960
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	484 959	753 946	1 047 083	1 093 113	1 141 419	1 192 100	1 245 272
Subsidiering	155 529	129 566	247 083	163 967	171 213	178 815	186 791
Gebyrinntekter	329 430	624 380	800 000	929 146	970 206	1 013 285	1 058 481
Resultat	0	0	0	0	0	0	0
Finansiell dekningsgrad (%)	67,9 %	82,8 %	76,4 %	85,0 %	85,0 %	85,0 %	85,0 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	-672 299	0	0	0	0	0	0
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	0	0	0	0	0	0	0
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad, fond	0	0	0	0	0	0	0
Selvkostfond 31.12	-672 299	0	0	0	0	0	0

Gebyrinntekter	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
16201 KART OG OPPMALINGSGEBYR	329 430	624 380	800 000	929 146	970 206	1 013 285	1 058 481

Årsmelding 2023

Tolga

Kommunedirektørens kommentarer

Tolga - kommune med TÆL Tydelig - Ærlig - Lojal

Årsberetningen er kommunedirektørens melding til kommunestyret om kommunens økonomi foregående år og en overordnet beskrivelse av sentrale forhold ved kommunens virksomhet. Den skal behandles sammen med årsregnskapet. Årsberetningen utarbeides med utgangspunkt i kommunelovens §14-7.

Årsberetningen skal gi kommunestyret et styrings- og kontrollverktøy og god informasjon til allmenheten om kommunens virksomhet og utvikling. Årsberetningen skal så langt det lar seg gjøre, synliggjøre hva som har skjedd i 2023 og svare opp mål, retninger og føringer som ble gitt i *Budsjett 2023 og økonomi- og handlingsprogram 2023-2026*. Årsberetningen skal redegjøre for den økonomiske handleevnen over tid og om budsjettpremissene er fulgt.

I 2023 vedtok kommunestyret de rulleerte styringsplattformene for Oppvekst, Velferd og Samfunnsutvikling. Dette er strategiske styringsverktøy som gir føringer mål, retning og prioriteringer. **Bærekraftig samfunn** skal ruste Tolga for fremtida, samtidig som at vi tar bedre vare på jorda. Gjennom god utdanning, gode helsetilbud, sosial utjevning, inkludering og likestilling sikrer vi at fremtida blir sosialt bærekraftig. Satsing på ny teknologi, attraktive lokalsamfunn, effektivisering, innovasjon og ansvarlig økonomisk vekst skaper vi en mer bærekraftig økonomi. Og ved å ivareta biologisk mangfold, sikre mer fornybar energi, redusere forbruk og bidra til å stoppe klimaendringene gjør vi samfunnet vårt økologisk bærekraftig.

Det å sørge for at alle kan delta i samfunnet med sine evner og ressurser er både viktig for at den enkelte har et godt og meningsfylt liv, og det er viktig for at alle skal kunne bidra i samfunnet med det man kan. Vi vet at god psykisk helse er viktig for folkehelse og deltagelse i samfunnet. **Inkludering og livsmestring** er derfor en forutsetning for at alle innbyggere skal ha frihet og muligheter til å skape seg det livet de ønsker i Tolga, og vi skal ha et tolerant og mangfoldig fellesskap med rom for alle. Kommunen satser fortsatt på gardsunger på Dølmotunet, sommerjobb for ungdom og vi er med i prosjektet Inn i jobb. Det å få erfaring gjennom arbeidsoppgaver og ansvar bidrar til mestring og inkludering.

Skal vi klare å styrke og utvikle de bygdene og grendene vi har i Tolga kommune, så trenger vi aktive innbyggere som bidrar med sine krefter for **aktive lokalsamfunn – samarbeid med frivillig sektor**. Mange viktige tilbud for kommunens innbyggere må løses i et samarbeid mellom kommune, næringsliv og

ildsjeler. Frivillig sektor er viktig for å skape trivsel, tilhørighet og fellesskap i våre lokalsamfunn. Vi må ta vare på ildsjeler og klare å skape mer sammen, slik at vi motiverer flere til å delta og klarer å se helhet. Vi må få mest mulig ut av de ressursene vi har og samarbeide enda mer effektivt.

Skal Tolga kommune fortsatt kunne levere gode tjenester må vi opprettholde folketall og **bolyst og attraktivitet**. Gjennom aktivt å dyrke bokvaliteter i kommunen skapes bolyst og boglede for de som allerede bor her og gjør oss mer attraktive for de som ønsker å flytte hit. Vi skal være fremoverlent og ta vare på de ressursene vi har i møte med nye utfordringer, bry oss om hverandre og ta vare på kvalitetene i lokalsamfunnet.

De tre styringsplattformene for Oppvekst, Velferd og Samfunnsutvikling skal både synliggjøre hver enkelt sektor sine særtrekk, men også hvordan vi jobber tverrsektorielt og helhetlig til beste for kommunens innbyggere. Vi tror at **tydelighet, ærlighet og lojalitet** skaper tillit og forutsigbarhet. **Tolga - kommune med TÆL** - disse verdiene skal være grunnleggende i Tolga.

I 2023 sluttførte man arbeidet med *Strategisk plan tverrfaglig samarbeid og forebyggende innsats for barn, unge og familier i Rendalen, Folldal, Tynset, Alvdal og Tolga kommuner*. Den strategiske planen skisserer handlinger og tiltak fremover for å styrke tidlig innsats mot barn og unge. Mange tiltak som støtter opp under dette gjennom styrking av skolehelsetjenesten, fritidskontakt, ungdomslos, styrket tilbud på fritid og i skoleferien og kompetanseheving i skoler og barnehager.

Vi står i store klimautfordringer som krever omstilling og endringer på flere nivå. Verden har gjennom FN blitt enige om å arbeide for at den globale gjennomsnittstemperaturen ikke skal øke med mer enn 1,5 grader. Kommunene følger opp denne målsetningen ved å utarbeide klima- og energiplaner, med konkrete tiltak. Sammen med de fem kommunene Folldal, Alvdal, Rendalen, Tynset, og Os har vi revidert klima- og energiplan, og vi så at felles utfordringer ga et godt grunnlag for samarbeid om en felles plan med visjonen *Bærekraftige fjelkommuner i en grønn region*. Planen ble vedtatt i kommunestyret i september 2023 og skal være et kunnskapsgrunnlag som gjør det mulig å ta gode valg, både for kommunen, innbyggere og næringsliv. Den har konkrete og gjennomførbare tiltak forankret i kommunens egen organisasjon. Planen beskriver en visjon og en overordnet ambisjon for kommunen, og har formulert mål innenfor fem målområder; utslippsreduksjon, karbonlagring i jord og skog, energiproduksjon og -effektivisering, klimatilpasning og omstilling.

Årsregnskapet 2023

Driftsregnskapet

Netto driftsresultat (1 % av sum driftsinntekter) ble for 2023 negativt med 6,94 %. Dette er et svakt resultat, men også forventet. Opprinnelig budsjett for 2023 ga et netto driftsresultat på 0,4 %, mens det etter budsjettjusteringer i løpet av året endte med et revidert budsjett som var negativt med 3,65 %. Fastsatt måltall for Tolga kommune er et netto driftsresultat på minst 1,75 %.

Det er flere forhold som ligger bak årets resultat. I 2022 hadde man et unormalt høyt resultat som følge av store tilskudd som kom helt på slutten av året, spesielt opp mot integreringstilskudd, for kostnader som ikke ville påløpe før i 2023. Det positive resultatet fra 2022 medførte vesentlige fondsavsetninger, nettopp for å møte kostnadene man visste ville komme påfølgende år. 3 mill av disse avsetningene ble derfor brukt i 2023.

Ved regnskapsrapporteringen for 1. og 2. tertial, ble det på bakgrunn av forventet merforbruk på tjenesteområdene gjort budsjettjusteringer i drift ved at 3 mill fra disposisjonsfond ble brukt til å øke rammen på tjenesteområdene. Etter nye prognoser på rammetilskudd og integreringstilskudd, ble det i tillegg gjort budsjettjusteringer som tilførte tjenesteområdene nye 3,3 mill. Det ble også gjort noen tekniske endringer ved flytting av boligmillionen, konsesjonskraft og Introduksjonsordningen.

Til tross for økte rammer fikk man et vesentlig merforbruk på samtlige tjenesteområder:

	Regnskap 2023		Justert Budsjett		Opprinnelig Budsjett		Regnskap 2022	
Politikk, stab/felles	20 021 818	19 994 756	19 319 633	-27 062	18 257 324			
Sektor - Oppvekst	58 807 014	56 372 750	53 579 943	-2 434 264	46 708 864			
Sektor - Velferd	61 358 335	53 788 210	50 280 966	-7 570 125	53 106 763			
Kirke og andre trossamfunn	2 550 000	2 550 000	2 550 000	0	2 276 000			
Sektor - Samfunnsutvikling og VAR	31 219 716	27 194 094	22 495 279	-4 025 622	22 790 131			
Konsesjonskraft	-5 249 464	-4 200 000	-4 200 000	1 049 464	0			
Pensjon og premieavvik	-13 251 910	-8 430 732	-8 430 721	4 821 178	-7 034 058			
Sum bevilgninger	155 457 532	147 269 078	135 595 100	-8 188 454	136 105 024			

Samlet sett utgjør dette et overforbruk på tjenesteproduksjonen på nesten 8, 2 mill. Dette er vesentlig, men likevel i tråd med det som ble rapportert som antatt merforbruk på tjenesteproduksjon etter 2. tertial.

Den største merkostnaden knyttes til lønn og pensjon, som alene utgjør ca 5,2 mill mer enn budsjettert. Avviket skyldes et meget omfattende lønnsoppgjør i tillegg til at pensjonskostnaden ble langt høyere enn prognosene skulle tilsi. Det ble til en viss grad tatt høyde for dette ved budsjetjusteringen etter 2. tertial, hvor man holdt tilbake deler av forventet økning i frie inntekter for å imøtekomme noe av denne merkostnaden.

Kommunene merker også den generelle prisøkningen som har preget hele samfunnet i 2023. Så i tillegg til kostnader knyttet til lønn og pensjon ser man et vesentlig merforbruk på øvrige kostnader. Det jobbes godt i alle sektorer for å holde kontroll på generelle innkjøp og andre kostnader, men man merker altså at prisene øker på alle områder. Dette ser man også etter avregningene som kom fra de interkommunale samarbeidene, som kom ut med en kostnad for Tolga kommune på ca 2 mill mer enn budsjettert.

Økning i frie inntekter, premieavvik og kraftinntekter gjorde at vi likevel klarte å avlegge et regnskap i balanse, og man kunne stryke 1,8 mill av bruk disposisjonsfond.

Det ble et netto salg av kraftinntekter på ca 1 mill mer enn det var budsjettet avsatt. Dette bidro også til et regnskap i balanse.

Presentasjon av budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner framgår av hovedoversikt etter § 5-9 1. ledd.

Mer om disse inntektene framgår under avsnittet Økonomisk analyse.

Investeringsregnskapet

Framdriften på investeringsprosjekter har gått veldig bra, og i sum er det ikke vesentlige overskridelser utover det som allerede er rapportert gjennom året. Det ble brukt lån i tråd med budsjett.

I tillegg ble en del prosjekter finansiert som følge av ferdigstillelse og fakturering av påbegynte prosjekter vi har fått finansiering på gjennom avbøtende tiltak etter kraftutbyggingen.

De enkelte prosjektene omtales under avsnittet om investeringer.

Disposisjonsfond og gjeldsgrad

Det er et vedtatt måltall at man skal ha disposisjonsfond tilsvarende minst 10 % av brutto driftsinntekter. Denne er etter årsavslutningen på 15 %, noe som er bra. Med tanke på at en vesentlig del av frie fond er vedtatt benyttet i budsjett for 2024, er dette likevel fortsatt en faktor som burde blitt prioritert økt framover.

Langsiktig gjeld i prosent av driftsinntekter (gjeldsgrad) er ved utgangen av 2023 på 87,5 %. Dette er en reduksjon i forhold til 2022, og nærmer seg måltallet på 80 %. Det er imidlertid flere måter å regne dette måltallet på, hvor man tar hensyn til skillet mellom egne investeringer og startlån, i tillegg til korreksjon for ubrukte lånemidler. Se egen gjennomgang av dette under lånegjeld i Økonomisk analyse.

Mer om de ulike elementene framgår under kapitlet om Økonomisk analyse.

Brukere og tjenester

Tolga har et tjenestetilbud som både i kvalitet og kvantitet må anses som godt. Kommunelovens formålsparagraf (§1-1) sier at kommuner skal være effektive, tillitsskapende og bærekraftige.

Kommunenes handlingsrom og krav til tjenesteleveranser er under stadig endring. Derfor er det helt avgjørende å skape en kultur som evner å tilpasse seg de rammene man til enhver tid har å drifte for. Tolga har over flere år jobbet aktivt for å utvikle en slik kultur sammen med de ansatte.

For tjenesteproduksjon vises det til beskrivelsen av den enkelte sektor/enhet.

Interkommunalt samarbeid

Tolga kommune inngår mange interkommunale samarbeid:

Tiltak	Form	Regnskap 2023	Regnskap 2022	Endr. %
FIAS	AS	3 991 880	4 066 584	-1,8
MesSkano	AS	8 000	20 063	-60,1
TOS ASVO	AS	332 118	573 747	-42,1
Abakus (innkjøp)	AS	360 500	331 692	8,7
IKT Fjellregionen	IKS	4 109 448	4 013 257	2,4
Revisjon Midt-Norge	SA	415 422	385 199	100,0
Konsek Trøndelag (Kontrollutvalg Fjell)	IKS	228 000	189 000	20,6
Midt-Hedmark Brann og redning	IKS	1 855 384	1 818 812	2,0
Nord-Østerdal Musiker	VK	75 168	69 918	7,5
Teater i Fjellregionen	VK	12 651	12 399	2,0
PP-tjenesten inkl. logoped	VK	1 242 908	979 280	26,9
Legevakt + AMK + Korona-enhet	VK	1 281 269	845 408	51,6
Jordmortjeneste	VK	63 856	62 976	1,4
Barnevern (inkl. tiltak)	VK	7 019 557	5 403 675	29,9
Geo-data	VK	600 000	480 000	25,0
Skoledersamarbeidet TATO	VK	0	313 151	-100,0
Kultur for læring TATO	VK	150 000	100 000	50,0
Krisesenter	Kjøp av tjeneste	133 590	130 073	2,7
TFF (kjøp av institusjonsplass)	Kjøp av tjeneste	952 194	376 147	153,1
Regionrådet for Fjellregionen	Avtalebasert	108 570	108 570	0,0
Destinasjon Røros	Avtalebasert	248 513	302 156	-17,8
Verdensarvsenter/Kulturminneforvalter	Avtalebasert	30 000	7 000	328,6
NAV	VK	1 119 564	780 763	0,0
Kommunepsykolog	VK	201 882	171 117	0,0
Vokseoppfølging (intro)	VK	3 661 075	1 459 965	150,8
Matrikkelprosjekt	VK	94 553	28 247	234,7
Tynset studie- og høyskolesenter	VK	115 256	115 256	
SUM		28 411 358	23 144 455	22,8

De interkommunale samarbeidene består for en stor del av personalressurser. Man ser de samme økonomiske utfordringene der som i kommunene forøvrig, med økte lønnskostnader, og økt kostnadsnivå generelt.

Avregninger fra de interkommunale samarbeidene ga Tolga kommune en merkostnad på 2 mill.

Samfunnsutvikling

Kommunens fremste rolle som samfunnsutvikler er å være både en pådriver og tilrettelegger og har gjennom mange år vært en aktiv aktør når det gjelder å utvikle Tolga som et attraktivt og bærekraftig lokalsamfunn.

Samskapingfond

Innbyggerinvolvering, lokalt engasjement og medvirkning skal ligge til grunn for samskapingprosjekter i Tolga kommune. Kommunen prioriterer *samskapingprosjekter* hvor næringsliv, frivillig sektor, innbyggere og offentlig sektor jobber sammen for å skape og utvikle aktivitet eller næringsvirksomhet til beste for kommunens innbyggere. Fra oppstarten i sept-2020 er det tilsammen avsatt kr 1 650 000,- . Beholdningen ved årsslutt er 440 000,- . I 2023 er det gitt tilsagn/bevilget midler til Øversjødalen; rehabilitering av loftet, Samfunnshuset fjellheim - sosial ungdomsarena, Tolga-Os janitsjar og Tolga Skolemusikkorps/Tolga-Os janitsjar/Sangkoret sneppen

Tolga kraftverk ble åpnet i oktober 2021 og gir rundt 205 GWh ny fornybar energi som tilsvarer forbruket til ca. 10.000 husstander. Som regnskapsmessig resultat viser, har kommunen betydelige inntekter fra netto salg av konsesjonskraft i 2023, selv om strømprisene var lave store deler av året.

Bredbåndsutbygging

Digital infrastruktur er avgjørende for lokal næringsutvikling og levende lokalsamfunn i hele landet. Digital infrastruktur er et premiss for digitaliseringen. Husholdninger, virksomheter og offentlig sektor forventer tilgang til en sikker og robust digital infrastruktur og digitale tjenester. Tilgang til høyhastighets internett er også avgjørende for å kunne tilby likeverdige tjenester til alle innbyggere - uansett hvor de bor i landet. Det vil gi eldre mulighet til å bo hjemme lenger og mestre egne liv. Det er nesten umulig å ta i bruk velferdsteknologi og mobile og digitale helsejenester uten tilfredsstillende bredbånd og mobildekning. I mange av landets kommuner er det områder hvor kommersielle aktører ikke bygger ut bredbånd. For disse områdene er det viktig med offentlige incentiver for å få til denne nødvendige infrastrukturen, slik som i Tolga kommune.

Kommunale midler, støtte fra NKOM-midler og fra Hedmark Fylkeskommune har gjort at alle husstander i kommunen har fått tilbud om bredbånd til en akseptabel påkoplingsavgift. Tolga kommune avsluttet i 2023 formelt prosjektet med utbygging , med slutt dato satt til 01.07.2023. Det er tilsammen bevilget over 9,5 MNOK statlige og fylkeskommunale midler og kommunal andel på omtrent kr 4, 4 MNOK, for å realisere at alle husstander har fått tilbud om bredbånd i kommunen. Dette er et betydelig løft for den digitale infrastrukturen i en distriktskommune som Tolga.

Prosjekt mobildekning i Nord-Østerdal

Regionrådet for Fjellregionen (nå IPRNØ) gjennomførte i 2021 et forarbeid med kartlegging av signalforhold for mobiltelefoni i regionen. Bakgrunnen var at mobildekningen i ulike deler av regionen er dårlig. Denne form for infrastruktur er, sammen med bredbånd, viktig for å sikre bosetting, næringsaktivitet samt attraktive områder for fritidsbruk. Også her ser det ut for at leverandørene i markedet ikke ser det som kommersielt forsvarlig å bygge ut i takt med behov og etterspørsel, og en utvikling i vår region vil følgelig fortsatt kreve offentlig støtte. Prosjektet har gått over noe tid, grunnet endringer i regelverk og ønsker med å få tilbydere. En har endret noe ved å dele opp prosjektet i 2 deler og endre lokasjon/punkt for Tolga sin del. Det er jobbet godt gjennom hele året og på tampen av 2023 har en lyktes med tilbud fra en aktør. Totalt er kostnaden på prosjektet basert på 6 master (en i hver kommune), kroner 34.875.000. Hedmark Fylkeskraft går inn med 75% av kostnaden og den kommunale egenandelen er da på 25%. Realisering av prosjektet fortsetter inn i 2024 og i Tolga er det Berghåmmåren som ble prioritert valgt område og punkt for utbygging, etter at man ikke fikk noen til å bygge ut i opprinnelig ønsket området Sålekinna (Øversjødalen/Falkfangarhøgda)

Tolga 2020, Bolig og bosetting

Å øke tilflyttingen gjennom å kunne tilby boliger og boligtomter er et klart politisk mål og er et tiltak for å kompensere for kommunens utfordring med demografi og befolkningsnedgang. Det ble i 2018 og 2019 ferdigstilt to prosjekter med boligbygging i sentrum hvor kommunen har inngått avtale om tilbakeleie av leiligheter i ulik størrelse for å møte flere boligbehov for kommunens innbyggere, innflyttere og potensielle tilbakeflyttere. Dette har nå gitt flere og fleksible muligheter for å leie bolig i Tolga, selv om leiemarkedet nå er sprengt som følge av tilstrømming av ukrainske flyktninger.

Det er gitt kommunal støtte til privat reguleringsplan i Hamran. Her er det et sentrumsnært boligfelt med byggeklare tomter i 2022 og realisering av nå tilsammen 2 boliger og en til med støpt platt. Alle disse har fått boligtilskudd fra kommunen.

Tolga kommune har tidligere opprettet selskapet **Tolga 2020** sammen med Tolga-Os Sparebank. Selskapet har som mål og hensikt å øke folketallet i Tolga kommune gjennom ulike tiltak og handlinger. I november 2021 ble det vedtatt at kommunen øker sin aksjekapital i Tolga 2020 AS med et innskudd bestående av kommunale tomter/eiendom og medeier Tolga-Os Sparebank går inn med innskudd som ny aksjekapital. I 2022 og 2023 har selskapet arbeidet aktivt for byggeklare tomter i første omgang i Vesleåsen Øvre i Vingelen og selskapet har i 2023 realisert en reguleringsplan for boligfeltet Vesleåsen Øvre i Vingelen. Det jobbes mot realisering av boligbygging første del av 2024.

Det er vedtatt kriterier for å bruke **«hytta/fritidshus som bolig»** og en slik søknad er innvilget/forlenget i 2022 i påvente av at bolighus ferdigstilles og en ny sak innvilget i 2023 (f-sak 58/23)

Kommunen benytter ordningen med videreutlån (startlån) gjennom Husbanken for å stimulere aktuell målgruppe til å kunne realisere og eie egen bolig. I desember 2020 ble forankringa av Bolig politisk plan vedtatt i kommunestyret. Planen peker på seks premisser som er førende for administrasjonens arbeid.

Kommunestyret vedtok «**boligmillionen**» et boligtilskudd i k-sak 33/22 den 19.05.22. Vedtatt beløp var kr 1.000.000 og det utbetales kr 200.000 pr bolig. Etter årets slutt skulle ordningen evalueres og eventuelt videreføres. Tiltaket ble imidlertid så ettertraktet at det ble en ny sak (48/22) til evaluering 01.09.22 hvor det ble avsatt ytterligere kr 1.000.000. For 2022 er det gitt tilsagn til 7 boliger. I 2023 er det gitt tilsagn om boligtilskudd til 2 boliger.

Med tiltaket **Lys i alle glas** ønsker kommunen å stimulere til at flere ubeboede boliger og småbruk kommer på markedet. Det ble i november 2022 vedtatt i kommunestyret å innføre en tilskuddsordning hvor den som selger en ubebodd enebolig eller småbruk får et tilskudd på til sammen kr 100.000 når enebolig eller småbruk selges. Tilskuddet utbetales med kr 50.000 når boligen eller småbruket selges, og kr 50.000 når noen melder flytting til eiendommen. Det har ikke vært noen søknader knyttet til dette tiltaket i 2023 og det vurderes som aktuelt med evaluering til 1.tertial 2024 om hele ordningens innretning.

Beredskap

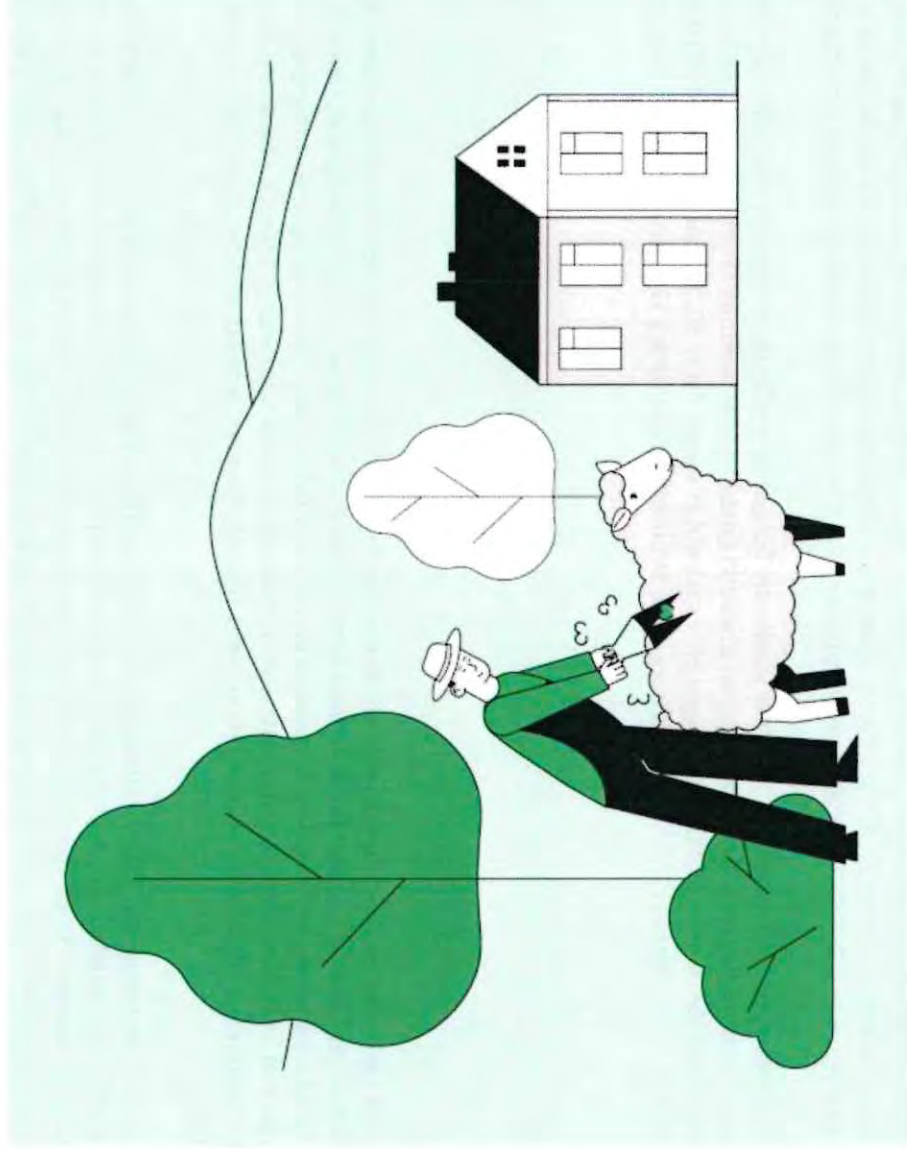
Kommunene har en sentral rolle i arbeidet med samfunnsikkerhet. Kommunene skal utvikle trygge og robuste lokalsamfunn og har et *grunnleggende ansvar for å beskytte befolkningen og bidra til å opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner*. Denne rollen er tydeliggjort gjennom bestemmelsene om kommunal beredskapsplikt. I tråd med bestemmelsene om kommunal beredskapsplikt skal kommunen integrere samfunnsikkerhet i daglig virksomhet og gi samfunnsikkerhetsoppgavene et helhetlig perspektiv. Bestemmelsene tydeliggjør også kommunenes rolle som *lokal samordner* i samfunnsikkerhetsarbeidet. I september 2023 kom ny oppdatert veileder til forskriften om kommunal beredskapsplikt fra DSB (Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap)

I beredskapssammenheng har året vært preget av krigen i Ukraina med mottak av flyktninger og et skjerpet fokus på sikkerhet og beredskap generelt. Sommeren 2023 fikk vi unormalt store nedbørsmengder i det som ble ekstremværet "Hans," med påfølgende flom i vassdrag. Det var kommunene i Innlandet og Viken som ble hardest rammet. Tolga kommune, sammen med nabokommunene i nord i Østerdalen, fikk ikke skader av betydning eller andre beredskapsmessige utfordringer, da vi i hovedsak gikk "klar" av de verste mengdene med nedbør. Vi har levert hyppige rapporter til Statsforvalteren i Innlandet gjennom hele 2023 knyttet til kapasitet på bosetting og dertil tjenesteyting i forbindelse med Ukrainske flyktninger. Kommunens øverste leder, samt beredskapskoordinator og dennes stedfortreder har deltatt i fagsamlinger i regi av Statsforvalteren, samt to dagers kurs i regi av DSB *Beredskapsplanlegging i kommunen*. Dette økte fokuset på beredskap og sikkerhet krever betydelig ressursbruk spesielt hos beredskapskoordinator og kommunens øverste ledelse.

Kommunen har ikke opplevd kritiske situasjoner i forhold til tjenesteyting, men deler av organisasjonen har i lange perioder vært «på strekk» på grunn av sykefravær, bemanningsutfordringer og mangel på vikarer. En må berømme de ansatte som viser en imponerende innsats for å yte gode tjenester for kommunens innbyggere.

Kommunedelplan for klima og energi ble vedtatt høsten 2023

Visjon: Bærekraftige fjellkommuner i en grønn region

Vår ambisjon er at vi skal være en region

De betyr at vi skal

- ..som er rustet for fremtidens klima
 - Inkludere klimarisiko i risiko- og sårbarhetsanalyser og beredskapsplaner
 - Inkludere klimarisiko og -muligheter i strategier for produkt- og tjenesteutvikling og daglig drift
 - Sikre innbyggere og infrastruktur mot alvorlig skade som følge av klimaendringer
- ..som drives med fornybar energi
 - Erstatte fossil energi med fornybar energi
 - Bruke energi effektivt og samfunnsmessig forsvarlig
 - Legge til rette for produksjon av fornybar energi, uten vesentlig skade på naturmangfold
 - Legge til rette for utbygging av fjernvarme
- ..med bærekraftig og strategisk arealbruk
 - Ha et bevisst forhold til arealbruk, og begrense arealendringer som bidrar til klimagassutslipp
 - Øke karbonlager i jord og skog, uten å skade natur og biologisk mangfold.
 - Legge til rette for attraktive og klimavennlige bo-områder, og hytteområder med lave klimagassutslipp
- ..der det er enkelt å velge klimavennlig transport
 - Legge til rette for å gå og sykle
 - Legge til rette for samkjøring og bildeling
 - Gjøre klimavennlig drivstoff lettere tilgjengelig
 - Ta i bruk klimavennlig drivstoff i kollektivtransporten
 - Utvikle bærekraftige logistikk løsninger lokalt og regionalt

Årsmelding 2023

- ..med god ressursutnyttelse i en sirkulær fremtid
 - Kjøpe bare det vi trenger, og bruke om igjen når det er mulig
 - Velge varer og tjenester med lav klimabelastning, designet for reparasjon og gjenvinning
 - Rehabiliterer bygg i stedet for å rive og bygge nytt, der det er økonomisk forsvarlig
 - Kildesortere avfall for gjenvinning
- ..med lønnsomt og bærekraftig lokalt næringsliv, med lave klimagassutslipp
 - Forvalte regionens arealer og ressurser på en bærekraftig måte
 - Samarbeide med regionens utdannelse-institusjoner for økt kunnskap om klima
 - Utnytte de muligheter endret klima gir for vår region
- ..med kommuner som er pådrivere og legger til rette for grønn omstilling
 - Bidra til økt kunnskap om klimautfordringer og muligheter
 - Inkludere klimaledelse i egen organisasjon
 - Benytte forutsigbare klimakrav ved offentlig anskaffelse
 - Legge til rette for mer klimavennlige transportalternativer i jobbsammenheng
 - Ta i bruk teknologi som bidrar til å nå klimamål
 - Forvente at kommunalt eide selskaper bidrar til grønn omstilling

Handlingsprogrammet beskriver konkrete tiltak. Prioritering, tidsplan og kostnader bestemmes når tiltakene innarbeides i kommunens årlige økonomiplan, i Klimabudsjett og i de enkelte enheters tiltaksplaner. Handlingsprogrammet består av mange konkrete tiltak, med samarbeid, økt kunnskap, arealbruk, offentlig anskaffelse og innføring av klima- og miljøledelse som noen av de viktigste. Det regionale samarbeidet fra planprosessen videreføres ved

prioritering av tiltak, slik at man kan dra nytte av kompetanse på tvers ved gjennomføring av tiltakene. Rapportering av klimatiltak og måloppnåelse innarbeides i kommunenes årsrapport.

Kommunene som har gått sammen om en felles Regional innkjøpsrådgiver og har fått midler fra Miljødirektoratet til 50 % denne stillingen. Innkjøpsrådgiver vil bistå kommunene i utforming av klimakrav og tildelingskriterier, og samarbeide med Abakus om leverandørkartlegging, evaluering av tilbud og kontraktsoppfølging. Dette er som en direkte oppfølging av klima og energiplanen som peker på nettopp innkjøp som en av kommunenes utfordringer.

Dette er første gang Tolga kommune tar i bruk klimabudsjett og den skybaserte løsningen Framsikt for budsjettet 2024. Vi vil derfor implementere og forbedre klimabudsjett utover i økonomiplanperioden 2024-2028. Av tiltak vi allerede er i gang med i 2023, kan nevnes:

- Gjenbruk av møbler og annet utstyr før anskaffelse
- Kildesortering av husholdningslignende avfall på kommunehuset og flere enheter
- Jobbe for elektrifisering av Rørosbanen via jernbaneforum for Røros- og Solørbanen
- Anskaffe kommunal nullutslippsbil til bruk for ansatte
- Legge til rette for lading av el-biler ved kommunale bygg, for ansatte, publikum og gjester
- Prosjektstilling regional innkjøpsrådgiver
- Klima og energi kan innarbeides som krav eller tildelingskriterium ved anskaffelse, både for enkeltprosjekter og ved revisjon av rammeavtaler.
- Prioriter anskaffelser basert på kartlegging og utslipp fra egne innkjøp
- Still krav til klimagassutslipp fra produksjon og transport ved kjøp av varer og tjenester
- Inkludere retningslinjer for klimakrav i rutinebeskrivelse og kravspesifikasjon for innkjøp
- Fremme sak med å revidere kommunens innkjøpsreglement, og inkludere mål og forventning om bruk av klimakrav ved anskaffelse og at miljøkrav skal vektles minimum 30% i offentlige anbud
- Kartlegg egne innkjøp, og identifiser innkjøp med høyest klimapåvirkning
- Prioritere løsninger med korte transportavstander ved jord- og konsesjonsbehandling og ved godkjenning av søknader om nydyrking
- Legge til rette for kompetanseheving og erfaringsutveksling, med fokus på bærekraftig skogbruk
- Initiere, søke og delta i prosjekter som kan bidra til å redusere klimagassutslipp, øke karbonlagring og gjøre landbruket i Nord-Østerdalen bærekraftig.

Natur-restaurering

Kommunen har tatt på seg en pådriver og koordineringsrolle i forhold til restaurering av Høla elv i Trangedalen. Elveløpet skal tilbakeføres med naturlige "slynger/svinger" slik at vannet at bunnforholdene bedres for gytting av ørret. Tiltaket krever ekstern finansiering.

For 2023 er det gjennom Klimakost utarbeidet en rapport som kan leses her;

Rapporten viser at:

- Antall liter diesel er redusert med 5,4%, men bensinforbruket er økt med 31,2%.
- Strømforbruket er økt med 9%, og bioenergi/fjernvarme er økt med 5,4%
- Utslipp fra Bygg er redusert med 23%, til tross for økte kostnader. Det skyldes at utslipp pr. enhet for rep/vedlikehold (NOK) er halvert siden 2022.
- Kostnader til transport er økt med 36%, og godtgjørelser med 35,5%. Antall kjøpte km er økt med 43,4%, men utslipp fra flyreiser er redusert med 43%.
- Utslipp fra kjøp av tjenester er økt med 42%.
- Utslipp fra avfall er økt med 9%, men inkluderer 9% mindre restavfall, i kr. Antall kg matavfall har økt med 52%, noe som skyldes at det er to nye anlegg som kildesorterer matavfall. I tillegg er det stor økning fra skolene, som kan skyldes at det ikke var matsortering i hele 2022.

Konklusjoner/utfordringer

Tolga er et lokalsamfunn som har plass til alle og der alle er en ressurs og har noe å bidra med. Dette bygger oppunder de kvalitetene og den kulturen som er bærende i Tolga-samfunnet i dag. Med krigen i Ukraina utfordres kommunene i Norge med tilstrømningen av antallet flyktninger. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har anmodet Tolga kommune å bidra i den ekstraordinære bosettingen av flyktninger også i 2024. Kommunen er innstilt på å strekke seg langt for å bidra og vi vil ta vår andel av den utfordringen Norge står ovenfor som mottaksland. I Tolga kommune bosatte vi 45 flyktninger i 2023 og 38 i 2022. For 2024 har kommunestyret vedtatt å motta 22 nye flyktninger. Økonomien rundt bosetting av flyktninger avhenger i hovedsak av hvor vellykket opplærings- og integreringsarbeidet er. Det er et sterkt økonomisk insentiv for kommunen med å lykkes med opplæring, språktrening og kvalifisering og å få folk i arbeid eller annen aktivitet. Gjennom den høye bosettingen de siste to årene er det blitt et økt press på flere tjenesteområder. Kommunen har dyktige ansatte, som er fleksible og rustet for å imøtekomme utfordringene. Likevel ser vi en viss slitasje i organisasjonen. Det bosettes nå innenfor et system der ordinære krav til kvalitet i tjenestene gjelder. Det betyr at flyktningene som kommer skal tas imot med et langsiktig perspektiv, og det skal etableres varige og gode hjem med langsiktighet og stabilitet, barna skal i skole og barnehage så snart som mulig og for de voksne er målet arbeid etter relativt kort løp i introduksjonsprogrammet. Det er kritisk viktig å lykkes med integrering i arbeids- og samfunnsniv.

Det er en stor utfordring er at utgiftene pr innbygger som mottar helse- og omsorgstjenester øker mer enn det man får i overføringer for å løse oppgavene. Dette gjelder ikke bare for Tolga kommune, men er en utfordring for alle kommuner i Norge.

Lønns- og prisveksten utgjorde en betydelig utfordring for kommunens økonomi i 2023. Det samme med pensjonsutgiftene. Samtidig har vi innbyggere som ikke får sine inntekter til å strekke til i denne "dyr-tiden" med høye renteutgifter og prisvekst på matvarer og andre nødvendige ting, slik at det er forventet økte kommunale utgifter til sosialhjelp.

Årsmelding 2023

Befolkningsutvikling og demografisk sammensetning av innbyggerne er en klar utfordring for kommunen framover. Vi ser nå en positiv trend ved at kommunen har økt innbyggertallet til 1604 innbyggere 4. kvartal 2023. I Tolga har vi, sammen med Alvdal og Tynset kommuner, en høy andel barn/ ungdom sammenlignet med andre kommuner i innlandet. Sammen med høy gjennomføringsgrad i skole og utdanning og lav grad av antall uføre blant innbyggerne, ligger det nå noen positive kvaliteter til grunn for samfunnsutviklingen i kommunen.

Vi ser at det er viktig å bygge opp et disposisjonsfond for uforutsette hendelser, noe kommunen bør prioritere fremover. Evnen til å tilpasse driften raskt etter behovene vil fortsatt være gjeldende i årene som kommer. Vi har i 2023 økt stillingsressursene på flere områder for å håndtere den økte tilstrømmingen av flyktninger. Dette kan være en midlertidig situasjon, og det er viktig å ta ned igjen og tilpasse ressursene om situasjonen endres. Dette er krevende når situasjonen nå vedvarer over flere driftsår, både for ledere og ansatte. Likevel har vi et kontinuerlig fokus på god kvalitet, effektiv utnyttelse av ressursene og evne til nødvendig omstilling. Stab/støtte underbygger og støtter prosesser og arbeidsmetoder til hele organisasjonen. Økonomisjef med medarbeidere jobber helhetlig og med gode rutiner. Det gir oversikt og kvalitet som sammen med ledelsen og organisasjonen gir grunnlag for å oppnå ønskede resultater.

Tolga kommune leverer gode tjenester og skaper gode resultater. Organisasjonen har mange dyktige medarbeidere, som er fornøyde med og stolte av arbeidsplassen sin. Satsingen på medarbeiderskap gir engasjerte og myndiggjorte medarbeidere. Medarbeiderne er det beste en organisasjon kan investere i. Det er mye folkehelse i å ha et arbeid hvor man trives og utvikles. Det var en bekymringsfull utvikling med økt sykefravær i 2021, men i 2022 og 2023 ser vi at dette snur og at nærværet er økende.

Tolga, 2. april 2024

Siv Stuedal Sjøvold

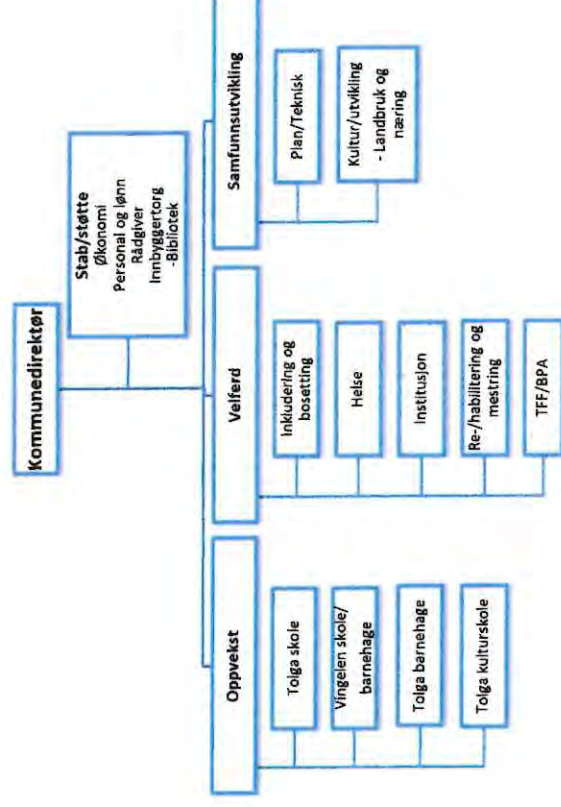
kommunedirektør

Personal og organisasjon

Administrativ organisering

Administrativ organisering

Tolga kommune har en tilpasset tre-nivåmodell i tre sektorer; Oppvekst, Velferd og Samfunnsutvikling. En slik organisering gir effekter gjennom mer helhet, ressursoversikt og samhandling og mindre sektoriserede tjenester. I stab og støtte inngår; økonomi/lønn, personal, Innbyggertorg og Bibliotek. IKT er organisert i IKT Fjellregionen IKS, FARTT.

Interkommunale tjenester:

NAV, Tynset vertskommune
Barnevern, Tynset vertskommune
IKT Fjellregionen IKS (FARTT)

Ledelse

Ledelsen i Tolga kommune består av en strategisk ledergruppe med kommunedirektør, økonomisjef, personalsjef og tre kommunalsjefer. Operativt ledernivå utover de som inngår i strategisk ledergruppe er 12 enhetsledere. Lederne i Tolga kommune har et stort og viktig ansvar både i forhold til tjenesteproduksjon, utvikling og arbeidsmiljø. Lederutvikling er en kontinuerlig prosess. Gjennom 2023 har Tolga kommune faste arenaer og møtepunkt for ledelsen, hvor ledelsesutøvelse og utvikling er en del av dette.

Ledelse i Tolga kommune utøves på tre nivå (gjennom)

- Medarbeiderskap
- Mestringsorientert ledelse
- TÆL-ledelse (Tydelig, Ærlig og Lojal)

For å forbli en god og fremtidsrettet kommune er Tolga kommune avhengig av systematisk å utvikle medarbeidernes rolle og kompetanse. Vi er avhengig av å finne arbeidsformene som involverer, trigger og utfordrer. Alle ansatte har en unik rolle og oppgave. Hver enkelt utfører oppgaver som til sammen utgjør helheten.

Medarbeiderskapet skal

- Fremme arbeidsglede.
- Det skal sikre myndiggjorte medarbeidere
- Det skal sikre en utviklende og lærende organisasjon.

Mestringsorientert ledelse er viktig for å realisere de mål og de føringer vi har vedtatt. De vil si både i forhold til planer, verdigrunnlaget og evnen til å kunne fylle de rollene vi har som tjenesteleverandør, forvaltningsorgan og samfunnsutvikler.

Bemannning og rekruttering

Personalsituasjonen i Tolga kommune har vært stabil. Kommunen har god tilgang på kvalifisert personell på de aller fleste områder, men en ser en tendens til at noen yrkesgrupper med krav til høyere utdanning har vært mer krevende å rekruttere. Det er stor etterspørsel etter arbeidskraft i hele landet spesielt innen helse og omsorg, barnehage og skole. Dette gjelder også for Tolga kommune. Dette er forhold som det jobbes kontinuerlig med og i forbindelse utarbeidelse av ny kompetanseutviklingsplan, som har startet i 2023, blir rekruttering og stimulerende tiltak for utdanning vektlagt. De vurderes stipend, permisjonsordninger og andre relevante tiltak for både å rekruttere men også kunne gi muligheter til våre ansatte for utvikling. De faste antall årsverk er i samsvar med de behov og oppgaver kommunen har og skal løse og i henhold til de rammer og forutsetninger vi har å drifte for.

Medarbeidere i Tolga kommune

Kommentar:

Tabellen angir ansatte og årsverk for faste stillinger, lærlinger og turnuslege.

Det er en vesentlig økning i antall årsverk faste stillinger fra 2022. 6 lærlinger og utdanningsstilling/turnuslege er også med i tallet. Det har vært en økning i antall ansatte innen TFF/BPA. I tillegg er stillingen til vertskommune IPRNØ med i årsverkstallet.

Tolga kommune har flere prosjekter gående, spesielt innenfor satsing barn/unge. Midlertidige stillinger i engasjement og prosjekter utgjør tilsammen 8,8 årsverk pr 31.12.23. De midlertidige stillingene inngår ikke i tallet for faste årsverk.

År	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Antall ansatte	154	156	155	156	163	164	167
Antall årsverk	132	133	132	129,5	132,4	130	146

Nærvær

Tolga kommune er IA-bedrift, og det forplikter kommunen til å jobbe aktivt for å øke nærværet i organisasjonen. Målet for tilstedeværelse er satt til 94,5 %. Ved årsslutt viser fraværs statistikken en tilstedeværelse på 93,9 % som er en bedring fra 2022, og vi nærmer oss igjen vårt nærværs mål. Tabellen viser at årene med pandemi medførte at sykefraværet økte tildels betydelig. Over halvparten av fraværet er langtidsfravær (3,7%) det vil si fravær på 57 dager eller mer. Administrasjonen, AMU og de tillitsvalgte har alle satt søkelys på tettere sykefraværsoppfølging og rutiner rundt det. For kommende år vil fortsatt oppfølging og tiltak som gjelder sykefraværsoppfølging prioriteres.

År	Fraværsdager	Nærvær	Fravær
2019	1.975	94,5	5,5
2020	2.157	94,1	5,9
2021	2.583	92,8	7,2
2022	2.698	93,0	7,0
2023	2.490	93,9	6,1

Trivsel

Medarbeiderundersøkelse blant ansatte gjennomføres hvert andre år. Den ble sist gjennomført i november 2022, og det er den det vises til her. Svarprosenten lå da på 78 %, 149 av 191 svarte på undersøkelsen. Dette er en svak nedgang fra 2019, da svarprosenten var på 83 %. 78 % er fortsatt en meget god deltakelse i undersøkelsen. Som tabellen nedenfor viser er det en jevnt høy score, med enkelte faktorer som vil bli prioritert å utvikle. Tabellen er for sammenstilling av alle sektorer og enheter i Tolga kommune. Score er fra 0 til 5. Over 4 er fra bra til meget bra.

Trivsel på arbeidsplassen er avgjørende for et godt arbeidsmiljø, og at Tolga kommune skal lykkes med nå sine mål. Mestringsorientert ledelse har vært og er fortsatt et av administrasjonens mål for å kunne drive tillitsbasert ledelse, herunder myndiggjorte medarbeidere. Dette er et viktig element for trivsel på arbeidsplassen.

Årsmelding 2023

10-FAKTOR KS: Helseforbedringsundersøkelse
PERIODE:

Tolga kommune Kommune

Øvervakat og samvirkning (alle faktorer)
Talskolemiddelresultatet for valgt enhet, kommune og landsnitt for neste år

FAKTOR	Tolga kommune	Tolga kommune	Kommune
1. Indre motivasjon	4.4	4.4	4.2
2. Mestringste	4.3	4.3	4.3
3. Autonomi	4.3	4.3	4.3
4. Bruk av kompetanse	4.4	4.4	4.1
5. Mestringserfart/ledelse	3.9	3.9	3.9
6. Rolletilbehør	4.3	4.3	4.2
7. Relevant kompetanseutvikling	3.8	3.8	3.6
8. Fikslighet/tilvoks	4.5	4.5	4.4
9. Mestringsklutta	4.2	4.2	4.1
10. Personalmestring	4.8	4.8	4.7

Kompetanseutvikling

Arbeidet med kommunens strategiske kompetanseutviklingsplan startet høsten 2022. Flere av sektorene har kompetanseplaner som støtter opp under og er førende for medarbeidernes kompetanseheving og -utvikling i enhetene.

Fra høsten 2020 til mars 2022 er det gjennomført et eget lederutviklingsprogram i Tolga kommune. Lederutviklingsprogrammet er en oppfølging av tidligere gjennomført interkommunalt lederutviklingsprogram som ble gjennomført i 2019 med kommunens strategiske ledergrupper. Målgruppen har nå vært alle ledere med personalansvar i Tolga kommune. Høsten 2023 gjennomført vi sammen med Alvdal kommune en forkortet versjon av lederutviklingsprogrammet, 4 samlinger, for nye ledere og ledere som ikke fikk gjennomført hele programmet 2020 -2022.

Lederutviklingsprogrammet blir fulgt opp gjennom coaching og faste tema på ledermøtene.

Kommunens strategiske kompetanse utviklingsplan, inkludert handlingsplan for enhetene, er under utarbeidelse og vil bli ferdigstilt våren 2024.

Internkontroll og HMS

Som digitalt kvalitetstyringssystem/verktøy bruker kommunen Compilo. Styringssystemet skal dekke strategi, risikovurdering, dokumentasjon, avvik og tiltak og rapportering i forhold til HMS. Dette arbeidet er kontinuerlig og skal inngå som en naturlig del av enhetens arbeidsprosesser. Prosedyrer og rutiner skal revideres årlig.

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) består av tillitsvalgte, hovedverneombud og kommunedirektør/sector-/enhetsledere som arbeidsgivers representanter. Kommunens IA-rådgiver og bedriftshelsetjenesten har møte- og talerett i AMU.

Vernerunder har blitt gjennomført og blir fulgt opp og forelagt AMU. Kommunen har avtale med godkjent bedriftshelsetjeneste BHT A/S på Tynset. BHT A/S deltar i AMU. I tillegg involveres bedriftshelsetjenesten ved behov i forbindelse med oppfølging og tilrettelegging for å forebygge sykefravær.

Meldte avvik i 2023

Det er meldt totalt 108 avvik i Tolga kommune i 2023 av disse er 37 HMS avvik.

De er fordelt på sektorer som følger:

Oppvekst 22, Velferd 71, Samfunnsutvikling 10, Stab/støtte 5.

HMS avvik er fordelt innen kategoriene Vold og trusler 7,3%, Arbeidsmiljø 48,8%, Ytre miljø 24,4% og ulykke/skade 19,5%.

Alle avvik er behandlet og lukket.

Med bakgrunn i bekymringer meldt til verneombud og arbeidsgiver er det gjennomført arbeidsmiljøundersøkelse ved en enhet i Tolga kommune. Undersøkelse av forholdene er gjort delvis ved bruk av ekstern konsulent og av kommunens personalavdeling. Oppfølging og tilbakemelding til ansatte er gjennomført etter undersøkelsen. Det er iverksatt noen forbedrings tiltak med bakgrunn i rapporten fra undersøkelsen.

Etisk standard

Kommunen tilstreber at hensynet til høy etisk standard, rettsikkerhet og åpenhet skal ivaretas i alle ledd. Tolga kommunes etiske retningslinjer ble revidert i 2020. Retningslinjene gjelder både for folkevalgte og ansatte og er en del av kommunens personalhåndbok. Personalhåndboken, herunder også retningslinjene er under revisjon.

I 2023 ble det gjennomført forvaltningsrevisjon om etikk og varsling i kommunen.

Revisor konkluderer med at Tolga kommune i noen grad har lagt til rette for å sikre gode etiske holdninger og handlinger i egen organisasjon. Kommunen har utarbeidet etiske retningslinjer, som gjelder for både ansatte og folkevalgte. Retningslinjen er tilgjengelig for alle. Revisor ser følgende forbedringspotensialer:

- o Retningslinjene bør vedtas i kommunestyret. Administrasjonsutvalget kan ikke binde folkevalgte i kommunestyret
 - o Bierverv bør bli omtalt
 - o Informasjon i styreverv registeret bør være oppdatert
 - o Sørge for regelmessig etisk refleksjon i de ulike sektorene
- Revisor konkluderer med at Tolga kommune i noen grad har lagt til rette for forsvarlig varsling i henhold til arbeidsmiljøloven. Kommunen har oppdaterte varslingsrutiner, som er lett tilgjengelig for ansatte. Revisor ser følgende forbedringspotensialer:
- o Varslingsrutinen bør omtale muligheten til å varsle til media og via advokat
 - o Tydeliggjøre hvordan ansatte kan varsle elektronisk
 - o Vurdere om e-post er egnet kanal for mottak av varsel
 - o Vurdere om sjekklisten for varsling er en god veiledning for de ansatte
 - o Ta opp varsling regelmessig som tema med ansatte

Anbefalinger

Revisor anbefaler at kommunen har fokus på de svakheter som er avdekket.

Med bakgrunn i rapporten og revisors anbefalinger vil kommunens prosedyrer for etikk og varsling bli revidert første halvår 2024 og framlagt henholdsvis adm. utvalg og kommunestyret for godkjenning.

Likestilling og diskriminering

Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i kommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling i strid med likestillings- og diskrimineringsloven, samt for å fremme formålene i likestillings- og diskrimineringsloven når det gjelder etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Politisk likestilling

Pr. 31.12.23	Kvinner	Menn
Kommunestyret	6	9
Formannskap	2	3
Kontrollutvalget	2	3
Administrasjonsutvalget	6	5
Eldrerådet	4	1
Råd for personer med nedsatt funksjonsevne	2	3
Barne- og ungdomsrådet	3	2

Tolga kommune har mannlig ordfører og varaordfører.

Ansatte

	2021	2022	2023
Antall årsverk	132,4	130	146
Antall ansatte	163	164	167
Antall kvinner	125	127	128
% andel kvinner	76%	77%	77%
Antall menn	38	37	39
% andel menn	24%	23%	23%
Antall kvinner ledende stillinger	13	12	12
% andel kvinner i ledende stillinger	65%	60%	57
Antall menn i ledende stillinger	7	8	9
% andel menn i ledende stillinger	35%	40%	43
Fordeling heltid/deltid			
Antall deltidsstillinger	115*	115*	105
Antall ansatte i deltidsstillinger	79	78	77

Antall kvinner i deltidsstillinger	58	57	59
% andel kvinner i deltidsstillinger	73%	72%	77%
Antall menn i deltidsstillinger	21	21	18
% andel menn i deltidsstillinger	27%	28%	23%
Antall midlertidig ansatte	14	19	11
Antall midlertidig ansatte menn	7	8	1
Antall midlertidig ansatte kvinner	7	11	10
Foreldrepermisjon			
Antall uker foreldrepermisjon menn	27	29	54
Antall uker foreldrepermisjon kvinner	73	163	1161

* Mange ansatte har flere brøkststillinger, men til sammen har de full stilling.

Gjennomsnittslønn pr 31.12.23	Kvinner	Menn
Kap. 3	740.333	784.125
Kap. 5	970.500	664.000
Tolga kommune kap. 3,4 og 5	567.095	598.837

Merknad: den store forskjellen i kap 5 skyldes at dette er lønnskapittelet hvor legene er plassert.

Tolga kommune har egne retningslinjer for å redusere bruken av uønsket deltid. Disse brukes sammen med tilsetningsreglementet. Kommunen bruker intern utlysning når deltidsansatte kan ha krav på utvidelse av sitt tilsetningsforhold. I 2023 har vi hatt ekstra fokus på å skape en heldidskultur, blant annet er det utarbeidet nye retningslinjer for dette. Det er flest faste stillinger som er utlyst som 100% stillinger.

Lønn

Tolga kommune følger KS sitt lønnsregulativ. Det er ingen forskjell på menn og kvinner i samme stillingskode i kapitel 4. Avlønnen baserer seg på grunnlønn etter stillingskode/lønnsramme og ansiennitet.

I stillingskoder som baserer seg på sterkere grad av individuell lønnsfastsettning er det også større forskjeller. De største lønnsmessige forskjellene er i kapittel 5. Her er det ikke samme automatiske sammenheng mellom stillingskode, ansiennitetsnivå, utdanningsnivå, ansiennitet og lønn som det er for de fleste ansatte i kapittel 4. De med høyest lønn i kap. 3 og 5 er kvinner.

Lønnskartlegging skal foregå hvert annet år. Lønnskartlegging er gjort for regnskapsåret 2023.

LIKESTILLING

Etnisitet

Kommunen skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme diskrimineringslovens formål som er å fremme likestilling, sikre like muligheter og rettigheter og å hindre diskriminering på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstammning, hudfarge, språk, religion og livssyn.

Nedsatt funksjonsevne

Kommunen skal også i henhold til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven arbeide aktivt for å fremme likestilling og likeverd, sikre like muligheter og rettigheter til samfunnsdeltakelse for alle, uavhengig av funksjonsevne, og hindre diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne.

Tolga kommune arbeider systematisk med tilrettelegging for ansatte med nedsatt funksjonsevne. Dette arbeidet gjøres ved behov i samarbeid med NAV. Vi tilrettelegger også for praksisplasser for personer som trenger arbeidsutprøving, arbeidstrening og praksis.

Tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling

Kommunen skal jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Dette anses som kommunens HMS-arbeid, det forebyggende arbeidet før (opplevelser av) diskriminering oppstår. Gjennom en slik systematisk jobbing unngås forhåpentligvis saker om diskriminering. Slike saker er svært belastende for den det gjelder og for virksomheten. I tillegg gir enkeltsaker ofte heller ikke godt grunnlag for å endre diskriminerende systemer, fordi det kan være vanskelig å se sakene i sammenheng. Den generelle aktivitetsplikten legger opp til at man skal avdekke de likestillingsutfordringene som finnes og gjøre noe med dem før det utvikler seg til en konflikt eller klagesak.

Tolga kommune skal:

- a) Undersøke om det finnes risiko for diskriminering eller andre hindre for likestilling
- b) Analysere årsaker til identifiserte risikoer
- c) Iverksette tiltak som er egnet til å motvirke diskrimineringen og bidra til økt likestilling og mangfold i virksomheten
- d) Vurdere resultatet av arbeidet etter bokstav a –c

Nytt i den forsterkede plikten er at kommunen som en del av bokstav a, også skal gjøre en lønnskartlegging og en kartlegging av ufrivillig deltid. Kartleggingen skal gjøres hvert annet år.

Det er i tillegg gjort en utvidelse knyttet til hvilke diskrimineringsgrunnlag/områder kommunen skal jobbe med. Det er lagt til kjønnsbasert vold samt sammensatt diskriminering (diskriminering på flere grunnlag samtidig).

Per i dag omfattes følgende grunnlag:

- Kjønn
- Nedsatt funksjonsevne
- Seksuell orientering
- Kjønnsideitet og kjønnsuttrykk
- Religion og livssyn
- Etnisitet
- Omsorgsoppgaver
- Gravitet, foreldrepermisjon og adopsjon

Kommunen arbeider også for å forhindre kjønnsbasert vold, trakassering og seksuell trakassering og sammensatt diskriminering.

Vurderingen av risiko og hindre gjøres på følgende områder:

- Rekruttering
- Lønns- og arbeidsvilkår
- Forfremmelse
- Utvikling/opplæring
- Tilrettelegging
- Kombinasjon av arbeid og familieliv

Arbeidet med å fremme likestilling og hindre diskriminering skal skje i samarbeid med representanter for medarbeiderne/tillitsvalgte.

Arbeidsmiljø

Ansatte representant overtok lederansvaret i Arbeidsmiljøutvalget (AMU) i 2022, for 2 år. Utvalget har hatt 2 møter i 2023.

Årsrapport fra AMU for 2023

AML § 7-2 punkt 6 pålegger AMU å levere en årsrapport.

Arbeidsmiljøutvalget skal hvert år avgi rapport om sin virksomhet til virksomhetens styrende organer og arbeidstakernes organisasjoner. Direktoratet for arbeidstilsynet kan gi nærmere regler om årsrapportens innhold og utforming.

Utvalget har siste året kun hatt to AMU-møter den 10. oktober og 23. november. BHT er invitert og deltar.

AMU har en møteplan som er lagt opp etter AMU- årshjul (Compilo).

Det ble i løpet av året kun gjennomført to møter. AMU har ikke fått inn saker til behandling

AMU har hatt fokus på Vold og trusler samt ROS-analyser knyttet til disse. Leder i AMU har etterspurt alle enhetsleder om status og om det er gjennomført. ROS-analysene skal være en del av det som kontrolleres ved vernerundene og AMU ønsker seg rapport på det.

AMU vil også for 2024 ha fokus på dette. Videre så ønskes det mer fokus på

"Emosjonelle og relasjonelle belastninger" i arbeidslivet. Dette er i offentlig sektor den største grunnen til fravær og sykemeldinger. I den sammenheng vises det til rapportene:

[Hovedfunn – Fremtidens arbeidsmiljø \(fremtidensarbeidsmiljo.no\)](#)

[SINTEF-rapport-2023-Relasjonelle-og-emosjonelle-krav-og-belastninger-i-arbeidet.pdf \(fremtidensarbeidsmiljo.no\)](#)

Verktøyet «En bra dag på jobb» <https://enbradagpajobb.no> fra STAMI skal være en del av vår er fortsatt et verktøy arbeidsplasser bør bruke!

AMU er i 2023 ikke forlangt rapporter om yrkessykdommer og arbeidsulykker (AML § 7-2 punkt 4.)

IA handlingsplanen prioriterer følgende;

- 1) Redusere sykefravær
- 2) Personer med nedsatt funksjonsevne - være en inkluderende bedrift
- 3) Frafall – forebyggende arbeidsmiljø og avgangsalder, flest mulig skal stå i jobb til ordinær pensjonsalder

Medarbeidersamtaler

I handlingsplanen for i IA-arbeidet i Tolga kommune er det et mål om 100 % gjennomføring av medarbeidersamtaler. Målet for 100 % gjennomføring er tilnærmet nådd 2023.

Samarbeid med tillitsvalgte

Møter mellom kommunedirektør/administrasjon og hovedtillitsvalgte har vært gjennomført etter en fastsatt møteplan og ekstra ved behov. Det er gjensidig forståelse for at disse møtene prioriteres. Møtene er en god arena for formell og uformell diskusjon og informasjonsutveksling mellom administrasjonen og arbeidstakerorganisasjonene. Normalt gjennomføres møtene en gang pr måned utenom juli.

Økonomisk analyse

Driftsresultat

Netto driftsresultat for Tolga kommune i 2023 var på -7,1 mill, og utgjør -6,94 % av sum driftsinntekter. Dette ligger langt under det som er vedtatt måltall på 1,75 %.

Enkelt framstilt framkommer et slikt måltall på denne måten:

Sum driftsinntekter	239 899
Sum driftsutgifter (inklusive avskrivninger)	-239 892
Brutto driftsresultat	7
Netto finansutgifter	-14 798
Motpost avskrivninger	7 682
Netto driftsresultat	-7 109

Her ser vi at ordinære driftsinntekter fratrukket driftsutgifter er så godt som i null, men tar man med finansutgiftene (dvs lånevdrag og netto rentekostnad), får vi et negativt netto driftsresultat på 7.109.

(Avskrivninger inngår i sum driftsutgifter. Disse elimineres ved beregning av netto driftsresultat, men tas med for å vise kostnader knyttet til kapitalslit av varige driftsmidler.)

Med andre ord har vi et drifts nivå i 2023 som ikke gir rom for finansutgifter.

For å finansiere dette merforbruket må man bruke av egenkapitalen, dvs fondsmidler. Fondsmidler (i driftsregnskapet) kan være disposisjonsfond eller bundne driftsfond. Beholdning på disposisjonsfond er normalt midler som er avsatt etter mindreforbruk fra tidligere år, eller vedtatt avsatt i budsjettprosessen - som eksempelvis netto salg av konsesjonskraft. Forskriften til økonomibestemmelsene i kommuneloven sier at alt merforbruk eller mindreforbruk i forbindelse med årsavslutning skal føres mot disposisjonsfond. Man har med andre ord ikke anledning til å foreta andre årsoppgjørdisposisjoner enn dette.

Bundne driftsfond er inkomne øremerkede midler som er knyttet opp mot bestemte formål. Eksempler er gavemidler og øremerkede tilskudd til særskilte prosjekter. Disse midlene kan ikke omdisponeres til andre formål, og kan brukes kun til det formålet midlene er gitt. Oftest er beholdningen på bundne driftsfond midler som er kommet inn og som ikke i sin helhet er brukt enda.

Det må imidlertid sies at dette svake resultatet kan være noe misvisende. Tolga kommune har i 2023 hatt flere viktige prosjekter/prosjektstillinger som er finansiert ved bruk av øremerkede midler. Disse prosjektene hadde ikke nødvendigvis blitt igangsatt uten slike eksterne midler. Kostnadene knyttet til slike prosjekter inngår i sum driftsutgifter. Flere av prosjektene er flerårige, og tilskudd er mottatt tidligere år og satt på bundet fond. Derfor vil ikke tilskuddene framkomme som en inntekt i 2023, men som bruk av bundet driftsfond. Så i flere tilfeller inngår ikke finansieringen av prosjektkostnader ved beregning av netto driftsresultat.

Det samme gjelder tilskudd kommunen gir ved bruk av eksempelvis næringsfond, boligtilskudd og samskapingsmidler. Også her vil tilskuddene framkomme som en kostnad i driftsregnskapet og inngår i beregning av netto driftsresultat, mens finansieringen framkommer som bruk av egenkapital (bruk av bundne fond).

Netto bruk av bundet driftsfond i 2023 er 4 mill, så dette er et betydelig beløp som forbedrer vurderingen av netto driftsresultat. Hadde man korrigert for dette ville man hatt et netto driftsresultat på -3,1 mill i stedet for -7,1. Dette betyr et netto driftsresultat på -1,3 % i stedet for -6,94 %.

På samme måte kan det svært gode netto driftsresultat for 2022 være like misvisende, siden en stor del av inntektene knyttet til netto salg av konsesjonskraft og integreringstilskudd ble avsatt til disposisjonsfond ved årsavslutningen.

Utvikling de siste fire år:

Årsmelding 2023

Budsjettavvik

Ved avslutning av et regnskap vil man aldri være 100 % i null. Det vil alltid være en større eller mindre rest som må dekkes inn eller disponeres. Dette framgår av en forholdsvis ny hovedoversikt/forskriftsskjema som nå er obligatorisk. For 2023 ser denne oversikten slik ut:

Oversikt over budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner etter §5-9 1. ledd

Post	(i 1.000 kr)	Vedtatt av kommunestyret i årsbudsjett
1	Netto driftsresultat	7 109
2	Avsetninger til bundne driftsfond	2 951
3	Bruk av bundne driftsfond	-6 118
4	Overføring til investering i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	455
5	Avsetninger til disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	4 252
6	Bruk av disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	-10 474
7	Budsjettet dekning av tidligere års merforbruk	-
8	Årets budsjettavvik (mer- eller mindreforbruk før strykninger)	-1 825
9	Strykning av overføring til investering	-
10	Strykning av avsetninger til disposisjonsfond	-
11	Strykning av dekning av tidligere års merforbruk	-
12	Strykning av bruk av disposisjonsfond	1 825
13	Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	-
14	Bruk av disposisjonsfond for reduksjon av årets merforbruk etter strykninger	-
15	Bruk av disposisjonsfond for inndekning av tidligere års merforbruk	-
16	Bruk av mindreforbruk etter strykninger for dekning av tidligere års merforbruk	-
17	Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond	-
18	Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-

Øverste del pkt. 2 - 7 skal alltid bokføres i hht budsjett. Deretter skal det foretas delvise strykninger (tilbakeføring) av disse posteringene slik at man kommer fram til et regnskap i balanse. For 2023 sto vi etter bokføring av vedtatt netto fondsbruk med et regnskapsmessig mindreforbruk på 1.825 mill. Det ble derfor foretatt tilsvarende strykninger.

Det ble gjennom året vedtatt budsjettjusteringer finansiert ved bruk av disposisjonsfond. Samtlige strykninger gjort ved årsavslutningen ble gjort mot generelt disposisjonsfond. Se mer om status disposisjonsfond i eget avsnitt.

Det ble i 2023 et vesentlig merforbruk på samtlige sektorer, som vist innledningsvis under kommunedirektørens kommentarer. Hver enkelt sektor kommenterer dette under sine avsnitt.

Det jobbes i 2024 intensivt med oppfølging av budsjett, både mht kostnader og inntekter. Hver sektor har månedlige halvdagsmøter med økonomisjef/kommunedirektør, hvor regnskap og budsjettavvik følges opp spesifikt pr. enhet. Det er også fokus på rutiner og kommunikasjon om økonomisk status i 2024.

Frie inntekter

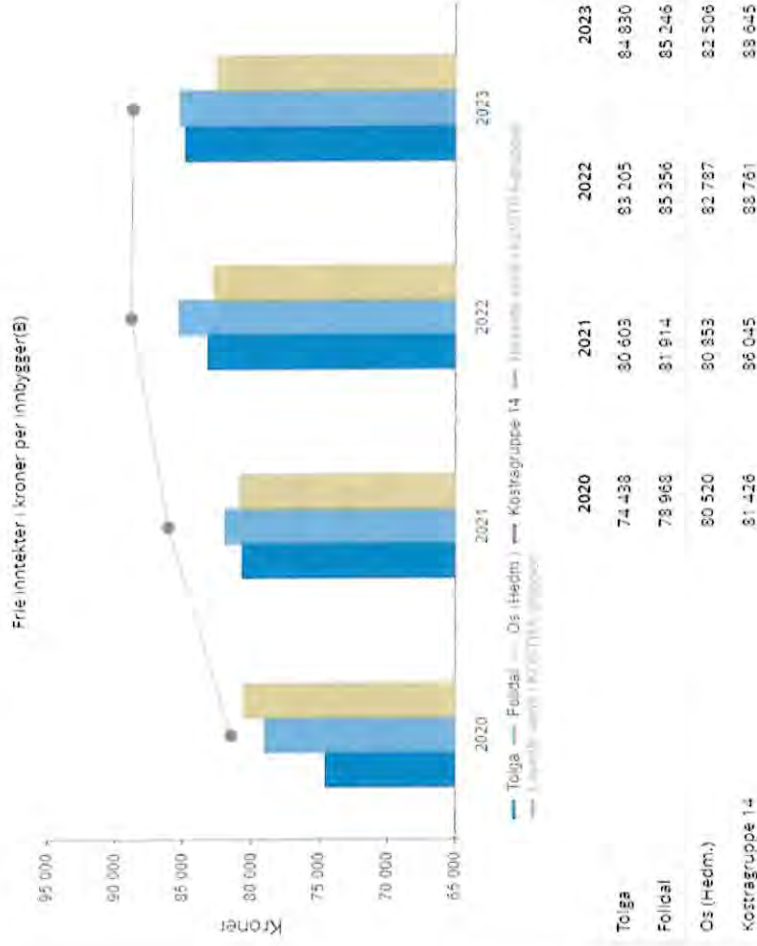
Frie inntekter er betegnelsen for inntekter som ikke er knyttet opp mot særskilte tjenester, men som skal benyttes fritt i kommunen for å finansiere kommunens totale tjenesteproduksjon og investeringer.

Etter nye prognoser ble det gjennom året foretatt budsjettjusteringer, men vi kom likevel vesentlig bedre ut mht frie inntekter enn antatt ved utgangen av 2. tertial:

	2023		2023		AVVIK	Regnskap 2022
	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr. Budsjett	2023		
Rammetilskudd, inntektsutjevning og naturressursskatt	95 876	96 147	95 132	-271	89 887	
Skatteinntekter	40 192	37 545	37 545	2 647	39 497	
Eiendomsskatt	7 057	7 406	7 406	-349	7 217	
Integreringstilskudd	23 661	18 214	15 914	5 447	14 953	
Rentekostnader	-7 103	-8 000	-8 000	897	-4 273	
Renteinntekter	1 737	100	100	1 637	-965	
TOTALT	161 420	151 412	148 097	10 008	146 316	

Årsmelding 2023

Sammenlignet med andre nærliggende kommuner, ligger vi ikke spesielt høyt pr. innbygger:

Litt om de forskjellige inntektene:

Rammetilskudd, skatteinntekter/inntektsutjevning og naturressurskatt

Etter nye prognoser fra KS ble det foretatt en oppjustering av rammetilskuddet, og ble 647.000 over budsjett. Inntektsutjevning - som er en særfordeling av landets skatteinntekter til de mest skattesvake kommunene - avhenger derimot av skatteinntekter i hele landet, og blir ikke helt klart før årsskiftet. De siste årene har skatteinntektene på landsbasis blitt langt høyere enn antatt, og kommunene har derfor fått overraskende store skatteinntekter ved årsavslutningene. 2023 var ikke noe unntak for Tolga kommune, med 2,6 mill mer inn skatteinntekter enn antatt. Inntektsutjevningen ble imidlertid lavere

Årsmelding 2023

enn antatt, med 1,5 mill mindre enn prognosene. Så disse to inntektene må ses i sammenheng. På landsbasis har man ikke hatt den svært høye skatteberegningen som tidligere år, og dette preger også særfordelingen til Tolga kommune.

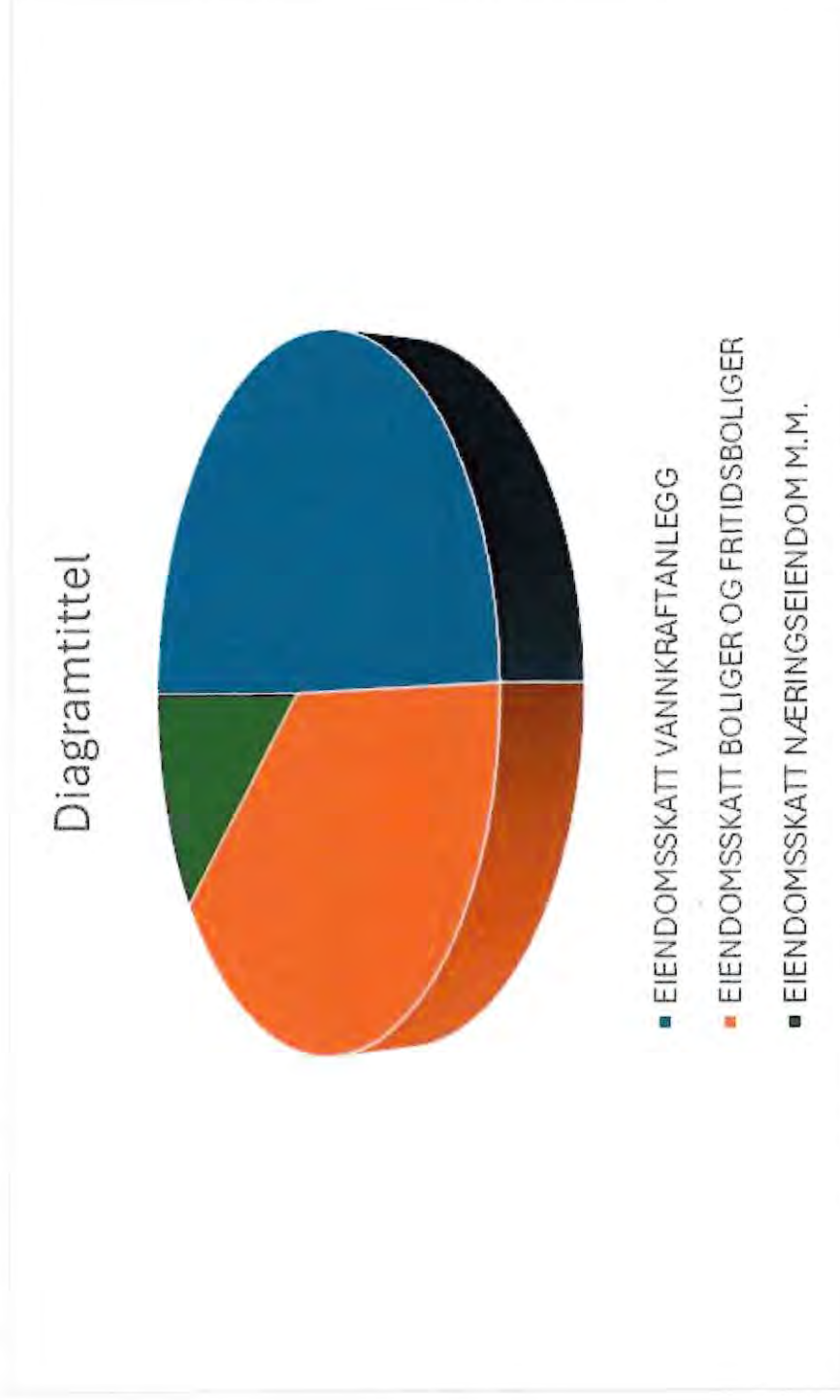
Inntektsutjevning har en viss sammenheng med beregning av naturressursskatt, som nå regnes som en skatteinntekt for vannkraftkommunene. Siden Tolga historisk sett er en skattesvak kommune, har vi fått vesentlige ekstra skatteinntekter fordelt ved årets slutt gjennom inntektsfordelingen. Naturressursskatt ligger i rammetilskuddet til kommunen, men siden dette regnes som en skatteinntekt framstår vi som mindre skattesvak enn realiteten skulle tilsi. Vi får derfor mindre inntektsutjevning på bakgrunn av dette. Oversiktene vi mottok på slutten av året viste at naturressursskatt utgjorde 538.000 av rammetilskuddet. Det blir svært interessant å følge dette når Tolga får ytterligere naturressursskatt fra Tolga Kraftverk fra 2024 og framover.

Eiendomsskatt

Tolga kommune hadde i 2021 en retaksering av eiendomsskatt, som man var litt spent på hvordan ville slå ut også for kommunen. Inntekter vedrørende eiendomsskatt ble i 2023 ca 350.000 lavere enn budsjettert, fordelt mellom disse typene:

	Regnskap
	2023
EIENDOMSSKATT VANNKRAFTANLEGG	-3 503,00
EIENDOMSSKATT BOLIGER OG FRITIDSBOLIGER	-2 726,00
EIENDOMSSKATT NÆRINGSEIENDOM M.M.	-829,00
	-7 058,00

Fordeling mellom de ulike inntektstypene:

Integreringstilskudd

Integreringstilskudd gis med bakgrunn i antall flyktninger som er bosatt i kommunen de første 5 årene. Det er ulike satser for hvor lenge de har bodd her, og det gis enkelte tillegg for små barn, enslige mindreårige og for flyktninger over 60 år. Det gis i tillegg et ekstra tilskudd for hver flyktning kommunen har bosatt utover anmodet antall.

De siste årene har det vært en trend at det kommer et vesentlig antall flyktninger til kommunen helt på slutten av året. Det betyr ofte at man ikke enda har fått overført integreringstilskudd for en del flyktninger, dersom beregning og utbetaling av tilskudd fra IMDI gjøres før disse bosettes i kommunen. Dette er en utfordring å forholde seg til rent budsjett- og regnskapsmessig, siden tallene ikke er klare før etter årsslutt.

I 2023 kom et vesentlig antall flyktninger i slutten av desember, og det ble sendt et tilleggskrav til IMDI for disse. I tillegg fikk Tolga kommune et ekstra tilskudd på 200.000 som følge av at vi totalt sett mottok 4 flere flyktninger enn anmodet i 2023.

Disse beregningene ble klare i slutten av januar, og medførte en avsetning for mottatt tilskudd på 3,5 mill ved årets slutt.

Man var klar over at integreringstilskuddet vill bli vesentlig høyere enn budsjettert, og ved 2. tertial ble det gjort en budsjettjustering på 2,3 mill i økte inntekter. Til tross for dette ble inntekten 5,4 mill høyere enn budsjettert, noe som ble et betydelig bidrag til at kommunen kom positivt ut ved årsavslutningen.

Netto rentekostnader

I forhold til budsjett kom vi svært heldig ut med tanke på netto rentekostnad. Rentekostnader på lån ble 897.000 lavere enn antatt, og i tillegg fikk vi en renteinntekt på 1,6 mill mer enn budsjettert i 2023.

Når det gjelder rentekostnader knyttet til lånegjeld, se eget avsnitt.

Lånegjeld

Med lånegjeld menes kommunale innlån inklusive husbankmidler til videre utlån. Med videreutlån menes utlån av husbankmidler, som forvaltes av NAV på vegne av kommunen. Ubrukte lånemidler er låneopptak der lån er tatt opp men ikke benyttet enda, samt husbankmidler til videreutlån som ikke er utlånt.

Renter og avdrag på lån til egne investeringer belastes driftsregnskapet. Når det gjelder videreutlån, føres betalte avdrag og mottatte avdrag i investeringsregnskapet. Differansen mellom disse to må føres mot bundet investeringsfond, og eventuelt benyttes til betaling av ekstraordinære avdrag eller lånes ut på nytt. Renteutgifter og -inntekter på startlån føres i driftsregnskapet, ideelt sett skal disse gå mot hverandre.

Tolga kommune har en lånegjeld ved utgangen av 2023 på 210 mill, inklusive lån til videreutlån. I kroner og øre er dette en økning i forhold til 2022, men er en reduksjon i forhold til andel av driftsinntektene som bindes opp til betjening av lån (gjeldsgrad):

	2023	2022	2021	2020	2019
Lånegjeld pr. 01.01.	199 430	194 532	181 690	136 300	142 864
- Avdrag (drift)	-9 823	-11 778	-9 446	-5 954	-6 621
- Avdrag (investering)	-852	-924	-712	0	-924
- Ekstraordinære avdrag	0	0	0	0	0
+ Nye lån	21 270	17 600	23 000	52 000	0
Total lånegjeld pr. 31.12.	210 025	199 430	194 532	182 346	135 319
- Ubrukte lånemidler	-10 720	-13 770	-5 515	-2 204	-1 834
- Sosiale utlån	0	0	0	-101	-101
- Boligsosiale formål (startlån)	-13 573	-10 695	-10 079	-10 187	-9 418
Netto lånegjeld pr. 31.12.	185 732	174 965	178 938	169 854	123 966

Gjeldsgrad

Gjeldsgrad er et måltall som viser lånegjeld i forhold til brutto driftsinntekter. Kommunestyret har vedtatt at denne for Tolga kommune over tid bør ligge under 80 %.

Årsmelding 2023

Fram til nå har man målt dette tallet ved å bruke sum total lånegjeld pr. årsslutt. Da viser dette måltallet 87,5 % ved utgangen av 2023.

Man har imidlertid kommet fram til at lån til videreutlån (startlån, boligsosiale formål) bør holdes utenom i denne beregningen, siden håndtering av avdragene på startlån ligger i investeringsregnskapet og ikke binder opp driftsinntektene til kommunen (jfr endring i økonomiforskriften til kommuneloven). Det er også vanlig å trekke fra ubrukte lånemidler.

Korrigerer vi for dette, får vi en slik utvikling:

	2023	2022	2021	2020	2019
Sum driftsinntekter	239 899	220 567	193 828	178 531	177 067
Sum korrigert lånegjeld	185 732	174 965	178 938	169 854	123 966
Gjeldsgrad	77,4	79,3	92,3	95,1	70,0

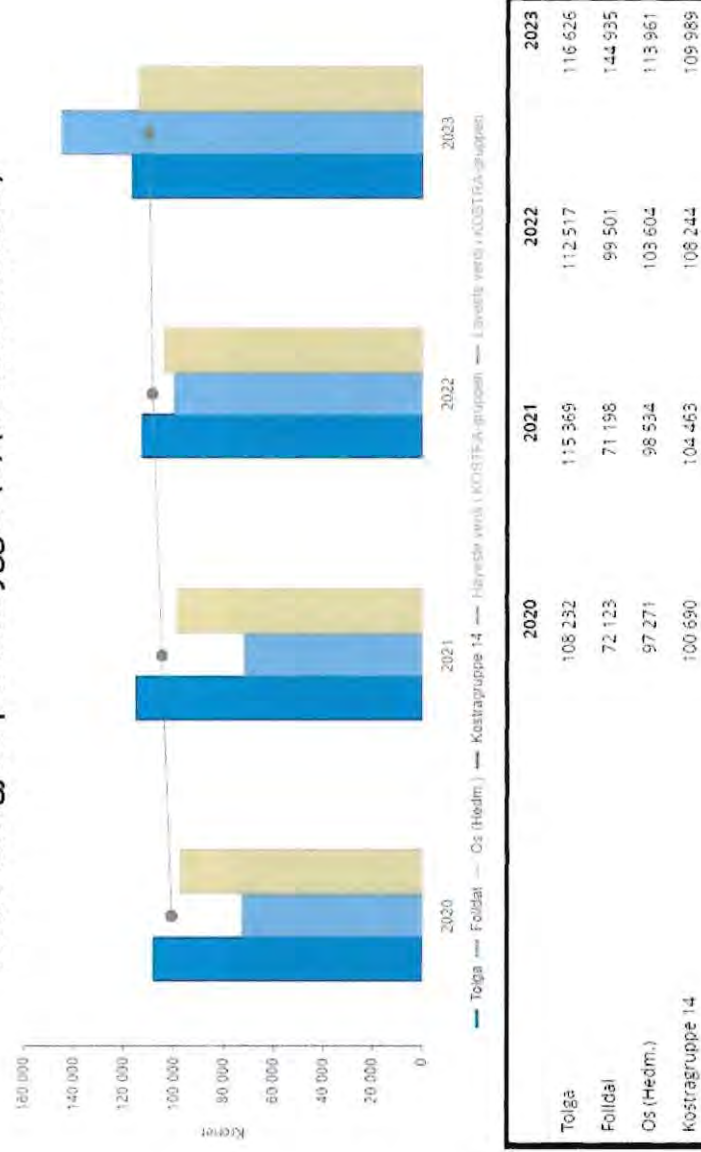
Bruker vi dette som måltall har vi altså nå en gjeldsgrad på 77,4 %, som ligger under vedtatt maks-grense. Hadde vi beregnet gjeldsgrad på samme måte som for 2022, hadde vi hatt en gjeldsgrad på 87,5 %, som ligger over vedtatt måltall, men som er redusert i forhold til 2022 hvor man var oppe i 90,4 %. Alt i alt er dette en positiv utvikling.

En mellomting er å beregne gjeldsgrad kun for egne investeringer, men uten å ta hensyn til ubrukte lånemidler. Vi kommer i det tilfellet ut med en gjeldsgrad på 81,9.

Lånegjeld pr. innbygger

Sammenlignet med andre kommuner og KOSTRA-gruppe 14, ligger Tolga forholdsvis høyt i statistikken på lånegjeld pr. innbygger. Dette har en sammenheng med at gjelden stiger noe, mens folketallet er mer stabilt.

Netto lånegjeld per innbygger (B) (Kommunekasse)

Balanseregnskapet

BALANSEREGNSKAP				
	2023	2022	2021	2020
EIENDELER				
Anleggsmidler	593 671	546 046	537 453	521 391
Omløpsmidler	98 915	92 207	73 706	57 991
<i>Herav kortsiktige fordringer</i>	55 291	37 326	32 119	25 300
SUM EIENDELER	692 586	638 253	611 159	579 382
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital	191 664	183 786	170 544	148 315
Langsiktig gjeld	460 966	430 543	415 470	407 263
Kortsiktig gjeld	39 956	23 924	25 145	23 804
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	692 586	638 253	611 159	579 382

Eiendeler

Omløpsmidlene utgjør likvide beholdninger, kortsiktige plasseringer og kortsiktige fordringer

Anleggsmidlene består av varige driftsmidler (faste eiendommer og anlegg, utstyr, maskiner og transportmidler) og finansielle anleggsmidler (utlån, aksjer og andeler).

Gjeld og egenkapital

Langsiktig gjeld omfatter pensjonsforpliktelser samt lån kommunen har tatt opp

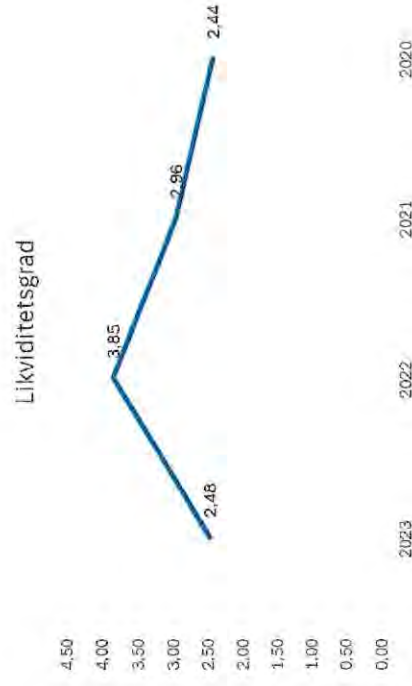
Kortsiktig gjeld oppstår som følge av tidsforskjellen mellom når anskaffelsen av en vare er kjent og mottatt og når den blir betalt

Egenkapitalen består av reelle egenkapitalkonti slik som regnskapsmessig mindre-/merforbruk og fond. I tillegg kommer "Kapitalkonto", som har en særskilt funksjon i kommuneregnskapet. Saldoen viser kommunens samlede egenfinansiering av anleggsmidler, dvs hvor mye kommunen selv har bidratt med til finansiering av anleggsverdiene. Denne finansieringen kan enten være over driftsregnskapet, av inntekter i investeringsregnskapet eller ved bruk av tidligere oppsparte midler (fond).

Likviditetsgrad

Likviditetsgraden vier forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Som en regel bør likviditetsgraden være større enn 2,0 for at det kan sies at kommunens likvide tilstand er tilfredsstillende. Likviditetsgraden er god, og ligger for 2023 på 2,48. Vi hadde imidlertid en midlertidig likvid utfordring høsten 2023, hvor det kom særdeles store utbetalinger på reguleringskjøringen fra KLP. I tillegg var dette i en måned hvor vi hverken fikk rammeoverføringer, integreringstilskudd eller forfall på kommunale avgifter. Vi måtte derfor gjøre låneopptak noe tidligere enn vanlig. Mot slutten av året tok dette seg fint inn igjen, og likviditet pr. 31.12.23 var tilbake til normalsituasjonen.

Tolga kommune har hatt en jevnt god likviditet de siste årene, med en ekstraordinær topp i 2022 som følge av store inntekter som kom på slutten av året:

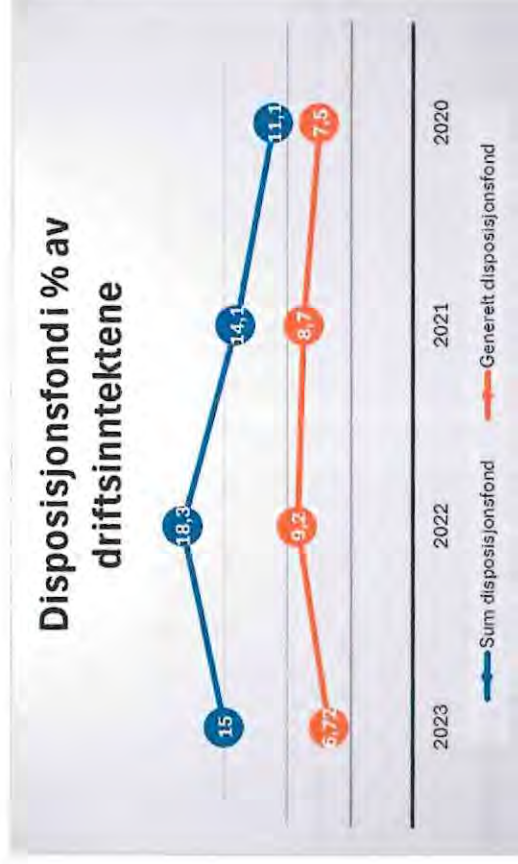
Fondsbeholdningen

FONDSBEHOLDNING				
	2023	2022	2021	2020
Disposisjonsfond	35 900	40 297	27 305	19 860
Bundne driftsfond	12 411	15 577	16 787	17 607
Egenkapital drift	48 311	55 874	44 092	37 467
Ubundne investeringsfond	268	168	168	995
Bundne investeringsfond	2 291	2 113	2 424	597
Egenkapital investering	2 559	2 281	2 592	1 592
SUM EGENKAPITAL FOND	50 870	58 155	46 684	39 059

Disposisjonsfond og ubundne investeringsfond er frie midler som er avsatt etter mindreforbruk i drift, salg av eiendom i investering, eller framkommer som budsjetterte avsetninger. Det bør alltid være et mål å ytterligere øke frie fond for å sikre stabilitet i økonomien.

Bundne fond er tilskudd eller særskilte inntekter som skal brukes til helt spesifikke formål. Formålene er spesifisert fra midlenes giver, f.eks. et departement eller i form av en gave, og kan ikke omdisponeres av kommunen til andre formål.

Tolga kommune har som mål at disposisjonsfondet skal utgjøre minst 10 % av brutto driftsinntekter. Sum disposisjonsfond ligger pr. 31.12.23 over målsetningen, med 14,96 %, og har historisk sett hatt en god utvikling. Det siste året har Fondsbeholdningen imidlertid blitt betydelig redusert i forhold til 2022.

En vesentlig del av samlet beholdning av disposisjonsfond er bundet opp til særskilte formål, som næringsfond og fond kraftinntekter. Det generelle disposisjonsfondet, som i utgangspunktet ikke er avsatt til særskilte formål, har en saldo som tilsvarer 6,72 % av driftsinntektene. Når man i tillegg vet at det er fattet vedtak om ytterligere bruk av dette generelle disposisjonsfondet, noe som reduserer handlingsfriheten til dette fondet tilsvarende, begynner denne andelen å bli lav.

Med dagens budsjettammer finnes det ikke rom på tjenesteområdene til å møte uforutsette hendelser som vesentlige svingninger i kommunens inntekts- eller utgiftsnivå. Disposisjonsfondet er dermed den eneste bufferen Tolga kommune har for å møte slike hendelser, og er kommunens eneste sikkerhet økonomisk sett. Denne begynner derfor å bli urovekkende lav, og bør styrkes.

Dersom det generelle disposisjonsfondet blir tomt, har kommunestyret fortsatt mulighet til å benytte øvrige disposisjonsfond. Det må da i så fall gjøres vedtak om endring av vedtatt disponering av midlene.

Finansforvaltning

Tolga kommunes midler til driftsformål er plassert i bankinnskudd, hvilket er i henhold til vedtatt finansreglement. Midlene er plassert uten binding. Kommunen har ikke plassert, og har heller ikke vedtatt, rammer for langsiktig plassering av aktiva.

Kommunen har sine innlån i KLP kommunekreditt (14 %) og Kommunalbanken (86 %). Videreutlån tas opp via Husbanken. 53 % av lånene har fast rente, mens 47 % er flytende rente.

Det ble i 2023 foretatt låneopptak ihht vedtatt budsjett på kr. 11.270.000,-.

Pensjon

Pensjonskostnader svinger, og er uforutsigbare. Man kjenner ikke helt hva endelig resultat blir før man får aktuarberegningen i januar påfølgende år. Pensjon er også arbeidsgiveravgiftspliktig, så 6,4 % kommer i tillegg til selve kostnaden.

Det er to vesentlige størrelser som påvirker driftsregnskapet direkte, når det gjelder pensjon:

- Selve pensjonskostnaden føres via lønnsutbetalingene gjennom året. På slutten av året kommer **reguleringspremien**, som kan utgjør store beløp, og som fordeles på tjenesteområdene der ordinær lønn utgiftsføres. I 2023 fikk tjenesteområdene økte pensjonskostnader etter reguleringskjøringen på over 5 mill. I 2022 gikk denne reguleringskjøringen andre veien, med en reduksjon av kostnadene på ca 3,2 mill.
- **Premieavviket** er å anse som en periodisering av pensjonskostnaden, og påvirkes av forrige års beregnede pensjonskostnad. Regnskapsmessig er dette en inntekt i kommuneregnskapet på budsjettområdet for pensjon. Premieavviket er normalt også svært store beløp, som har vesentlig betydning for regnskapsmessig resultat. Det har også de siste årene vært veldig usikre tall, og prognosene har svingt voldsomt i løpet av året gjennom de ulike oppdateringene man får fra KLP. Det endelige beløpet kjenner man ikke før aktuarberegningen foreligger i januar.

Årsmelding 2023

I 2022 holdt premieavviket seg greit i forhold til budsjett, med ca 800.000 i differanse. I 2023 ble det imidlertid vesentlig avvik i forhold til budsjett, med et premieavvik på 15,6 mill mot budsjettet 11,4 mill i inntekt. Premieavviket amortiseres, det vil si at man fordeler premieavviket over 7 år for å unngå de aller største resultatmessige svingningene.

Under budsjettområdet for pensjon ligger også **bruk av premiefond**. Dette er fondsmidler som er avsatt hos KLP gjennom årene, og som benyttes til å redusere premien som skal betales. Dette er ikke en reell kostnadsreduksjon, fordi bruk av fond her belastes tjenesteområdene. Så det er kun en likviditetsmessig transaksjon. Men på området for pensjon framkommer bruk av premiefond som en merinntekt i form av bruk premiefond på 680.000.

Investeringer

Status investering og finansiering (2A)

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Investeringer i varige driftsmidler	9 852	16 175	24 775	28 792
Tilskudd til andres investeringer	0	1 970	1 970	1 698
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	414	440	455	466
Utlån av egne midler	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	10 266	18 585	27 200	30 955
Kompensasjon for merverdiavgift	-1 699	-2 725	-4 445	-2 979
Tilskudd fra andre	0	0	0	-5 340
Salg av varige driftsmidler	-78	0	-1 030	-533
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0
Bruk av lån	-8 116	-15 420	-21 270	-21 270
Sum investeringsinntekter	-9 893	-18 145	-26 745	-30 122
Videreutlån	1 230	4 000	4 000	3 050
Bruk av lån til videreutlån	-1 230	-4 000	-4 000	-3 050
Avdrag på lån til videreutlån	924	750	750	852
Mottatte avdrag på videreutlån	-614	-750	-750	-1 507
Netto utgifter videreutlån	310	0	0	-655
Overføring fra drift	-372	-440	-455	-455
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	655
Bruk av bundne investeringsfond	-311	0	0	-478
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	100
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-683	-440	-455	-178
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0

Status investeringer (2B)

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Driftsmidler PLO - kjøp av bil	0	0	0	129
Sum	0	0	0	129
Andre investeringer				
IKT - Oppgradering IKT-sikkerhet	0	0	500	621
Digitalisering byggesaksarkiv	0	100	100	0
Bibliotek - selvbetjeningsløsning	0	400	400	0
Tolga skole	244	0	0	0
IKT - Skolene/barnehagene	0	200	200	194
Vingelen skole	621	0	0	0
Tolga skole - rehabilitering sløydsal	0	400	400	327
Tolga skole - tilpasning HC-basen	0	0	0	60
Vingelen skole og barnehage - uteområde	0	650	650	613
Tolga barnehage - ferdigstilte uteområde	0	400	400	423
Vingelen skole/barnehage trafiksikkerhetstiltak	538	0	0	0
Ny avdeling barnehage 2022	357	0	0	0
Tolga omsorgstun nye senger	51	0	0	0
Tolga omsorgstun utbedringer sykehjemmsfløy	1 088	0	0	0
Tolga Omsorgstun - utbedringer	0	2 500	2 500	607
Lagerreal og løfteutstyr/truck	25	0	0	0
Gymbygg og svømmehall	206	0	0	0
Idrettshall/svømmehall - rehabilitering	0	200	200	285
TOLGA KULTURHUS	0	0	0	292
Infopunkt tolga	0	0	0	729
Infopunkter FV 30	1	0	0	0
Beredskap - damanlegg/demning Store Tallsjø	0	200	200	191
Kulturbygg 2019	229	0	0	0
Uteområde ved skole/barnehage/kulturhus	768	0	0	0
Tolga skole og barnehage uteområde	86	0	0	0
Blackbox lys og tepper	118	0	0	0
Boliger/tomter - infrastruktur Tolgensli	0	500	500	206
Diverse grunnnerv	36	0	0	0
Prøvebolig	0	0	6 100	6 070

Årsmelding 2023

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Tak storfamiliebolig	492	0	0	0
Park og friluft - sykkelanlegg Kåsdalen	0	400	400	0
Kjøp av bolig, rehabilitering	295	0	0	0
Sentrumsutvikling - Tolga sentrum øst	0	2 000	2 000	28
Gammelbanken - næringslokaler	0	0	0	1 568
Gammelbanken - leilighet	0	0	0	1 308
GAMMELBANKEN 3. ETG. OG UTVENDIG	0	0	0	1 711
Støa	0	0	0	300
Næringsarealer	8	0	0	0
Kommunehuset - ombygging servicetorg, bibliotek etc.	0	5 675	7 675	9 125
KOMMUNEHUSET - OMBYGGING DEL 2	0	0	0	1 726
Næringsområder - gatelys	2 165	0	0	0
Kommunehuset - servicetorg, bibliotek etc.	1 077	0	0	0
Sykkelsti Kåsdalen	79	0	0	0
Lagerhall utseksjonen	10	0	0	0
Sentrumsutvikling	204	0	0	0
Sum Andre investeringer	8 698	13 625	22 225	26 385
Selvkost				
Prosjekt reservevann	37	0	0	0
Vann - reservevannkilde	0	250	250	26
Vann - reduksjonsventil hovedvannledning	0	500	500	661
Vann - rehabilitering vannkummer	0	300	300	335
Vann - utbedring vannledning Tolga Vest	0	600	600	339
Vann - utbedring vannledninger Kråkmoen/Sjukehusmoen	0	400	400	532
Vann - solcelleanlegg tak vannbehandlingsanlegg	0	200	200	164
Vannledninger Tolga vest	33	0	0	0
Hovedvannledning tolga vest	136	0	0	0
Vann Kåsdalen	2	0	0	0
Avløp Kåsdalen	82	0	0	0
Avløp - rehabilitering avløpsnett	0	300	300	221
Vann Hamran boligfelt	470	0	0	0
Avløp Hamran boligfelt	376	0	0	0
Parkering tolga sentrum	19	0	0	0
Sum Selvkost	1 154	2 550	2 550	2 278
Investeringer i varige driftsmidler	9 852	16 175	24 775	28 792

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Kirker - skifte takspan Vingelen Kirke	0	1 970	1 970	1 698
Tilskudd til andres investeringer	0	1 970	1 970	1 698

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Egenkapitalinnskudd KLP	0	440	455	466
Utlån og kjøp av aksjer	2	0	0	0
Egenkapitalinnskudd KLP	412	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	414	440	455	466

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Utlån av egne midler	0	0	0	0
Sum del 1-4	10 266	18 585	27 200	30 955

Hc-base: Prosjekt noe framskynt fra 2024

Tolga bhg - Uteområdet: Asfalt, fartshumper. Får noe trafiksikkerhetstiltaksmidler på dette i 2024.

Omsorgstun-Omgjøring. Har ventet på prospekt fra Konsulent på deler av prosjektet. Fikk dette i desember. Deler av prosjektet derfor ikke iverksatt.

Svømmehall: Nødvendig oppgradering av Låsesystem ved bytte av dør.

Infrastruktur Tolgensli: Påbegynt etablering av lekeplass/fellesareal. Noe videreført til 2024.

Sykkelstier Kåsdalen: Innhent pris langt over budsjett. Ikke iverksatt.

Sentrumsutvikling (Skoleveien 2): Iverksatt pga behov for boliger. Kr 1.252.463,- i tilskudd fra Husbanken.

Støa: Kjøp

Kommunehus del 1 og del 2: Kostnader for belysning, inventar og låsesystem var ikke med i prosjekt/budsjett.

VAR: Generelt økt varekost.

Kulturhus: Ferdigstillelse av Gruva etter bygging.

Infopunkt: Lyssetting av Toljefossen. Ksak 69-18. Bruk av avbøtende midler, fond og tilskudd.

Oppfølging av vedtak og oppdrag

I budsjettvedtaket 2023, ble følgende utredningsoppgaver vedtatt:

Bosetting og boligbygging:

Prøvebolig: Kommunedirektøren fremmer sak til kommunestyret om muligheten for å realisere en eller flere prøveboliger i Tolga kommune. Det skal sees på mulige samarbeid med private entreprenører/utleieformidlere. Saken skal synliggjøre hvordan kommunen kan bidra til at risikoen for realisering av utleieboliger reduseres. Kommunestyret ber Kommunedirektør gjøre henvendelser slik at det er mulig å realisere minst en prøvebolig i 2023.

Tolga kommune er anmodet om å bosette inntil 35 flyktninger i 2023. Dette er mennesker som har et stort behov for å bli bosatt i trygge lokalsamfunn, og som vil kunne være store ressurser for Tolga kommune. Kommunestyret ber derfor om at det legges en konkret strategi for å sikre tilgang på flere boliger til flyktninger i Tolga kommune, slik at kommunen kan bosette flest mulig også i 2023.

Status: Etter kommunestyrets vedtak inviterte kommunen entreprenører til å ta kontakt med kommunen for å avklare hvordan vi kan tilrettelegge for realisering av flere boliger. En tomannsbolig er oppført og kjøpt av kommunen i Tolgensli sist i sept-23. I den ene enden er det nå flyttet inn en person som «prøve-bor» - i den andre delen bor en flyktningfamilie

Kommunen deltar i netverket og fagsamlinger *Boligutvikling i distriktene i Innlandet – Nord-Østerdal og Valdres* (Fylkeskommunen og Husbanken). Tilvisningsavtaler – kontrakt med to private aktører i september. Bygging av leiligheter (8) og eneboliger (2). Gammelbankens 2.etg renoverert til leilighet. Del av nybygd to-mannsbolig er tatt i bruk av flyktninger

Bredbåndsdekning:

Tolga kommune har kommet langt i utbyggingen av fiber. Vi vet allikevel at det er kommet til flere nye boliger i løpet av perioden som gjør at det kan være behov for en ny bredbåndsrunde for å nå målet om 100% tilbud. Kommunestyret ber Kommunedirektør utrede behov og kostnadsbilde

Status: Utredet og lagt frem i k-sak 33/23 med vedtak om at utbygging av bredbånd i Tolga kommune avsluttes nå formelt, med sluttdato satt til 01.07.23 og da skal alle husstander ha fått tilbud om bredbånd

Barnehage og SFO :

a) Kommunestyret ber om en utredning av åpningstider i barnehager og SFO, slik at man kan utvikle et sammenhengende og godt tilbud. Flere foreldre opplever ulik åpningstid i SFO og barnehage som utfordrende med tanke på henting. b) Kommunestyret ber også om at man utreder tilpassing av åpningstider for å utnytte ressurser optimalt og sikre høy voksentetthet i kjernetid.

Status: presentert for kommunestyret i hhv mars og juni-23

Psykisk helse: Det igangsettes en politisk utredningsoppgave knyttet til psykisk helse med mål om å bidra med informasjon og holdningsskapende arbeid. Planen skal blant annet basere seg på handlingsplan mot selvmord fra Oppland fylkeskommune. Komite og endelig mandat vedtas i begynnelsen av 2023.

Status: Arbeidet er beklageligvis forsinket grunnet sykmeldinger og kapasitet til å drive arbeidet i administrasjonen. Fortsetter arbeidet i 2024

Det ble i tillegg vedtatt følgende:

Kommentar Tolgensli: Det opparbeides fellesareal i Tolgensli i tråd med vedtatt reguleringsplan. Fokus skal ligge på å gjøre boligfeltet attraktivt for barn og unge. Kommunedirektøren kommer tilbake med forslag til disponering av midler.

Status: Delvis gjennomført i 2023, ferdigstilles 2024

Kommentar uteområde Vingelen oppvekstsenter: kommunedirektør kommer tilbake med forslag til disponering av midler.

Status: Ferdigstilt i 2023

Kommentar slamvogn: Tiltaket tas ut og vurderes på nytt.

Status: nye vurderinger er gjort og det ligger inne i 2024 budsjettet

Verbalforslag: Kommunestyret er bekymret for økt lånegjeld og ber derfor kommundirektør om å gi kommunestyret en orientering om økonomisk situasjon når regnskap for 2022 foreligger. Kommunestyret anmoder kommundirektør om at man ved disponering av ekstraordinære inntekter eller et mindreforbruk i 2022 ser på muligheten for å redusere låneopptak slik at man ikke overstiger det som nedbetales i 2023.

Status: Gjeldsgraden er redusert i forhold til fjoråret. Se for øvrig under økonomisk analyse

Oppfølging av planer

Følgende planer ble vedtatt og iverksatt i 2023:

Styringsplattformer for sektorene, vedtatt 16.3.23

Områdeplan Tolga Sentrum Øst, vedtatt 16.3.23

Klima-/energiplan, vedtatt 21.9.23

Plan for friluftslivets ferdelsårer, vedtatt 21.9.23

Alkoholpolitisk handlingsplan, vedtatt 21.9.23

Frivilligmelding, vedtatt 26.10.23

Hjorteviltplan, vedtatt 23.11.23

Plan for idrett og friluftsliv, handlingsplan rullert 14.12.23

Strategisk plan tverrfaglig samarbeid og forebyggende innsats for barn, unge og familier i Rendalen/Follidal, Tynset, Alvdal og Tolga kommuner, vedtatt 16.03.23

Status og utfordringer for planarbeid

Planprogram for kommuneplanens arealdel ble vedtatt i KST 16.3.23. Innspillsrunder til planen ble forlenget 2 ganger, siste frist er nå satt til 1.4.24. Arbeidet med kommuneplanen intensiveres utover 2024.

Oppfølging av kulturminneplanens handlingsprogram for perioden 2022-2024. Av tiltakene prioriteres fortsatt arbeidet med sluttføring av informasjonspunkter langs F30 inkludert infopunkt Tolga, utarbeiding av skjøtselsplan for tørrmurene og videreføring av prosjekt kjøkkenhagene i Gata.

Arbeid med reguleringsplan for næringsområde Kåsdalen er igangsatt. Feste Nordøst AS informerte i FSK 17.8.23 om prosessen videre, planprogram vil bli vedtatt i løpet av vinteren.

Framdrift i planarbeidet

Det har vært utfordrende å holde ønsket framdrift på planarbeid generelt i 2023. Stilling som arealplanlegger har vært vakant gjennom hele året, og det har vært flere personellutskiftninger på ledernivå i begynnelsen av året.

Planprogram KPA vedtatt 16.3.23, Feste Nordøst AS engasjert til drive planen framover. Noe forsinkelse i prosess, men gjennomført folkemøte i august 2023 og det ble besluttet å åpne for innspill fram til 1.4.24.

Det ble besluttet å forsere arbeid med en reguleringsplan for næringsområde Kåsdalen. Gjennom et prinsippvedtak ble planarbeid startet opp, og planprogram legges ut på høring i 2024.

Gjennomføring av vedtatte planer

Planer ivaretas og gjennomføres ulikt gjennom kommunens tjenesteyting. Tema-, sektor- og fagplaner legger indirekte og direkte føringer for tjenestene. Disse er viktige både for å sikre den lovmessige utførelsen av tjenestene, og ikke minst for å følge opp kommunens uttalte målsettinger fastsatt i kommuneplanens samfunnsdel.

Område- og arealplaner kreves for å få iverksatt ønsket arealbruk og utvikling av ressurser. Arbeidet med opparbeiding og ferdigstilling av Vesleåsen Øvre i hht reguleringsplan blir startet opp i løpet av vinteren.

Samfunns- og befolkningsutvikling

Befolkningsutvikling 4. Kvartal 2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Folketal ved inngangen av kvartalet	1 553	1 551	1 562	1 563	1 551	1 555
Fødte	17	21	21	14	9	24
Døde	23	24	16	17	21	18
Fødselsoverskudd	-11	-7	5	-3	-12	6
Innvandring	11	22	2	20	14	13
Utvandring	0	2	1	0	6	4
Innflytting, innenlands	61	54	49	56	75	87
Utflytting, innenlands	65	56	54	85	69	53
Netto innvandring og flytting	7	18	-4	-9	14	43
Folkevekst	-2	11	1	-12	4	49
Folketal ved utgangen av kvartalet	1 551	1 562	1 563	1 551	1 555	1 604

Internkontroll

Internkontroll

I følge kommunelovens § 25-1 skal kommunen ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen er ansvarlig for internkontrollen. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering -ha nødvendige rutiner og prosedyrer -avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik -dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig -evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

Kommunedirektørens internkontroll er en del av kommunens egenkontroll. Internkontroll skal bidra til at vedtatt politikk blir gjennomført, at tjenestene er av god kvalitet og at ressursene brukes effektivt og riktig. Dette er viktig for tilliten til kommunesektoren og lokaldemokratiet.

Som en del av helhetlig styring og kontroll, har kommunen kvalitetssystemet Compilo hvor vi har våre prosedyrer, arbeidsinstrukser/beskrivelser, ROS - analyser, årshjul og hvor avvik meldes og følges opp (se egen beskrivelse under HMS og Internkontroll). Organisasjonskart og overordnet fast møtestruktur inngår som en del av helhetlig styring og kontroll. Leder (enhetsledere og kommunalsjefer) skal ha kunnskap om status for internkontrollen på eget nivå ved utgangen av hvert tertial og til årsberetningen

- Risikoer som ikke er på akseptabelt nivå
- Aktiviteter som er gjennomført
- Resultater/effekt av internkontrollen
- Avvikshåndtering
- Utfordringer

Vi følger hierarkisk oppfølging og rapportering av avvik. Det er særskilt oppmerksomhet på avvik som ikke er lukket, eller der tiltak ikke er igangsatt. Ledere skal melde om alvorlige avvik også utenom de faste tidspunkt. Aggregert rapportering og informasjon går til overordnet nivå og rapportering som del av ordinær rapportering og i styringsdialogen. Kommunedirektøren skal rapportere til kommunestyret om internkontroll og om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året og da samlet i årsmeldingen (jf § 25-2)

For 2023 har kommunen hatt følgende tilsyn:

- Arbeidstilsynet - Tolga Sykehjem
- Arbeidstilsynet - Psykisk helsestjeneste

- Kartverket - dokumenttilsyn for arbeider etter matrikkelloven
- Lekeplasskontrollen (Tolga barnehage, Tolga skole og Vingelen skole og barnehage)
- Statsforvalteren - Tilsyn med kommunal beredskap og helseberedskap
- Statsforvalteren - Tilsyn med Tolga renseanlegg og avløpsnett
- Mattilsynet - Vannbehandling Tolga Vannforsyning

Av forvaltningsrevisjoner har det i 2023 blitt gjennomført :

- Etikk og varsling - Revisjon Midt - Norge
- IKT sikkerhet FARTT - BDO

Ved tilsyn avdekkes alltid forbedringsområder og avvik med ulik alvorlighetsgrad. I 2023 er det meldt inn avvik på flere områder som må følges opp og lukkes. Dette gjøres som en viktig del av forbedringsarbeidet i tjenestene.

Forvaltningsrevisjonen om etikk og varsling har medført endringer i rutiner, samt at revidering av retningslinjene er påbegynt. Forvaltningsrevisjon IKT sikkerhet FARTT, har medført at selskapet har igangsatt et betydelig forbedringsarbeid knyttet til IKT- sikkerhet for kommunene og selskapet. I Tolga ble det bevilget 500 000,- ved 1.tertial 2023 for oppgradering av kommunens IKT-utstyr knyttet til nødvendige sikkerhetstiltak .

Kommunens tjenesteområder

Politikk/stab/felles

Tjenesteområdebeskrivelse

KOMMUNEDIREKTØR OG STAB

Politikk herunder kommunestyret, alle råd, utvalg og nemder, samt revisjon sorterer under stab og støtte. Det samme gjør kommunedirektør, rådgiver, diverse lisenser, kontingenter, opplæring, abonnement med mer. Oppgavene består i overordnet ledelse og styring, tilrettelegging for politikerne og oppfølging og iverksettelse av politiske vedtak. Høsten 2023 ble det gjennomført kommune og fylkestingsvalg. I Tolga kommune ble det samme politiske ledelse som ved forrige valg og 6 av 15 medlemmer i kommunestyret er nye denne perioden.

Personalkontoret bistår i overordnet personalpolitikk, herunder å støtte kommunedirektøren, kommunalsjefer/enhetsledere i personalspørsmål, lønnsarbeidet og rapportering, gjennomføre lokale lønnsforhandlinger, ansettelser, samhandling med tillitsvalgte, organisasjonsutvikling, oppfølging av diverse retningslinjer med mer. I forbindelse med at en ansatt gikk av med pensjon i april -23 (0,6 stilling) har en løst oppgavene ved forskyving og ved å endre ansvarsforhold hos andre ansatte.

Økonomikontoret har hovedoppgavene knyttet til økonomiforvaltning, regnskap, budsjett og rapportering. For 2023 har enheten vært preget av delvis sykefravær og permisjon. Dette er løst med vikarer og innleie av konsulent, slik at oppgavene er ivarettatt tilfredsstillende.

Miljø saker

På miljøområdet forvalter kommunen og har ansvar/oppgaver i forhold til: vitforvaltning (viltneemd, villreinneemd Tolga Østfjell, fallviltarbeid, CWD-prøvetaking, jaktorganisering, hjortevilt, bever, jegerprøven), kommunalt rovvitfellingslag, hundeloven, motorferdsel i utmark, og forvaltning av verneområdene Bjørreggene Naturreservat, Telvanglia Naturreservat og Hodalen Landskapsvernområde. I tillegg har det i 2023 blir prosjektert et natur-restaureringsprosjekt i Høla elv i Trangdalen for bedring av gyteforhold for ørret. Kommunen tar på seg en koordinerings rolle og bistår blant annet med søknader om eksterne midler.

Innbyggertorget:

Innbyggertorget har som målsetting å gi innbyggere og andre den hjelpen de trenger i sitt møte med kommunen. Dette innebærer enten å gi informasjon, veiledning og tjenester der og da, eller å sørge for at publikum kommer i kontakt med den fagpersonen de har behov for. I tillegg er de interne oppgavene mange både innen saksbehandling og støttefunksjoner. Arkiv, postmottak, politisk sekretariat, sentralbord, hjemmeside og systemansvar for sakarkivsystemet er kjerneoppgaver. Å samle servicetorg og bibliotek til et innbyggertorg har gitt mer fleksibilitet når det gjelder bemanning, drift, oppgaveløsning og mindre sårbarhet. Tolga bibliotek er også organisatorisk en del av innbyggertorget.

Viktige prioriteringer:

- Fortsette å utvikle lettere tilgang til tjenester som kan løses gjennom selvbetjening, samtidig med å bistå alle som har behov for en personlig kontakt for å få løst sine saker.
- Forprosjekt for re-design av kommunens nettside; innbyggerdialog (alt på ett sted)
- Oppgradering av sak-arkivsystemet (ny versjon i 2024)
- Oppgradering av elektroniske skjema
- Utvikle Diginhjelpen-tilbud

Biblioteket:

Det har vært et aktivt år med flere arrangementer som boklek, Sommerles, nyåpning av innbyggertorg/bibliotek med konsert, barnehageteater, høytlesningsstund for voksne og barn. Tolga bibliotek bidro også med boktips på bloggen for bibliotekene i Fjellregionen og i Arbeidets Rett.

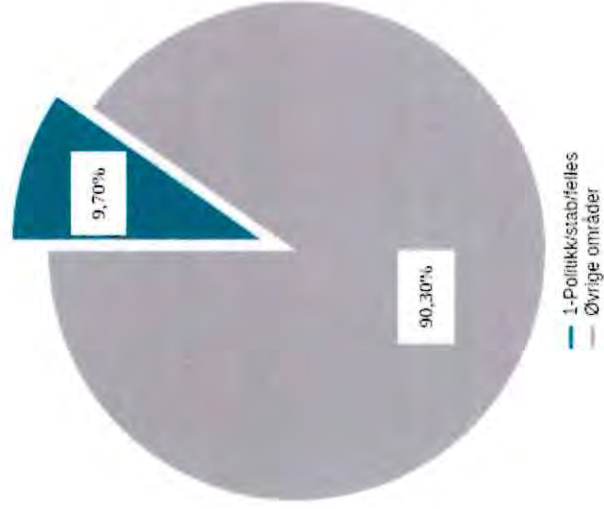
Utlånet i 2023 sank med litt over 60 % fra 2022. Årsaken er at biblioteket ble stengt i perioden 31.oktober 2022 - 6.oktober 2023, på grunn av ombygging.

Fra november 2022 til juni 2023 var det et lavterskeltilbud med et minibibliotek på servicetorget. Før stenging ble også innbyggerne oppfordret til å låne bøker som de kunne ha under hele ombygningsperioden. I perioden biblioteket var stengt, var det også et ambulerende skolebibliotek, i tillegg til at biblioteksjef dro ut til skolene og hadde egne opplegg der.

Utlån 2023:

	Skjønn voksne	Skjønn barn	Fag voksne barn	Fag barn	AV-medier	Annet	Fjernlån	Fornyelser	E-bøker (e-bøker og e-lydbøker)	Totalt
Tolga	887	1454	162	395	12	530	355	565	15	4375

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Årsmelding 2023

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Budsjett 2023	Avvik i kr
Lønn	12 272	11 487	-785
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	4 637	3 815	-822
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	5 360	5 345	-15
Overføringsutgifter	1 049	275	-774
Finansutgifter	167	0	-167
Sum Driftsutgifter	23 485	20 922	-2 563
Salgsinntekter	-442	-525	-83
Refusjoner	-2 736	-399	2 337
Overføringsinntekter	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-285	-3	282
Sum Driftsinntekter	-3 463	-927	2 536
Netto resultat	20 022	19 995	-27

Økonomisk resultat

Økonomisk resultat

Beløp i kroner

	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2023	Oppr. budsjett 2023	Avvik 2023	Regnskap 2022
1 - Lønn	11 520 432	11 356 800	11 356 815	-163 632	9 895 488
2 - Utgifter	11 213 041	9 434 900	8 759 732	-1 778 141	10 325 214
3 - Inntekter	-2 711 655	-796 944	-796 914	1 914 711	-1 963 378
Totalsum	20 021 818	19 994 756	19 319 633	-27 062	18 257 324

I sin helhet går området Politikk/ Stab /Felles omtrent som budsjettert med et merforbruk på kr 27 000,-

Kommentar til status økonomi

POLITIKK

Området dekker kommunestyre og formannskap, regionale tiltak (IPRNØ), råd og utvalg, samt revisjon og kontrollutvalg. Ved årsslutt 2023, ser vi noen svingninger på enkeltområder i forhold til budsjett, og samlet sett er det et merforbruk som i hovedsak skyldes noe større aktivitet på områdene kontrollutvalg og politikk enn budsjettert, samt IKT-verktøy til hele det nye kommunestyret høsten 2023.

KOMMUNEDIREKTØR OG STAB

Ansvarsrådet *personalkontoret* hadde et underforbruk på kr 146 000,- Personalkonsulent, 60% stilling, gikk av med pensjon fra april-23.

Området *kommunedirektør* kommer ut omtrent som budsjettert. For *økonomikontoret* har 2023 vært preget av sykefravær og permisjon og opplæring og innleie vikarer/konsulenttjenester overgår de refusjoner vi har i sykepenger og refusjoner. Det er også noen mindre inntekter enn budsjettert knyttet til innfordringer. Samlet sett viser 2023 at *økonomikontoret* har et merforbruk på kr 290 000,-

Innbyggertorg har noe mer utgifter knyttet til lønnsposter og nødvendige innkjøp på kr 115 000,- over budsjett, mens *bibliotek* har et mindreforbruk på omtrent kr 80 000,- knyttet til lønnsposter og innkjøp.

FELLESUTGIFTER

Området i sin helhet har samlet et mindreforbruk på 225 000,-

Administrasjonsutgifter, ansvar 1805, mindreforbruk på kr 171 000,-

Ansvaret brukes til tider som en "sekkepost" for utgifter for alle kommunens sektorer. Her ligger poster hvor utgiftene vil variere fra år til år. F. eks. har vi for juridisk bistand et mindre forbruk i 2023, hvor vi tidligere år til tider har hatt betydelig merforbruk. Her er det forhold som kan oppstå, som er vanskelig å forutse, som medfører utfordringer i forhold til å budsjettere riktig.

Årsmelding 2023

Ansvar 1841, IT drift, merforbruk på kr 544 000,-

Skyldes i hovedsak to forhold, anskaffelse av programmet Framsikt i 2023 og kjøp tjeneste IKS. Det sistnevnte er Tolga kommune sin avgift til FARTT som er kr 209 000,- over budsjettert beløp.

Området beredskap noe merforbruk grunnet økt aktivitet og innkjøp av nye satellittelefoner.

Oppvekst

Tjenesteområdebeskrivelse

Visjon for oppvekst i Tolga: Røtter i fortida, tro på framtida og læring i fellesskap Målsettinger og kjennetegn: Vi vil ha et lokalsamfunn og oppvekstmiljø som gir trygge, glade, selvstendige og skapende barn og unge. "Det skal en landsby til for å oppdra et barn" (afrikansk ordspråk).

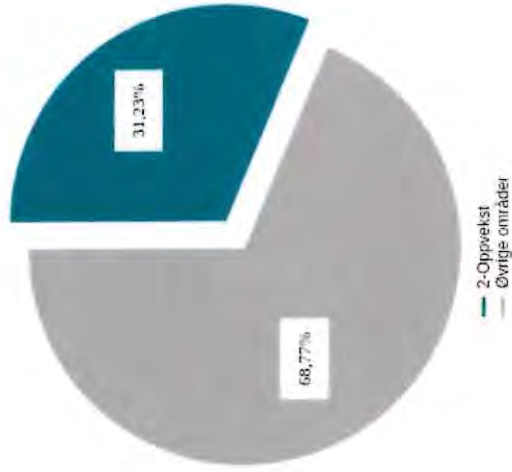
Sektor Oppvekst består av

- Tolga barnehage
- Tolga Skole
- Vingelen Skole- og Barnehage
- Tolga Kulturskole
- Oppgaver som hører til barnehage og skole felles
- Interkommunale tjenester/kjøp av tjenester: PPT, Voksenopplæring og introduksjonsprogrammet

Tjenesteomfang for hele sektoren

Tjeneste	2021		2022		2023	
	Antall barn/elever (31.12.21)	Antall barn/elever (31.12.21)	Antall barn/elever (31.12.22)	Antall barn/elever (31.12.22)	Antall barn/elever (31.12.23)	Antall barn/elever (31.12.23)
Grunnskole	195		204		196	
Barnehage	83 (01.02.22)		85		89	
SFO	60		67		65	
Voksenopplæringen	15		24		65	
Kulturskolen – elevplasser	118 (153 elevplasser), 6 på venteliste		129 elever (170 elevplasser)		122 elever (170 elevplasser)	

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Regnskap

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Budsjett 2023	Avvik i kr
Lønn	64 468	61 141	-3 327
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	3 911	2 060	-1 851
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	5 782	4 422	-1 360
Overføringsutgifter	568	0	-568
Finansutgifter	856	0	-856
Sum Driftsutgifter	75 586	67 623	-7 962
Salgsinntekter	-5 042	-4 955	87
Refusjoner	-10 772	-6 046	4 727
Overføringsinntekter	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-965	-250	715
Sum Driftsinntekter	-16 779	-11 251	5 528
Netto resultat	58 807	56 373	-2 434

Utvikling og utfordringer

Utfordringer i sektoren:

- Samlet barnetall og elevtall viser ikke samme nedgang som prognosene til SSB. For å møte nye sentrale føringer om tidlig innsats, styrke "laget rundt barnet" er det stadig viktigere og viktigere å jobbe tverrfaglig om tjenestetilbudet - i samarbeid med hjemmet og nærmiljøet. Få ansatte på enkelte fagområder er sårbart ved fravær.
- 90 % av budsjettrammen handler om lønn.
- Når 90 % av budsjettet er lønn, gir det lite handlingsrom å justere øvrige driftsposter. Øvrig drift tar ofte ikke hensyn til prisvekst.
- Stamme budsjettammer gir mindre mulighet for å budsjettere for uforutsette utgifter.
- Økte kostnader på kjøp av noen interkommunale tjenester som ikke ligger i budsjettet.
- Voksenopplæring og introduksjonsprogrammet dekker faktiske kostnader i intro-perioden. Den største kritiske faktoren er å få alle deltakere ut i sysselsetting/lønnet arbeid etter endt introduksjons-løp.
- Sektoren har mange godt kvalifiserte medarbeidere. Utfordringene er å besette alle stillinger med riktig fagkompetanse, spesielt i barnehagene.

Økonomisk resultat samlet

Økonomisk resultat

Beløp i kroner

Enhet	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2023	Oppr. budsjett 2023	Avvik 2023	Regnskap 2022
OPPVEKST FELLES	12 532 479	12 256 174	10 313 391	-276 305	5 220 287
1 - Lønn					
OPPVEKST FELLES	7 736 958	5 142 444	5 142 425	-2 594 514	4 736 164
2 - Utgifter					
OPPVEKST FELLES	-5 199 117	-2 121 996	-2 122 000	3 077 121	-2 339 989
3 - Inntekter					
Sum OPPVEKST FELLES	15 070 320	15 276 622	13 333 816	206 302	7 616 462
VINGELEN SKOLE OG BARNEHAGE	11 932 693	11 593 380	11 323 365	-339 313	11 088 084
1 - Lønn					
VINGELEN SKOLE OG BARNEHAGE	760 321	162 000	162 000	-598 321	930 029
2 - Utgifter					
VINGELEN SKOLE OG BARNEHAGE	-2 573 519	-2 237 004	-2 237 000	336 515	-2 591 031
3 - Inntekter					
Sum VINGELEN SKOLE OG BARNEHAGE	10 119 495	9 518 376	9 248 365	-601 119	9 427 082
TOLGA SKOLE	21 253 111	19 603 284	19 123 273	-1 649 827	17 829 543
1 - Lønn					

Årsmelding 2023

Enhet	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2023	Oppr. budsjett 2023	Avvik 2023	Regnskap 2022
TOLGA SKOLE	1 543 424	671 892	671 900	-871 532	1 339 642
TOLGA SKOLE	-3 139 203	-2 043 576	-2 043 573	1 095 627	-2 218 439
Sum TOLGA SKOLE	19 657 331	18 231 600	17 751 600	-1 425 731	16 950 746
KULTURSKOLEN	3 308 104	3 220 884	3 220 888	-87 220	3 205 412
KULTURSKOLEN	86 187	-30 012	-30 000	-116 199	126 963
KULTURSKOLEN	-1 480 967	-1 494 000	-1 494 000	-13 033	-1 638 471
Sum KULTURSKOLEN	1 913 324	1 696 872	1 696 888	-216 452	1 693 905
BARNEHAGE	13 254 243	13 078 672	12 978 670	-175 571	11 842 600
BARNEHAGE	990 738	535 608	535 604	-455 130	1 345 241
BARNEHAGE	-2 198 438	-1 965 000	-1 965 000	233 438	-2 167 170
Sum BARNEHAGE	12 046 543	11 649 280	11 549 274	-397 263	11 020 670
Totalsum	58 807 014	56 372 750	53 579 943	-2 434 264	46 708 864

Kommentar til status økonomi

Oppsummert for sektoren:

Ved 1. tertial ble det anslått at merforbruket fast lønn for 2023 ville bli ca. 1 mill. Årsak til dette var at lønnsjusteringer for lærere ikke var klare pga. pågående lærerstreik, og følgelig ikke innbakt når budsjett 2023 ble vedtatt. Lønnstall for lærere og barnehagelærere ble først klare i februar 2023. Ved 2. tertial fikk sektoren økt ramme med 1 mill. for å dekke lønnsjusteringene for denne yrkesgruppa. Til tross for denne justeringen, ble det ved årsslutt et samlet merforbruk på kostnader lønn på 2,5 mill.

Årsak til økte lønnsutgifter er høyere lønnsvekst i 2023 enn budsjettet, økte pensjonskostnader, samt økt bemanning som ikke lå inne i budsjettet (nye prosjektstillinger og vikarer ved sykdom mm). For noen av disse stillingene følger også økte inntekter.

Sektoren har samlet sett ca. 6,5 mill i merinntekter enn budsjettet. Halvparten gjelder voksenoppplæring og introprogrammet pga. økt bosetting. Noe merinntekt i form av statsliskudd etc., gjelder finansiering av prosjektstillinger, engasjementer og vikarer ved studiepermisjon.

Merforbruk på øvrige driftsposter utgjør samlet ca 2 mill. Utfyllende kommentarer om dette er beskrevet under hver enhet.

OPPVEKST FELLES

Tjenesteområdebeskrivelse

Oppvekst felles

I oppvekst felles inngår felles stillinger for skole og barnehage, felles kompetanseheving for skole og barnehage, utgifter til grunnskole som ikke berører den enkelte enhet, skoleskyss, prosjekter knyttet til sektor (eks. fritidskoordinator), skolemåltid, PPT, voksenopplæring og introduksjonsprogrammet.

Tolga kjøpte skolefaglige tjenester i 50 % stilling av Tynset kommune fra 2010 - 2022. Avtalen ble avvirket fra 2023 og organisert i kommunenes administrasjoner. Stillingen som skolekonsulent ble utvidet til 1 00% stilling fra mai 2023. Noe av stillingen dekker merkantil oppgaver for Tolga skole. resten av stillingen gjelder skole og barnehage felles, bl.a. flere fagsystemer for skole og barnehage. Kommunalsjef oppvekst lønnes fra dette området. Det samme gjelder 40 % ressurs til barnehagemyndighet.

Barnehage - og skolefaglig kompetansesamarbeid Nord Østerdal

Fra 2023 kompetansesamarbeidet i regionen organisert i et nytt forum for alle 6 kommunene i Nord Østerdal: «Samarbeidsavtale om kompetanseutvikling i skoler og barnehager i Nord-Østerdal». Tynset kommune er sekretariat i dette samarbeidet. All felles kompetanseutvikling for skoler og barnehage organiseres her. I 2023 gjelder satsingen tiltak i St. melding 6 «Kompetanseløftet». I tillegg har kommunene utarbeidet felles handlingsplan knyttet til tiltak i Oppvekstreformen (Barnevernsreformen).

Felles grunnskole

Fellestiltak gjelder bl.a. grunnskoleelever som får sitt skoletilbud i andre kommuner, samt videregående elever i «kombinasjonsklassen». Det siste tilbudet er 1–2 årig påfyll (grunnskoleopplæring) for flyktninger, som en innføring til vg. skole. Tilbudet er et spleiselag mellom fylkeskommunen og kommunen. Det ble ikke arrangert grunnskoletilbud for voksne i 2023.

Skoleskyss

Dette gjelder grunnskoleelever som har krav på skoleskyss i henhold til opplæringsloven. I tillegg til elever som bor på veistrekninger kommunen sjøl har definert som trafikkfarlig skolevei. I 2023-24 har Tolga skole skoleskyss og 12 elever ved Vingelen skole.

Skolemat

Tolga skole: Et varmt måltid tilbys alle elever 1. - 10. trinn 1 dag pr uke, fordelt på 2 dager; tirsdager og onsdager i Skjold.

Vingelen skole: Det gis tilbud om et varmt måltid (grøt) i uka på skolen. Dette ble fram til jul organisert som en del av språkpraksis. Skoleåret 2023-24 gis samme tilbud som Tolga skole onsdager i Skjold i forbindelse med svømming og bibliotekbesøk.

Fritidskoordinator

Prosjektstiltning 50 %. Oppfølging av barn og unge og deres familier i ulike fritidsaktiviteter. Forsterket tilbud i Fritidsklubben. Organiserte bl.a sommeraktiviteter for barn og unge, Ungdata-undersøkelsen og kommunens koordinator i satsingene "Alle med" og "Innafor".

Pedagogisk psykologisk tjeneste og logopedtjenesten

PP-tjenesten/logopedtjenesten for Nord-østerdal er en interkommunal tjeneste, og dekker kommunene Tynset, Follidal, Alvdal, Rendalen, Tolga, og Os. Tynset kommune er vertskommune. Lederressurs er 50 % av en fagstilling. En representant fra hver kommune sitter i fagråd.

Tjenesten er organisert slik at hver skole og barnehage har en kontaktperson i PPT/logopedtjenesten som har fast besøksplan mot den enkelte enhet. Kontaktpersonen i PPT har ansvar for å følge opp det systemiske arbeidet i organisasjonen. I tillegg har PPT tre team som arbeider med kompetanseheving innen følgende områder:

- Team - inntak
- Team - sosiale og emosjonelle vansker og systemarbeid

Årsmelding 2023

- Team – fagvansker, lese- og skrivevansker, matematikkvansker, språkvansker, fler-språklighet og sammensatte lærevansker

Logopedtjenestens kompetanseområder er afasi, dysartri, stamming og løpsk tale, utviklingsmessige språkvansker, artikulasjonsvansker, EILO (pustesykdom), stemmevansker og dysfagi (spise- og svelgevansker).

En viktig del av arbeidet i PPT/logopedtjenestens arbeid er å utrede barn og unge og veilede elever, skoler, barnehager og foresatte. PPT er sakkyndig instans.

Tjenesteproduksjon:

Kommune	2021		2022		2023	
	PP-tjenesten	Logoped tjenesten	PP-tjenesten	Logoped tjenesten	PP-tjenesten	Logoped tjenesten
Alvdal	63	20	65	20	53	21
Folldal	43	20	41	19	39	18
Os	54	16	55	16	42	17
Rendalen	28	10	33	14	31	13
Tolga	48	22	56	27	48	29
Tynset	158	49	157	63	125	71
Totalt	401	147	413	159	338	169

I 2023 har PPT arbeidet med 338 individualsaker. Dette er en nedgang fra 2022, men sakene er blitt mer komplekse og sammen satte. Nedgangen skyldes at mange saker ble avsluttet i forbindelse med ny organisering der fylkeskommunen starte egen videregående PP-tjeneste. Det er arbeidet med 1 store systemsaker dette året som involverte 4 ansatte. Selv om det er henvist få systemsaker jobbes daglig med systemet rundt barn og unge. Logopedtjenesten har en oppgang i antall henviste klienter. Hovedtyngden henviste er i barnehagealder og på småskoletrinnet, dette er ønsket utvikling og i tråd med nasjonale retningslinjer og intensjonen om tidlig innsats. Forskning viser at språket til en fireåring gjenspeiler tolvåringens språk, og det er viktig at uttale- og språkarbeid gjøres i barnehagen/tidlig alder. Det er stor variasjon mellom kommunene mht. antall saker og vanskegrad i sakene det arbeids med i løpet av ett år.

Voksenopplæring og introduksjonsprogrammet

Tolga kjøper voksenopplæringstilbudet (introduksjonsprogrammet) av Tynset opplæringscenter.

J Introduksjonsprogrammet følges opp av kvalifiseringsrådgiver i bosettingskommunen. Fra august 2023 ble stillingen midlertidig utvidet med 1 stilling. Denne stillingen er delt mellom arbeid og kvalifisering gjennom Intro-programmet, og kommunens 50 % andel i felles NAV prosjekt "Sømløs arbeidsinkludering for flyktninger". Disse stillingene følger opp persontilskudd (grunntilskudd og norsktilskudd) i det interkommunale samarbeidet.

Tynset opplæringscenter er organisert med 4 avdelinger; en interkommunal avdeling om norsk- og samfunnskunnsopplæring for voksne, grunnskoleopplæring for voksne, avdeling for bosetting av flyktninger og avdeling for oppfølging av introduksjonsdeltakere. I tillegg er enheten ansvarlig for å søke om og å følge opp særskilt tilskudd ved bosetting av flyktninger med funksjonshemming.

- Interkommunalt samarbeid, kommunene Tolga- Alvdal- Follidal- Tynset
- Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for alle innvandrere i de 4 kommunene
- For introduksjonsdeltakere er opplæringen en del av introduksjonsprogram, som følges opp ved introduksjonsavdelingen i bostedskommunen
- Oppfølging av prosjekter i samarbeid med introduksjonsavdelingen og bosettingsavdelingen / kommuner
- Arrangere norskprøver muntlig og skriftlig i henhold til sentralt gitte prøver i regi av Direktoratet for Høyere utdanning og kompetanse

Brukere: Tynset har arrangert språkprøver for kommunene Tynset- Tolga- Alvdal-Follidal. Prøveformen måler skriftlig og muntlig norsknivå etter nivå A1-A2-B1-B2-C1, der A1 og under A1 viser laveste resultat. Nivå C1 er et akademisk nivå.

Nivåene A1-A2-B1-B2-C1 måles ved skriftlige prøver i lytte- lese- skrive. Prøvene er digitale og vurderes sentralt ved Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, HK-dir. Muntlige norskprøver arrangeres lokalt med ekstern sensor.

Tjenesten er hovedkontakt opp mot Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) om oppfølging av norsk – og samfunnskunnsopplæring, samt registrering og oppfølging av prøvene i norsk, samfunnskunnskap og Statsborgerprøven.

I 2023 deltok 61 elever fra Tolga. Herav 46 stk. fra Ukraina.

VINGELEN SKOLE OG BARNEHAGE

Tjenesteområdebeskrivelse

Tjenesteproduksjon og aktivitet

Oppvekstsenteret har stor søkning til barnehagen, men kullene varierer mye i størrelse. Prognosene for elevtallet på skolen de neste årene er samlet sett relativt stabile.

De siste årene har det vært stort fokus på utvikling av uteområdet i et samarbeid mellom kommunen, VIL og Fjellheim. Dette omhandler både leke- og aktivitetssområder for skole og barnehage, samt trafiksikkerhet. Arbeidet ble igangsatt sommeren 2022, og avsluttes i 2024.

Enheten har hatt 2 ansatte på etter- og videreutdanning. En har avsluttet styrerutdanning, og en ansatt deltar i nettstudiet «De sårbare barna». Når det gjelder generelt utviklingsarbeid så har valgt kompetansepakker levert av Sepu. Barnehagen har valgt «Foreldresamarbeid», i skolen er pakken «Interne støttesystemer og tilpasset opplæring» valgt.

Samlet sett er antall ansatte i barnehagen økt noe for å sikre god veiledning av ansatte i en periode der enheten har 2 ped.ledere / barnehagelærere på dispensasjon, samt følge opp de utfordringene som ble beskrevet i årsmeldingen for 2022.

Elevgrunnlaget tilsier en 4-delt skole (4 klasser). I skolen er det fortsatt organisert ut fra en 3-delt skole; 1. og 2. trinn, 3. og 4. trinn og 5.-7.trinn. De eldste er 23 elever til sammen. Noen ressurser er flyttet opp fra småtrinnet. Det er videre prioritert å bruke det meste av lærerressursene i klasserommet framfor andre oppgaver. Skolen føler ikke i tilstrekkelig grad å få prioritert begynneropplæringen, tilpasset opplæring og arbeidet med skolemiljøet på en så god måte som det tidligere var ressurser til.

Høsten 2022 startet en lærling sitt løp innen oppvekst i barnehage og skole, og vil våren 2024 ta fagprøven på Ræbben (storbarnsavdelinga).

SFO Vingelen skole

Høsten 2023 var det 22 elever som benyttet tilbudet. Det gis tilbud om SFO på ettermiddag alle dager. På morgenen er det fortsatt SFO i samarbeid med barnehagen. Fra høsten 2023 fikk også elevene på 2.trinn gratis 12 timer, lik 1.trinn. Dette gir reduserte inntekter på SFO. I skolens ferier er det samarbeid med barnehagen dersom for få unger melder seg på ordinært SFO-tilbud. Dette gir god utnyttelse av mannskap på tvers, og unge møter kjente voksne.

Vingelen skole

I 2023 har skolen fortsatt arbeidet med å løfte fædelskolepedagogikken. Det er etablert et godt samarbeid mellom regionens fædelskolenettverk og Tynset Studie- og høgskolesenter. Dette gir skolen mulighet til å bidra til utvikling av studietilbud og fagdager i tett dialog med Nord Universitet. Utearealet som læringsmiljø er en viktig del av Vingelen skole. Opplevelser og egne erfaringer fra utemiljøet og fysisk aktivitet synes å gi en god effekt i form av økt faglig interesse, trivsel og sosial kompetanse. Dette gir variasjon i undervisningen og et positivt avbrett. Gjennom aktivitet i aldersblanda grupper lærer elevene av hverandre. Skolen viderefører sin satsing på entreprenørskap gjennom elevbedrift.

Innføring av ny læreplan Fagfornyelsen har preget det pedagogiske utviklingsarbeidet også i 2023 (nye fagplaner, valg av læreverk (bøker og digitale), utvikling av metodikk og læringsmåter. Skolen har ekstra fokus på IKT og lesing, der en søker å finne en god balanse mellom digitale læremidler og papirbaserte. Skolen har gjennom høsten jobben med revidering av skolens IKT-plan i tråd med læreplanen.

Elevene får i år lunsj i kantina i Vidarheim i forbindelse med svømming og bibliotek på onsdager. 10 ganger for 1.-4.trinn og 10 ganger for 5.-7.trinn. Enheten har i tillegg hatt en person på språktrening, og dette har bl.a utløst en mulighet for varm mat (grøt) en dag i uken.

Foreldreskole er gjennomført etter planen på 1. trinn. Skolen har et tett samarbeid med foreldrene både gjennom utvalgsmøter og ulike arrangementer gjennom året. Tiltak i lokale planer som involverer hele bygdesamfunnet gjennomført som planlagt i 2023.

Skolen baserer sin virksomhet på at elevene skal få gode vilkår for læring. Dette bl.a. gjennom utstrakt bruk av ulike læringsarenaer og metoder. I «Styringsplattform for oppvekst» er det lagt tydelige føringer for fortsatt bruk av uteområdene, der målet er at opplæringen gir barna «røtter i fortida, tro på framtida og læring i fellesskap». I 23/24 fortsetter arbeidet på referanseområdet «Jordvollen i Svartåsen» og utvikling av valgte objekter i nærområdet. Ellers er bruk av kultursti, basisløype, fugletårn og skianlegg om vinteren sentralt.

Vingelen barnehage

Det er 27 barn på de to avdelingene i barnehagen. Det er en klar økning av yngre barn i barnehagen, i tillegg til at antallet dager for den enkelte også øker. Barnehagen har søkelys på lekens plass i barnehagehverdagen og de voksnes rolle i leken. Dette har satt sitt preg både på planlagte og spontane aktiviteter i hverdagen, og har vært tema på planleggingsdag og personalmøter for de ansatte. Arbeid med disse fagområdene fremmer trivsel, allsidig utvikling og god helse for barna.

Temaet i 23/24 er «Jeg og naturen». De fagområdene som har vært i fokus er; nærmiljø - samfunn, natur – miljø – teknologi og kropp – bevegelse – helse.

Som nevnt har enheten hatt en person på språktrening. I barnehagen har jobben vært relatert til arbeid rundt måltidene der.

Oppsummering og konklusjoner

Når vi ser bort fra 2 disp. i 2 stillinger som barnehagelærere dette arbeidsåret, er Vingelen skole og barnehage en organisasjon med godt kvalifiserte og dedikerte medarbeidere. Det er fokus på lek og et godt læringsmiljø for barn fra 1-13 år. I sentrum står mestring for alle.

Resultatene fra undersøkelser, tester og kartleggingsprøver viser i hovedsak gode og positive resultater. Elevene har over tid skåret høyt på de fleste parametere i elevundersøkelsen, men vi (i likhet med resten av regionen og landet) ser en negativ utvikling knyttet til trivsel og motivasjon. Det er flere elever ved skolen som har store spesialpedagogiske tiltak, men det er samme bemanning uavhengig av ressursbehov. Det kan være utfordrende å ivareta alles behov.

Samarbeid med kulturskolen består i år av kunstlek med Helga Storbekken i barnehagen (Ræbben), og kjøp av musikkundervisning og undervisning av kulturskoleelever i skoletiden. Samarbeidet gir ungene unike muligheter til å få utfolde seg og er et viktig bidrag til å skape gode læringsarenaer for alle. Alle elever på 1.-2. får ukentlig tilbud om «Tangent og rytme» og svært mange av skolens elever benytter seg ellers av kulturskolens varierte tilbud.

TOLGA SKOLE

Tjenesteområdebeskrivelse

Tjenesteproduksjon og aktivitet

Elevtallet har vært stabilt de siste årene + - 150. Fram mot 2026 – 2027 er det en synkende trend, men økt tilflytting har gjort at elevtallet har holdt seg ganske stabilt og økt noe i 2023. 38 % av elevene er flerspråklige, og representerer 12 ulike språk.

Årsmelding 2023

Samarbeidet med kulturskolen er regulert gjennom forpliktende samarbeidsavtaler. Tolga skole kjøper tjenester fra kulturskolen i musikk og engelsk. Dette er et samarbeid som fungerer svært godt. Fra høsten 2020 ble barnehagen «nabo» med skolen. Skolen bruker jevnlig biblioteket og alle klasser får en time hver per uke. Biblioteket er en viktig arena for stimulering av leselyst.

Mange tiltak er nedfelt i styringsplattformen. Skolen har flere foreldresammenkomster, møter, samling for klassene utenom skoletid enn det som er nedfelt i lovs form. Det er planlagt å gjennomføre foreldreskole som et ledd i et stadig viktigere skole-hjem samarbeid. Dette er tatt opp som en sak i FAU, som er enige i at samarbeidet mellom foreldre og mellom skole og hjem er vesentlig for at vi skal kunne skape en god hverdag for våre barn og unge. Skolen har kontinuerlig tett samarbeid med lag og foreninger i bygda i ulike arrangement. Skolen bruker aktivt det utvidede skolerommet og er en integrert del av bygda.

Grunnleggende ferdigheter i basisfagene er skolens hovedprioritering. Opplæring i lesing og skriving er en felles satsing i regionen.

Skolen jobber med en kompetansepakke som heter «Tilpasset opplæring og inkluderende støttesystemer», på lik linje med Vingelen skole. Arbeidet er godt i gang skoleåret 23/24, og vil bli jobbet videre med neste skoleår også. I denne kompetansepakken jobber skolen med tidlig innsats i samarbeid med våre støttesystemer, for å kunne hjelpe barn og unge tidligst mulig.

Skolen har revidert flere dokumenter og rutiner dette året. Høsten 23 brukte vi en del tid på å revidere og oppdatere infoheftet. Skolen har også revidert den sosiale handlingsplanen, og gjort den om til en håndbok for alle ansatte. Handlingsplanen oppsummerer mange av rutinene skolen har for arbeid med elevenes psykososiale miljø.

I tillegg jobber skolen med å forbedre og utarbeide gode rutiner for oppfølging av elever i samarbeid med ulike støttesystemer. Målet med rutinene er å fange opp elever som strever så tidlig som mulig, for å kunne gi god oppfølging.

Nasjonale prøver gjennomført i lesing, engelsk og regning på 5. og 8. trinn, og i lesing og regning for 9. trinn. Både 5. trinn, 8. trinn og 9. trinn ligger over landsgjennomsnittet. Spesielt 5. trinn viser veldig gode resultater.

Fokus på læring:

Skolen arbeider målrettet med å gi alle elever god faglig oppfølging. Tilpasset opplæring og praktisk læring gjennom aktivitet står sterkt i Tolga skole. Overordnet del av fagfornyelsen skal ligge som et prinsipp i fagene, både når det gjelder et inkluderende læringsmiljø og tverrfaglig undervisning.

Tverrfaglig samhandlingsteam er opprettet som et møtepunkt fem ganger i året for skolen og skolens støttesystemer for å kunne følge opp prinsippene rundt tidlig innsats.

Alt dette er i tråd med kommunens sektorplan for oppvekst.

Sosial handlingskompetanse og relasjonelle ferdigheter:

Skolen arbeider målrettet med sosial handlingskompetanse og relasjonelle ferdigheter både blant voksne og elever, som er grunnmuren for all læring. Alle elever skal oppleve trygghet på skolen. Elevundersøkelsen viser at eleven på skolen trives og har venner. Samtidig er internett, spill og bruk av sosiale medier en økende aktivitet. Det bekrefter at det er nødvendig å satse på oppbygging av elevers sosiale kompetanse. Dette er en kontinuerlig prosess og «ferskvare». Skolen har laget en sosial årsplan med aktiviteter som er felles for flere av trinnene på skolen. Vi har for eksempel «Skoleløpet», der alle elever fra 1. trinn til 10. trinn deltar, og der 10. trinn går sammen med 1. trinn, 9. trinn går sammen med 2. trinn og så videre.

Det samme prinsippet følges ved juleverkstedet som arrangeres tidlig desember. Dette skaper møteplasser der elevene kan få en annen arena å føle mestring på, gjennom sosialt samvær og omsorg.

Fremmedspråk og valgfag: Skolen gir tilbud til elevene om opplæring i tysk som 2.fremmedspråk. Som alternativ kan elevene velge arbeidslivsfag. Dette er et fag der en velger områder fra den videregående skolen med praktiske tilnærminger (design/redesign, fysisk aktivitet og helse, produksjon for salg). Som valgfag kan elevene velge mellom programmering, friluftsliv og praktisk håndverksfag. I 9. trinn har elevene elevbedrift som valgfag, men kan velge mange ulike retninger innenfor dette.

Årsmelding 2023

Bærekraftig utvikling: Gjennom 10. trinn sin festmiddag bruker vi både skolehage og natur for å jakte og sanke kjøtt, bær, fisk og sopp.

Dette brukes for å lage en festmiddag for elever, foreldre og andre inviterte, med utgangspunkt i kortreist mat og bærekraft. Prinsippet brukes av flere klasser som har undervisning om bærekraft, men avsluttes med dette undervisningsopplegget for 10. trinn.

SFO

43 barn benytter tilbudet. Det er en økning fra 2022. Dyktige ansatte gir elevene trygge og gode tilbud på SFO.

Ansatte i SFO har hele stillinger, og kombinerer SFO med arbeid i skolen-, i klassene og opp mot enkeltelever. Fra høsten 2023 er det ansatt en ukrainsk voksen som jobber på småtrinn, og på SFO, og gir viktig oppfølging til flere ukrainske barn på småtrinnet.

Oppsummering og konklusjoner:

Ulike kartlegginger, bl.a. nasjonale prøver og elevundersøkelsen bekrefter at læringstrykket i klasserommet er godt, og at elevene har det bra på skolen. Det jobbes kontinuerlig med elevenes psykososiale miljø. Arbeidet med sosiale ferdigheter er satt i system. Skolen fanger opp flere elever som har behov for oppfølging gjennom systematisk arbeid, og gjennom et godt samarbeid med andre instanser. Gjennom «Kompetanseløftet» er dette tema som forventes å gi positiv effekt over tid. Elevtallet er stabilt.

Skolen jobber utradisjonelt, tar i bruk uterommet som en viktig læringsarena og jobber godt med dybdelæring med lokale mål. Entreprenørskap er satt i system, både på mellomtrinn og ungdomstrinn. Skolen vektlegger praktisk og variert tilnærming fra 1. trinn til 10. trinn.

Skolen har jobbet mye med å ha riktig kompetanse for alle elever dette året. Spesielt de ukrainske barna har hatt noen behov i år. Norsk 2-opplegget har blitt utvidet med noen timer, samtidig som det er ansatt kompetanse rettet mot individer med spesifikke behov. Det er en utfordring å følge opp en særskilt språkopplæring for alle som har store og små behov, og har valgt å prioritere de ukrainske barna. Det betyr ikke at andre flerspråklige barn ikke får oppfølging, men på en litt annen måte og i større grad i klasserommet.

Helseyskepleier har faste dager på skolen, og deltar både i ressursteam (spes.ped) og sosialpedagogisk team. Det å jobbe tverrfaglig, styrker laget rundt barnet, jfr. Kompetanseløftet og tidlig innsats.

Skolemåltid, en gang pr. uke for alle elever, har vært en suksess. Det å samles rundt et måltid er en god sosial arena for voksne og elever.

I 2023 har enheten hatt fire ukrainske voksne i språkpraksis i skolen og på SFO, og to av de har fått jobb i skolen gjennom dette tilbudet. I tillegg har skolen hatt en person i praksis gjennom utdanning innen barne- og ungdomsarbeider.

KULTURSKOLEN

Tjenesteområdebeskrivelse

Tjenesteproduksjon og aktivitet

Å delta i kunst og kulturfag har stor egenverdi for barn og unge. For en kommune med nedgang i folketallet, og som ønsker å beholde og rekruttere barnefamilier, er det gode kulturskoletilbudet en klar styrke. Det er viktig å legge til rette for at minoritetspråklige barn kan delta i kulturskolens tilbud, som er en viktig arena for integrering.

Skolen har lokale læreplaner som bygger på Rammeplan for kulturskole, Mangfold og fordypning. Kulturskolen følger skoleruta for grunnskolen. Undervisningen foregår i grupper og/eller individuelt. Det er et mål at så mange som mulig har muligheten til å spille sammen med andre enten ukentlig eller i perioder.

Utadrettet virksomhet

Tolga kulturskole har hatt konserter og forestillinger gjennom skoleåret. Teater satte opp "Oliver Twist", barn, unge og voksne i et godt samspill. Lærere fra staben tar også ansvar for musikk, lyd og lys i tillegg til regi og instruksjon. Foreldregruppa er også aktivt deltakende både med kostyme, sminke, inspisier etc. Vårkonsert/forestilling med miks av soli og samspill der det også er med ekstra voksen musiker da enheten ikke lenger har nok hender til å dekke alle behov. (lyd, lys, spillende, motivatorer, dirigenter etc) Det har vært skolekonserter, vår og høst for begge skolene. Tett samarbeid med barnehagene, omsorgstunet, dagtilbud og det frivillige kulturliv gjennom ulike opptredener. Kulturskolen har ekstra fokus på å ha et tett samarbeid med skolemusikken. At elever får en samspillmulighet, er veldig viktig for motivasjon og læring. Nytt tilbud fra høsten er utprøving av billedkunst. Skolen har ei lita og god gruppe som har timer en gang i måneden dette skoleåret.

Tidlig innsats

Breddeprogrammet tangent og rytme fra høstferie til påske.

Det er ca. 30 % flerspråklige i skolens elevgruppe. Tallet er stabilt.

Breddeprogram

- Tangent og rytme for 1. og 2. trinn går som et breddeprogram der alle får delta gratis. Dette er en viktig og god arena, og sikrer et kulturskoletilbud for alle i starten av grunnskoleløpet. Erfaringen er at mange søker seg inn i kulturskolen underveis eller etter å ha deltatt på tangent og rytme.

Kjerneprogram

- Her er de fleste elevklassene. Det er elever som er motivert for større undervisningsmengde og systematisk egeninnsats. Det skal bidra til å utvikle kreative evner, håndverksmessig og kunstnerisk kompetanse og samarbeidsevne. Skolen har her elever som går i mange år med jevn utvikling fra 1.trinn og helt ut videregående skole.

Fordypning

- Tolga kulturskole har ikke fordypning som tilbud. Men kulturskolene i regionen har et samarbeidsprosjekt med musikklinja ved Nord Østerdal videregående skole. De arrangerer 2 samspillkvelder i året der alle elever fra kulturskolene i regionen inviteres til samspill med elever og lærere ved musikklinja. Allerede etter dette året kan vi se en styrket søknad til musikklinja.

Salg av tjenester

Tolga barnehage, Tolga skolemusikkorps, Tolga og Os Janitsjar, Vingel Singers, Bergstadkoret, Røros kulturskole, Os kulturskole.

Samarbeid internt i kommunen:

Internt tilbys musikk som metode i tilpasset opplæring for barn i barnehage og grunnskole. Kulturskolen, barnehagen og omsorgstunet samarbeider i prosjektet generasjonssang.

Skolen har dette skoleåret (23/24) et samarbeid med bo og inkludering - voksenopplæring med utprøving av drama som metode for å styrke språkopplæring for flyktninger. Dette er et pilotprosjekt i utprøvningsfase.

Omdømmebygging

Gjennom å være en integrert del av sektor oppvekst, er kulturskolen en arena som når barn og unge i ulik alder, helt fra barnehage og ut grunnskoleløpet. Skolen har også noen elever som går på videregående skole. Omdømme bygges gjennom levering av tjenester med høyt faglig nivå, i møtet med den enkelte elev. Utadrettet virksomhet, egne konserter og prosjekter, samt samarbeid med det frivillige kulturliv gjør kulturskolen synlig i kommunen og i folks bevissthet. Det oppleves at kulturskolen «står høyt i kurs» blant politikere, brukere og foreldre.

Dialog med foresatte

Gjennom direkte kommunikasjon mellom lærer og foresatte ønsker skolen å styrke dialogen og avklare gjensidig forventning. Ved bruk av administrasjonsprogram, SpeedAdmin, har skolen fått en enklere vei til å nå alle med beskjeder gjennom SMS og e-post. Skolen gjennomfører også foreldremøter.

Oppsummering og konklusjoner

Ut fra elevtall er det stor % vis deltagelse i kulturskolen. her skiller Tolga seg ut i positiv retning sammenlignet med de fleste andre kommuner.

Kulturskolen ønsker å legge til rette for elevers motivasjon, mestring og muligheter. Kulturskolen ønsker å løfte fram kreative fag for barn og unge. Skolen gir tilpasset opplæring for alle. Alle skal få utviklet sitt talent. I kulturskolen blir alle avhengige av hverandres kompetanse for å nå målene.

Kulturskolen er en naturlig del av oppvekst, og samtidig har skolen behov for å arbeide på tvers av sektorene. Livskvalitet for alle uansett alder. Fra vugge til grav. Skolen ønsker å videreutvikle seg som kommunens kulturelle ressurscenter. Skolen ønsker også å bidra enda sterkere for å inkludere alle som flytter til Tolga. Kulturskolen kan gjøre den enkelte i stand til å delta i det frivillige kulturliv samt gi mestringsopplevelser i en ellers ukjent og fremmed hverdag i et nytt land.

En stor utfordring for fremtiden er å gi kvalitativt godt tilrettelagt opplæring i kunsthag for barn og unge. En annen utfordring er å håndtere nedgang i elevtallet uten å miste kompetansen i kommunen. Skolen er avhengig av forutsigbarhet og forankring av verdier av kunst og kultur i opplæringen.

BARNEHAGE

Tjenesteområdebeskrivelse

Tjenesteproduksjon og aktivitet

Våren 2023 bestod Tolga barnehage av 5 avdelinger, og fra høsten 2023 ble antall avdelinger redusert til 4 avdelinger igjen. Riktignok med utvidede antall barn i barnegruppene, og bemanningen fra våren ble kun redusert med 1 årsverk. Dette var i tråd med vedtatt budsjett. Flere barn krever flere ansatte. Både arealnorm, bemanningsnorm og pedagognorm følger lovkravet.

Barn fra Tolga kommune går i private barnehager i nabokommuner, og Tolga må dekke utgifter til barnehageoppholdet. (Forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlig tilskudd til ikke-kommunale barnehager).

Tolga barnehage

De fleste barn i Tolga barnehage har 5 dagers tilbud, og det er mange flerspråklige barn fra ulike land i barnehagen - ca. 40% høsten 2023.

Årsmelding 2023

Barnehagen har god faglig kompetanse – både barnehagelærere og fagarbeidere - barnehagen oppfyller pedagognormen og bemanningsnormen. Som for Vingelen barnehage ble det søkt om og vedtatt dispensasjon fra utdanningskravet høsten 2023 pga av for få ansatte med barnehagelærerkompetanse. For Tolga barnehage gjelder disp. 40 % stilling.

Andelen menn i barnehagen er lav.

Styrking førskolebarn

Fra høsten 2023 har ressursen blitt økt fra 0,3 til 1,3 årsverk til styrking for barn som har særlige behov for spesialpedagogisk hjelp og tettere oppfølging fra de ansatte.

I 2023 er denne ressursen brukt både i Vingelen og Tolga barnehage.

Felles barnehagene

Tolga barnehage har egen språklærerstilling (0,6 årsverk) som styrker og arbeider systematisk med arbeidet med språkstimulering for flerspråklige barn. Det legges stor vekt på styrking av norsk som andre språk. Dette har vært en viktig stilling for inkludering og økt bosetting av flyktninger.

Oppsummering og konklusjoner:

Barnehagene legger vekt på mål og visjoner i styringsplattformen: Et oppvekstmiljø som skal gi trygge, glade, selvstendige og skapende barn. Lek og hverdagsaktiviteter er viktige læringssituasjoner for barna.

Barnehagene jobber for å sikre et oppvekstmiljø som gir allsidige opplevelser og erfaringer, og som tar utgangspunkt i nærmiljøet og naturen. Det legges vekt på at de voksne ser det enkelte barn, dets utviklingsnivå og behov, er tydelige, observerer og veileder barna underveis.

Felles kompetanseplan i Nord-Østerdalen for ansatte i skole og barnehage med fokus på psykisk helse. Barnehageåret 2023-2024 jobber barnehagen med kompetansepakken: «Inkluderende barnehagemiljø fritt for krenkelser»

Årsmelding 2023

Barnehagene i Tolga bygger sin virksomhet på Lov om barnehager og rammeplanen.

Barnehagene i Tolga har årlig hovedettersyn på lekeplassutstyr.

Tolga kommune har samarbeid med Tynset og Os på tilsyn etter barnehageloven § 16. I 2023 ble det ikke gjennomført tilsyn i Tolga kommune.

Ingen husholdninger skal betale mer enn 6 prosent av inntekten sin for en barnehageplass. Foreldrebetalingen er også begrenset oppad av maksimalprisen per måned, og søskenmoderasjonen. Alle 2-, 3-, 4- og 5-åringer, og barn med utsatt skolestart, som bor i husholdninger med lav inntekt har rett til å få 20 timer gratis oppholdstid i barnehage per uke. Betaling av kost (matpenger) kan komme i tillegg til maksimalprisen.

Tolga kommune har dette barnehageåret 23 barn som får tilbud om redusert foreldrebetaling.

Velferd

Tjenesteområdebeskrivelse

Visjon: Mestring i alle livsfaser

Målsetting:

Tolga kommune skal medvirke til at våre innbyggere mestrer en aktiv og meningsfylt tilværelse ut fra egne forutsetninger. Velferdssektoren har ansvar tjenester for alle innbyggere i Tolga. Våre tjenester blir brukt gjennom hele livsløp- fra før innbyggerne blir født og videre igjennom hele livet.

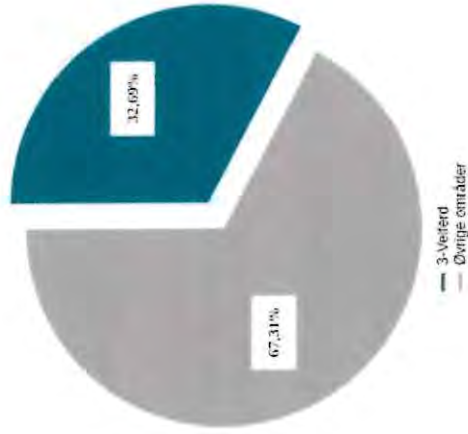
Velferd består av enhetene:

- Helse (Barnevern som er interkommunalt)
- Nav (interkommunalt)
- Bostetting og inkludering
- Re-/habilitering, mestring og institusjon(hjemmetjeneste, sykehjem og TFF)

Sektoren har et merforbruk på 7,5 MNOK.

Hovedårsak er merforbruk på lønn på ca 6,8 MNOK. Mye økte pensjonsutgifter, men også oppbemanning i TFF, samt at flere stillinger de siste 2 årene er omgjort til heltidsstillinger

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Regnskap

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Budsjett 2023	Avvik i kr
Lønn	56 316	49 634	-6 682
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	4 436	3 130	-1 306
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	12 550	9 508	-3 042
Overføringsutgifter	4 858	4 666	-192
Finansutgifter	956	0	-956
Sum Driftsutgifter	79 117	66 939	-12 178
Salgsinntekter	-5 060	-6 177	-1 117
Refusjoner	-11 180	-5 995	5 184
Overføringsinntekter	-81	0	81
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-1 438	-978	459
Sum Driftsinntekter	-17 759	-13 151	4 608
Netto resultat	61 358	53 788	-7 570

Utvikling og utfordringer

Sektor velferd har mye **dynamiske tjenester**, som tilsier at tjenestene kontinuerlig må tilpasses brukerne av tjenester. Mange av tjenestene har en vekst i antall brukere og brukerne har mer komplekse/ andre utfordringer enn tidligere. Dette gjelder spesielt under enhet helse. Det er et økende behov for samhandling mellom sektor velferd og sektor oppvekst med tanke på psykisk helse og rus inn mot ungdom.

Noen av tjenestene i sektoren er vanskelig å budsjettere fordi vedtak fattes fortløpende etter helse og omsorgstjenesteloven. Dette kan være vedtak som får store økonomiske utslag, slik som **ressurskrevende tjenester**.

Det begynner å bli vanskelig å **rekruttere og beholde kompetansesarbeidstakere**. Sykepleiere og helsefagarbeidere er gode eksempler på dette, men også mer spesifikke kompetansegrupper som helsesykepleier og ledere. Dette er også et regionalt og nasjonalt problem innenfor helse og omsorgstjenestene både i primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Sektoren har noen **små og sårbare tjenester**. Såbarhet gjenspeiler seg i spesialkompetanse og få stillinger med denne kompetansen. Eksempler på dette er helsesykepleier, psykiatrisk sykepleier, leger, ledere.

De små og sårbare tjenestene blir satt ytterligere under press pga flyktningsituasjonen.

Utvikling av tjenester i velferdssektoren går fort. En liten kommune som Tolga har lite eller ingen ressurser til å følge med på og videreutvikle tjenester i det tempo som kreves nasjonalt. Et eksempel på dette er velferdsteknologi. For å få innført mer bruk og gi opplæring i velferdsteknologi krever dette dedikerte ressurser, som sektoren ikke har. Noe har blitt løst ved å tillegge disse oppgavene til ansatte, men gjennomføringsgraden er da dårligere.

Kostnadsutvikling interkommunale tjenester ligger mer eller mindre utenfor sektorens kontroll. Noen av de interkommunale tjenestene har et uforutsigbart kostnadsbilde som kan gi store utslag, slik som NAV og Barnevern.

Økonomisk resultat samlet

Økonomisk resultat

Beløp i kroner

Enhet	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2023	Oppr. budsjett 2023	Avvik 2023	Regnskap 2022
HELSE	10 301 956	10 471 376	9 875 366	169 420	8 182 774
1 - Lønn	12 155 632	8 870 124	8 666 103	-3 285 508	11 272 504
2 - Utgifter	-5 442 919	-4 708 008	-5 008 000	734 911	-5 411 386
3 - Inntekter	17 014 669	14 633 492	13 533 469	-2 381 177	14 043 892
Sum HELSE					
NAV	0	240 000	240 000	240 000	0
1 - Lønn	3 472 518	3 490 356	3 490 350	17 838	2 951 600
2 - Utgifter	0	0	0	0	-51 942
3 - Inntekter	3 472 518	3 730 356	3 730 350	257 838	2 899 658
Sum NAV					
BOSETTING OG INKLUDERING	2 293 652	1 990 366	1 990 135	-303 286	2 014 374
1 - Lønn	2 486 103	2 512 008	805 000	25 905	2 528 252
2 - Utgifter	-632 537	-588 000	-588 000	44 537	-918 073
3 - Inntekter	4 147 218	3 914 374	2 207 135	-232 844	3 624 553
Sum BOSETTING OG INKLUDERING					
REHAB, MESTRING OG INSTITUSJON	41 527 796	35 202 524	35 002 504	-6 325 272	35 207 316
1 - Lønn	4 686 166	2 432 460	2 432 500	-2 253 706	4 415 590
2 - Utgifter	-9 490 031	-6 124 996	-6 624 992	3 365 035	-7 154 609
3 - Inntekter	36 723 931	31 509 988	30 810 012	-5 213 943	32 468 297
Sum REHAB, MESTRING OG INSTITUSJON					
Totalsum	61 358 335	53 788 210	50 280 966	-7 570 125	53 036 400

Samlet sett så har sektor velferd et merforbruk på 7,5 MNOK.

6,8 MNOK av overforbruket er økte lønnskostnader. Mye av dette skyldes økt bemanning innen ressurskrevende tjenester, noe skyldes også fravær i sårbare tjenesteområder.

Kommentar til status økonomi

Hovedpunkter til overskridelser:

Hjemmesykepleie: Overforbruk på 3,1 MNOK. Dette skyldes i hovedsak økte kostnader på lønn, hvorav 700 000 er tillegg på ubekvem arbeidstid. I tillegg er det overforbruk på 580 000 på sykepleierlønn, og merforbruk på 200 000 ferievikarer. Det er også viktende inntekter på husleie(omsorgsboliger) på 284 000.

Tolga Sykehjem: Overforbruk på 692 000 som hovedsaklig skyldes lavt belegg gjennom hele 2023. Det er kompensert med mindre be

legetjenester: Overforbruk på 920 000. Skyldes i hovedsak innkjøp av utstyr, mindreinntekt på egenandel fra pasienter og salgs og leieinntekter på 270 000, samt en økt pris på interkommunal legevakt med 105 000.

Barnevernstiltak utenfor familie: Tolga kommune har hatt noen bruker i institusjon i 2023. Dette gir een merkostnad på 1,7 MNOK.

TFF/BPA: Overforbruk på ca 1 MNOK. Skyldes endrede vedtak.

HELSE

Tjenesteområdebeskrivelse

Noen enkelte deltjenester innen kommunehelsestjenestene har fortsatt få ansatte (1-3) og er av den grunn meget sårbare for fravær. Denne sårbarheten og ikke avsatt vikarbudsjetttet gjør det krevende å opprettholde gode og tilgjengelige tjenester og samtidig holde stramme budsjettrammer. Administrasjonen ønsker å fortsette å styrke disse tjenestene framover, både i tråd med nasjonale føringer, men også ifbm den ekstraordinære flyktningsituasjonen som krever mye av tjenestene våre.

I 2023 har det vært stort trykk på enkelte av våre (små) tjeneste tilbud at det må prioriteres hardere og gi tjenester ut fra et "godt nok" prinsipp. Det blir ikke dårligere tjeneste tilbud til den enkelte, men mer presis behandling. Dette gjelder både barn/ungdom og voksne.

Kompetansehevingen er i 2023 for er økt betraktelig, mye digitalt kursing samt hospitering er gjennomført. Dette er gjennomført i alle tjenestene i enhet helse.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

I henhold til forskrift og veileder utfører tjenesten spe- og småbarns kontroller, hjemmebesøk hos nyfødte, skolehelsetjeneste samt vaksinerings av barn og reisevaksinerings for alle aldergrupper. Tjenesten samhandler med andre kommunale og interkommunale instanser om oppfølging av barn og unge med spesielle utfordringer. Kommunen har mange flerkulturelle barn og familier som kan ha behov for ekstra oppfølging i forbindelse med ankomst til kommunen, familiegjenforening eller ved barsel- og spebarnstid

Det har i 2023 blitt avholdt foreldreveilederkurs som har blitt veldig populært. Foreldreveileder, som har spesielt fokus på forebygging og tidlig innsats er nå fast ansatt i 60% stilling. Dekkes av prosjektmidler inntil videre. Denne stillingen jobber tett opp mot helsesjuepleier. Kommunen har 2 sertifiserte foreldreveiledere.

Det er videre under utvikling et kurs for gravide/nybakte foreldre og tenåringsforeldre(ungdomstrinn). Da dette er etterspurt fra foreldregruppen. Målet med foreldreveilederstillingen er at den skal kjøre flere kurs pr år. Dette ble delvis innført i 2023, flere kurs og tema blir kjørt på foreldrekvelder, beregnet på ungdomstrinn foreldre. Barselkurs starter opp i april 2024.

Ungdomslos i 100% engasjementstilling er også en viktig del av forebygging og tidlig innsats jfr oppvekstreformen.

På grunn permisjon, så har enpggaver vært omfordelt til andre ansatte. Dette har ført til noe redusert tjeneste på noen områder.

Varig styrking av skolehelsetjeneste innebærer et merforbruk på ca 115 000. Det har vært et behov for enda mer og tydelig styrking av skolehelsetjenesten da helsesykepleier ikke når over alle kravene i egen tjeneste.

Det har ved (Tolga skole) i første halvdel 2023 vært tilbud om psykisk helsetjeneste inn i skolene, der det i hovedsak har vært ungdomslosen som har hatt mest direkte kontakt med elever. I Vingelen er det helsesykepleier som har vært mest innom. Siste halvdel er det både foreldreveileder, sosial lærer, rus og psykiskhelsetjeneste som har hatt denne funksjonen i skole sammen med ungdoms los. Dette har blitt en veldig fin måte å nå våre barn og unge tidlig. De oppsøker oss. Det har ikke vært "åpen dør" på skolene siste halve år pga redusert resurs, men det har vært mulig å lage avtaler.

Jordmortjenesten

2023 ble det registrert hele 24 fødsler i kommunen. Jordmor i 10 % stilling (1 dag hver 14. dag), som vi kjøper som tjenester av SI Tynset, følger opp kommunens gravide. Jordmortjeneste har delvis blitt holdt på Tynset sjukehus i 2023 pga fravær hos stedlig jordmor på Tolga

Legetjenesten

Toltingenes oppslutning om og bruk av sitt legekontor er fortsatt økende, noe som er veldig gledelig. Dette viser at det har vært en korrekt satsing på lokalt legekontor. Antallet som har valgt seg fastlege på Tolga Legekontor har økt jevnt de siste årene. Vi yter faglig gode og tilgjengelige helsetjenester for kommunens innbyggere og besøkende i 2023.

Ved årsskiftet 2023/2024 har 1.425 valgt sin fastlege på Tolga legekontor, noe som tilsvarer 88,8 % av folketallet i kommunen. Dette er et historisk høyt tall.

Merforbruk på Legetjenester som skyldes flere ting. Vi har oppgradert mye utstyr på labb og nye undersøkelses benker. Det er skiftet til større akuttrom, legene må ha sine kurs for og beholde spesialiseringen, ekstra utgift på å innleie av lege i disse periodene gjennom året. Kommunen må også betale mer i lisenser/dataprogrammer på flere tjenester på grunn av nasjonal satsning på Norsk Helsenett.

Noe merkostnad pga flyktningkrisen. Alle flyktninger skal innom helsesjekk, og alle må ha tolk i samtaler.

Tendensen med økende trykk fra brukere av legekontoret fortsetter. Det må fortsatt leies inn på forkontoret ved fravær/ sykdom, og leie inn legetjenester da legene er pliktet til å kurse seg gjennom året. Dette for å sikre faglig forsvarlig bemanning.

Merforbruk vikarer, ferievikarer, sykevikarer, overtid på ca 200 000

Sviktede inntekter ifht budsjett ca 270 000

Kjøp av nødvendig inventar og utstyr utover budsjett på ca 130 000

Overforbruk tolketjenester 50 000

Nord- Østerdal Legevakt

Årsrapport fra interkommunalt samarbeid gjengis i sin helhet nedenfor:

Tolga kommune sin andel for AMK/Legevaktsamarbeidet ble oppjustert med 105 000 kr i 2023.

Tolgas leger dekker 4 vakter i mnd (kveld/natt/helg) i dette samarbeidet, tilsvarende om lag en 20 % legestilling.

Nord-Østerdal legevakt (NØLV) er et samarbeid mellom kommunene Rendalen, Folldal, Alvdal, Tolga og Tynset fra 010114.

Befolkningen utgjør **13079** (ved utgangen av 4.kvartal 2023) innbyggere, tydelig økende ved høytid – særlig påske.

Distriktet på 8389 km2 i areal.

Administrasjon og organisering av legevaktsråd:

Barbara Inauen-Willer: medisinsk-faglig ansvarlig lege ved Nord-Østerdal legevakt. Hun har fag- og prosedyreansvar ved NØLV

Helene Norman: (sykepleier ved SI Tynset) daglig leder av LV-sentralen

Toril Nyhus: leder helsetjeneste i vertskommune Tynset, personalansvar organisering av NØLV og håndtere avvik -og klagesaker

Grete Storrøsten: driftsansvarlig sykepleier ved NØLV, organisering av NØLV

Barbro Mestvedthagen Ryen: tillitsvalgt Dnif for legene ved NØLV

Tor Halvor Bjørnstad-Tuveng: kommuneoverlege for Tynset kommune,

bistår legevakten med medisinsk faglig råd

Legevakta dekkes av fastlegene i kommunene, og 15 delt.

Fast lønn mellom kl. 23-08, ellers er det beredskapsgodtgjøring. Krav om fri arbeidsdag etter legevakt

Bakvakt: god fungerende bakvaktordning for leger som ikke fyller krav for å kunne jobbe alene på legevakt (krav for godkjenning er utdypet i akuttmedisinske forskriften fra 1/1 2020). Kostnader og godtgjørelse for bakvakt er regulert i SF 2305 (Gjeidende DNLF). Kostnaden tilfalle den kommune som har vakt i turnus.

Nødnett: Nødnett fungerer utmerket og styrer legevaktas kommunikasjon med samarbeidspartnere. (AMK, ambulanse, politi og brann).

Samarbeidsmøter/faglige møter:

Allmennlegeutvalgsmøte/Legevaktslegemøter avholdes fast 2 ganger hvert år

Tema i møtene 2023:

- Ambulansetjeneste: kommunikasjon med legevaktslege/hodetkamera
- Diskusjon om påsketurnus I fremtiden
- Info om oppdatert systembok, nye prosedyre og nytt utstyr
- Info om tilsyn fra statsforvalteren ift. medikamentdosering til barn
- Diskusjon med DPS Tynset (Ingunn Grutle og Thor Hangaard) ift. samarbeid, dialog rundt henvisninger og prioriteringsveileder psykisk helsevern og TSB
- Vaktliste 2024 og påsketurnus 2024
- Opplæring av vikarer og nye fastleger
- Nye prosedyre fjerning av pacemaker og syning av forventet mors
- Om samarbeid med SI Tynset angående KAD somatikk

Det skrives referat fra møtene, og alle fast ansatte leger har møteplikt. Vikarlegene og Lis 1 lege oppfordres til å delta.

Legevaktsråd inkl. ledelse av legevaktssentralen/akuttmottak er med på møte

Statistikk:

Totalt antall henvendelser (telefonhenvendelse til legevaktsentralen) NØLV 2021/2022:

Henvendelser fra	Antall 2022	Antall 2023
Tynset Kommune	2224	2058
Ålvdal Kommune	798	825
Folldal Kommune	364	388
Tolga Kommune	410	491
Rendalen Kommune	510	461
Direkte oppmøte på NØLV og via AMK	302 (via AMK 228)	404 (via AMK 307)
Andra kommune og ikke definert	1994	1555
Stor – Elvdal kommune	1008	851
total	6602 (7610 inkl. Stor-Elvdal k.)	5983 (6834 inkl. Stor-Elvdal k.)

Årsmelding 2023

måned	Antall telefonhenvendelser til LV sentrale, inkl. Stor-Elvdal kommune 2022	Antall telefonhenvendelser til LV sentrale, inkl. Stor-Elvdal kommune 2023
Jan	578	675
Februar	562	543
Mars	618	546
April	862	705
Mai	589	570
Juni	616	536
Juli	686	623
August	518	498
September	613	533
Oktober	690	486
November	560	502
Desember	721	617
TOTAL	7610	5834

Ved høytid (påske og jul) er det igjen økende aktivitet på legevakt. Organisering på legevakt i påske 23 ble tilpasset med 2 leger på legevakt i timene ved høyes aktivitet.

Opplæring/kursing: Kommunene har ansvar for opplæring av nye leger/vikarer i bruk av nødnett.

For Lis 1 leger er det etablert egen opplæring for bruk av nødnett/vaktradio og generell innføring på legevaktslokaler i regi av nødnett instruktør, medisinsk ansvarlig lege, driftsansvarlig sykepleier og leder av legevaktsentralen.

Opplæring er obligatorisk og gjennomføres 2x årlig ved oppstart av nye Lis-1 leger i primærhelsetjeneste.

Ny ansatt leger og hjelpepersonell gjennomfører kursing ift. nye akuttforskrift fortløpende i regi av kommune og sykehuset.

Måloppnåelse:

- Levere god kvalitet av legevaktsarbeid for befolkning
- Triagere(prioritere) pasienthenvendelse riktig med å prioritere dårlige pasienter.
- Kort ventetid ved ankomst på legevakt.

Utfordring:

Stort geografisk distrikt

Lang reisevei for pasienter til legevakt og legevaktslege til pasienter ved sykebesøk som kan føre til at legevaktslege er borte fra lokalene i flere timer.

Legevaktslokalene er praktisk men små med liten mulighet for utvidelse ved stor pågang i høytid som påske.

Venterommet er liten og har få fasiliteter.

Legevaktsentralen sitt personale er fysisk til stede på legevakt er tilgjengelig, men ikke fysisk til stede utenom kjerneid. Legevaktslege er ofte alene på legevaktslokalene mens det tas imot pasienter. Det kan medføre risiko for at legen ikke får den nødvendige hjelpen ved behandling av pasienter med akutte behov. Det må også stilles spørsmål til forsvarlighet og sikkerhet.

Legevaktslege kan oppleve samtidighetskonflikt ved ut-alarmering når det befinner seg pasienter på legevakt som krever undersøkelse, behandling og observasjon.

Rus- og psykisk helsetjeneste

Behovet for faglig kvalitet øker fortsatt. Administrasjonsressurs er økt hos enhetsleder til 40%. Enhetsleder er også psykiatrisk sjukepleier og jobber derfor klinisk opp mot brukere i 40%. Enhetsleder er leder for hele enhet helse.

Stilingen er også delt opp i SLT og Radikaliserings kontakt på til sammen 20%. Det vurderes fortløpende om enhetslederressursen må økes videre.

Pga vesentlig større oppdragsmengde, spesielt grunnet flyktningkrisen, men også en generell vekst over tid i brukergruppen er det blitt ansatt en psykiatrisk sjukepleier til i 100% fast stilling. Dette vil «lette» på trykket som tjenesten opplever, kompetansen økes og sårbarheten i tjenesten reduseres betraktelig. Ny psykiatrisk sjukepleier startet opp midten av august- altså 4 mnd virkning og kostnaden er lagt i budsjett etter justering ved 1. tertial.

Nødvendig kursing/ opplæring, merkostnad utover budsjett 40 000,-

Fysioterapitjenesten

Kommunen har driftsavtale med to fysioterapeuter på privat basis og kommunen kjøper 8 timer fysioterapi pr uke som fordeles mellom pleie- og omsorg, helsestasjonen og skolehelsetjenesten. Det forholdsvis beskjedne timetallet krever god organisering for å få mest mulig ut av timene kommunen kjøper. Kommunen har også en avtale med kommunal fysioterapeut om en såkalt «saldobank». Dette vil si at fysioterapeuten kan jobbe noen flere timer ved behov, for eksempel ved ankomst av rehabiliteringspasienter.

Fysioterapeutene gir individuelle fysioterapi- behandlinger, en del gruppetilbud og bassengtrening. Det er fortsatt økende ventelister for å få fysioterapibehandling, og utfordringer med å få prioritert nok tid til samarbeid med pårørende/ foreldre og andre faggrupper. Akutte tilstander og rehabilitering etter operasjoner prioriteres. Stadig flere diagnoser krever langvarig behandling i stedet for kirurgi, og det kreves før kirurgi vurderes. Postoperativt er også behovet for rehabilitering mer langvarig enn tidligere anbefalt. Hovedvekten av pasienter er henvist med muskel- og skjelettplager. Mange av disse har langvarige, livslange behandlingsbehov, eller behov for hyppig oppfølging for å kunne stå i arbeid, unngå sykemeldinger, eller kunne bo hjemme.

Miljørettet Helsevern - tilsynsarbeid

Det er ikke gjennomført noen tilsyn ifbm Miljørettet helsevern i 2023. Det er planlagt nye tilsyn i 2024.

Edruskapsvern

Tjeneste edruskapsvern inneholder inntekter fra salgs- og skjenkeavgifter fra virksomheter som har ordinær bevilling for salg og skjenking av alkoholholdig drikke, og enkeltpersoner og foreninger som får bevilling til å skjenke alkohol ved enkeltanledninger.

Utgiftspostene er kontroll av virksomhetene som selger og skjenker alkoholholdig drikk. Securitas AS har oppdraget kontrollene i Nord-Østerdal. De 2 faste salgsstedene og de 9 virksomhetene som har ordinær skjenkebevilling skal kontrolleres uanmeldt 4 ganger pr år. I tillegg kan vi bestille kontroll av enkeltarrangementer.

Det ble vedtatt en ny alkoholpolitisk handlingsplan i 2023. Planen gjelder fra 2023-2028

Kommunepsykiolog

Ordningen er vertskommune organisert i Tynset kommune. I 2023 klarte man å ansette kommunepsykiolog nummer 2. Dette vil øke kostnadsbildet noe. Kommunepsykiologene skal først og fremst jobbe med veiledning av de psykiatriske enhetene i de fem FARTT kommunene, samt noe inn i oppvekstsektorene.

Barnevern

Årsrapport fra interkommunalt samarbeid gjengis i sin helhet nedenfor:

Økonomi	(Tall i tusen kroner)	Regnskap	Budsjett
	Brutto driftsutgifter		38132
	Netto driftsutgifter Tynset sin andel		17 029
Ansatte			
	Årsverk - Barnevern		12,8
	Tjenesteområdeleder	Kjersti Sommerstad Juveli	

Regnskapstill interkommunalt samarbeid:

Regnskapstill interkommunalt samarbeid: (tall i tusen kroner)	Alvdal	Folldal	Rendalen	Tolga	Tynset
Andel interkommunalt samarbeid	2 467	1 702	1 898	1 730	4 929
Tiltak i familie	338	9	1 680	32	1 435
Tiltak utenfor familie	3 757	547	329	5 256	10 020
Totalt	6 562	2 258	3 907	7 018	16 384

Tolga kommune har et overforbruk totalt på barnevernsområdet på ca 2 MNOK utover budsjett i 2023

Organisering

Barnevernstjenesten i Nord-Østerdal er et interkommunalt samarbeid mellom Alvdal, Folldal, Rendalen, Tolga og Tynset kommuner der Tynset er vertskommune. Vi har sosionomer, barnevernspedagoger, barnehagelærere, jurist og økonomikonsulent ansatt i tillegg til fagleder og tjenesteområdeleder. Tjenesten er inndelt i team; saksbehandlerteam, familieveilederteam og omsorgsteam. Det er 2 teamledere, en som har ansvar for saksbehandlerteamet og en som har ansvar for de to andre teamene. Fagleder er en av teamlederne i tillegg til å bistå det andre teamet ved behov. Jurist og økonomikonsulent deltar inn i teamene ved behov i tillegg til at de innehar selvstendige arbeidsoppgaver.

Barnevernstjenesten har døgnkontinuerlig vaktberedskap. Vi inngikk i 2019 samarbeid med Ringsaker interkommunale barnevernsvakt. På grunn av lang geografisk avstand til Ringsaker har vi etablert en stedlig beredskapsvakt og ansatte med barnevernsfaglig kompetanse inngår i turnusplan for vaktberedskapen.

Måloppnåelse

Måloppnåelse

Overordnede mål for tjenesten	
	<ul style="list-style-type: none">• Sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid.• Barnevernet i Nord-Osterdal skal ha høy og riktig kompetanse på fag, handling og relasjoner og stimulere til samarbeid og samhandling på aktuelle arenaer.• Ha fokus på å formidle hvordan barnevernet ivaretar samfunnsoppdraget etter lov om barneverntjenester.

Norsk barnevernslovgivning bygger på prinsippet om at det beste for barn er å vokse opp i sin egen familie. Barnevernets viktigste oppgave er å hjelpe de mest sårbare familiene slik at barna kan få forsvarlig omsorg i hjemmet sitt, hos foreldrene sine. I enkelte tilfeller er det allikevel ikke mulig å oppnå forsvarlige omsorgsbetingelser i hjemmet og resultatet kan bli at barn må bo et annet sted. Barnevernstjenesten skal da sette i gang tiltak som styrker foreldrene i deres omsorgsrolle. Barneverns- og helsenemnda skal oppheve et vedtak om omsorgsovertakelse når det er overveiende sannsynlig at foreldrene kan gi barnet forsvarlig omsorg. Vedtaket kan likevel ikke oppheves dersom barnet er blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, at flytting kan føre til alvorlige problemer for barnet. Det er, og vil i årene fremover være fokus på familie- og nettverksplasseringer når barn må plasseres utenfor hjemmet

Barnevernsreformen trådte i kraft 01.01.2022. Den skal gi mer ansvar til kommunene på barnevernsområdet. Målene med reformen er at kommunen skal styrke arbeidet med forebygging, tidlig innsats og samhandling. Hjelpen skal også bedre tilpasses barn og familiers behov. Endringene i barnevernsreformen medfører bl.a. at kommunene får et økt finansieringsansvar for barneverntiltak, et helhetlig ansvar for oppfølging av fosterhjem, statens spesialiserte tilbud blir tydeliggjort i loven og det kom fra 2021 krav om en årlig rapportering fra barnevernstjenesten til kommunestyret. Målene med reformen kan kun oppnås gjennom endringer i hele oppvekstsektoren, og reformen beskrives derfor som en oppvekstreform.

Fra 01.01.22 fremkommer det i en lovendring at kommunestyret selv skulle vedta en **plan for kommunens forebyggende arbeid når det gjelder barn, unge og deres familier**. Alle kommunene i barnevernssamarbeidet i Nord-Østerdal gikk sammen om å utarbeide en slik plan. Arbeidet ble påbegynt sommeren -22 og ferdig plan ble lagt frem for kommunestyrene vinteren -23. KS konsulent har bistått kommunene i arbeidet med planen. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som bistår med implementeringen av planen. Arbeidsgruppa består av representanter fra hver kommune. Kommunedirektørforum er styringsgruppe for planen.

Planen er et viktig bidrag for at kommunene arbeider forebyggende og at kommunenes innbyggere opplever tidlig innsats og koordinerte tjenester hvor brukermedvirkning står sentralt. Vi søkte OU-midler til dette arbeidet og fikk innvilget dette.

Barne- og likestillingsdepartementet har utarbeidet en **kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024**: Mer kunnskap – bedre barnevern. Kompetansestrategien som er utarbeidet er en del av oppvekstreformen. Et av tiltakene var å etablere læringsnettverk i fylkene. Barnevernet i Nord-Østerdal er deltakere i læringsnettverket i vårt fylke. Et av prosjektene i læringsnettverket ble etablert høsten 2019 og heter «Prosjekt Omsorgspakka». Barnevernet var deltaker inn i dette prosjektet som hadde oppstart i 2020. Målet med prosjektet er å gjøre kommunene bedre rustet til å møte de endringer som skjer på fosterhjemmsfronten/institusjonsfronten i forbindelse med oppvekstreformen. I tillegg er målet med prosjektet at det skal være nettverksskapende. 15 kommuner er deltakere inn i dette prosjektet. Barnevernstjenesten valgte å avslutte samarbeidet sommeren -23, men har ervervet seg mye nyttig kunnskap i den tiden vi var med i prosjektet.

01.01.2023 trådte det i kraft en helt **ny barnevernslov**. Tjenesten har brukt mye tid på forberedelser til implementering av den nye loven. Hovedmålet med den nye loven er å øke rettsikkerheten for familiene som mottar hjelp fra barnevernet, og gi enda flere barn en trygg oppvekst.

Den nye loven har også blitt mer moderne sett i lys av samfunnsendringer (nye familiemønstre og et flerkulturelt Norge). Den har et enklere språk og en tydeligere struktur, den setter barns behov i sentrum og den skal bidra til økt forebygging og tidlig innsats

Årsmelding 2023

Barnevernstjenesten i Nord-Østerdal har fokus på endringsarbeid. Vi ser økt kompleksitet i sakene vi har. Dette krever kontinuerlig utvikling av vår fagkompetanse, vår organisering av avdelingen og i samarbeidet med andre instanser. Tynset kommune var med i et prosjekt, «**pilot for programfinansiering**», som handlet om å gi bedre samordnede tjenester og utøve en mer helhetlig innsats for utsatte barn og unge 0-24. Barnevernet var med i dette prosjektet. Prosjektet ble avsluttet sommeren 2023.

I planen for det forebyggende arbeid, samarbeid og tidlig innsats som ble vedtatt vinteren 2023 fremkommer at det skal etableres nye samarbeidsfora ute på alle barnehager og skoler i våre kommuner kalt TST-team (tverrfaglig samhandlingsteam). Faste deltakere er barnehage/skole, PPT, helsesykepleier og barnevern. Andre instanser skal kobles på ved behov, så som f.eks. BUP og NAV. TST-møtene startet opp høsten -23 og det har kommet mange positive tilbakemeldinger på dette tiltaket i planen. Målet er at det skal avholdes 5 tverrfaglige møter ute på enhetene i løpet av året, det er møteplikt, og det kan avtales flere møter v/behov.

Barnevernet er representert inn i alle de 17 TST-teamene og har fordelt teamene oss imellom med mål om at vi skal tilstrebe å være samme person som møter i de forskjellige teamene. Se for øvrig den strategiske planen for ytterligere informasjon om innholdet i møtene og andre tiltak i planen.

Frem til sommeren 2023 hadde hver skole, barnehage og andre samarbeidsinstanser sin kontaktperson i barnevernet og vi deltok på de daværende samarbeidsfora som var opprettet. Vi opplevde at det var varierende hvor mye vår kompetanse ble benyttet ute på enhetene. I forbindelse med etableringene av TST-teamene ble denne ordningen avviklet.

I 2023 fikk barnevernstjenestene i oppdrag fra Helsedirektoratet og Bufdir og opprette **Nasjonale forløp for barnevern**. Målet med et nasjonalt forløp for barnevern er å bidra til at barn i barnevernet blir kartlagt og utredet for blant annet mulige psykiske og fysiske helseutfordringer og at tjenesteytere skal samarbeide for å gi det enkelte barn et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Det er opprettet samarbeidsavtaler med tjenester i våre kommuner og kartleggingen startet formelt opp i november -23.

Kompetansekrav/kompetanseplan. Stortinget har vedtatt endringer i barnevernsloven, som trådte i kraft 1. januar 2022. Endringene innebærer blant annet at det fra 1. januar 2031 stilles krav til utdannelse og erfaring som personell i barnevernstjenesten og andre må ha for å utføre bestemte oppgaver for barnevernstjenesten. Tjenesten har utarbeidet en kompetanseplan og har laget en kompetanseoversikt over den kompetansen som finnes i tjenesten. Pr. 2023 er det ca halvparten av de ansatte som har utdanning som oppfyller de nye kompetansekravene som kommer. Det arbeides mot at alle skal oppfylle kravene innen 2031.

I 2022 engasjerte vi KS Konsulent til å bistå tjenesten med **ledertutvikling/veiledning**. Barnevernet i Norge er i stor endring og kompetente og tydelige ledere er vesentlig for å møte fremtidas krav på barnevernsfeltet. Veiledningen består av 10 Teams-møter og ble avsluttet juni -23. Vi fikk innvilget OU-midler til dette.

Vårt nåværende **fagsystem Familia** vil ikke bli skybasert og heller ikke tilpasses dagens og fremtidens behov for et moderne fagsystem. Fagsystemet vil utfases og utvikles senest i 2025. Behov for nytt fagsystem er meldt inn til investeringsgruppa i FARTT. Det er vedtatt på kommunedirektørnivå at det kan investeres i nytt fagsystem i løpet av 2024. Barnevernstjenesten har satt ned en gruppe som arbeider med forberedelsene til anskaffelse av nytt fagsystem.

Under følger statistikk på fokusområdene

Årsmelding 2023

Fokusområder	Indikator	Status	Status	Status	Mål	Snitt 2023
		2021	2022	2023	Mål 23	
	Brukertilfredshet – brukerundersøkelsen (skala 1-6)					Landet
Brukere	Resultat for bruker			4,2		
	Respektfull behandling			3,9		
	Tilgjengelighet			4,1		
	Informasjon			3,5		
	Brukermedvirkning			3,9		
	Medarbeidertilfredshet – medarbeiderundersøkelsen (skala 1-5)					Landet
Medarbeidere	Selvstendighet	4,2		4,1		4,2
	Mestringorientert ledelse	3,5		4,1		4,1
	Rolleklart	4,3		4,4		4,2
	Mestringaklima	3,9		4,3		4,2
	Fravær i %					
	Sykefravær	6,5	3,8	4,7		
Økonomi	Regnskapsresultat					
	Resultat i forhold til budsjett	88,4%	123%	106 %	100	
	Indikator					
Organisasjon	Antall meldinger i alt	194	162	188		
	Startede undersøkelser i alt	69	73	69		
	Avsluttede undersøkelser i alt	78	63	70		
	Barn med bare hjelpetiltak	58	41(11)	34(14)		
	Barn med omsorgstiltak	25 ^u (7)	19	21		

*Tallene i parentes er antall frivillige plasseringer, disse er inkludert i total-tallet. Frem til 2022 var frivillige plasseringer regnet inn i "barn med omsorgstiltak". Fra 2022 er de regnet inn i "Barn med hjelpetiltak"

Kommentarer til tabellen

Årsmelding 2023

Brukere: Barneverntjenesten gjennomførte brukerundersøkelse i 2022/2023 for barn 7-25 år som bor i fosterhjem/institusjon. Det er tilsynsførerne til hvert barn som bistod barnet/ungdommen i utfylling av undersøkelsen.

Medarbeidere: Det har vært gjennomført medarbeidersamtaler med alle ansatte i tjenesten i 2023. Medarbeiderundersøkelse for hele kommunen ble gjennomført vinter/vår 2023.

Barneverntjenesten har utarbeidet en tiltaksplan etter medarbeiderundersøkelsen fra 2023 hvor vi fokuserer på relevant kompetanseutvikling og mestringstro. Dette er punkter vi arbeider med kontinuerlig. Denne tiltaksplanen er forankret i avdelingens handlingsplan og i avdelingens HMS-plan for 2023.

Økonomi: Se eget punkt senere i årsmeldingen.

Organisasjon: Det totale antall barn som bor utenfor hjemmet er pr. 31.12.23 er 35. Dette inkluderer plasseringer der vi har overtatt omsorgen (21), frivillige plasseringer (7), og de som er på ettervern (7).

Vi hadde et sykefravær i 2023 på 4,7

Kostra-tall

Barneverntjenesten er delt inn i tre KOSTRA-funksjoner, 244 som er administrasjon, 251 som er barneverntiltak i familie og 252 som er barneverntiltak utenfor familie. På SSB's sider finnes flere flere tall og statistikker på barnevernsmrådet.

Årsmelding 2023

	2021	2022	2023	Landet uten Oslo 2023
1	77964 (Ty) 61158 (To) 50200 (R) 87385 (F) 61385 (A)	89463 (Ty) 180444 (To) 56452 (R) 146091 (F) 119684 (A)	104939 (Ty) 104059 (To) 114118 (R) 14491 (F) 85700 (A)	
2	550429 (Ty) 297000 (To) 363000 (R) 427000 (F) 123750 (A)	699857 (Ty) 767000 (To) 307800 (R) 929333 (F) 548750 (A)	645938 (Ty) 525700 (To) 336000 (R) 274000 (F) 939500 (A)	
3	30538 (Ty) 600000 (To) 5833 (R) 28500 (F) 9417 (A)	41174 (Ty) 35000 (To) 17200 (R) 3667 (F) 63000 (A)	85235 (Ty) ... (To) 110000 (R) ... (F) 48286 (A)	
	Brutto driftsutgifter pr. barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251)(kr)			
	Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252) (kr)			
	Brutto driftsutgifter (funksjon 244) per barn med undersøkelse eller tiltak (kr)			

Økonomisk resultat

Regnskapet for Tynset viser et merforbruk på totalt 1 632 mill. Dette skyldes et merforbruk i og Utenom familie på 2 329, samtidig som vi hadde et mindreforbruk på adm. på kr. 896.000,- Mindreforbruket skyldes i all hovedsak ulik beregning av pensjon i budsjett og regnskap. Det er en manglende overføring av fondsmidler til kto 3450 på kr. 181 000,-, enslige mindreårige.

Årsmelding 2023

For Alvdal viser regnskapet et merforbruk Utenom familie på kr. 658.000,-. Dette skyldes plasseringer som ikke var kjent når budsjettet ble laget. Det samme gjelder for Tolga, som har et merforbruk Utenom familie på kr. 1 678 mill. For Rendalen er det et merforbruk på kr. 261.000,- i familie. Dette skyldes et veiledningoppdrag som ikke var kjent når budsjettet ble laget. For Follidal er det ingen store avvik mellom regnskap og budsjett.

Det har vært en økning av saker i barnevernsvakta i 2023. Økte kostnader knyttet til dette har i stor grad vært kompensert ved at det ikke har vært leid inn vikar ved lengre tids sykefravær.

Tjenesteproduksjon

Antall meldinger i alr*	2021	2022	2023
Tynset	64	90	64
Alvdal	32	19	41
Follidal	23	9	12
Rendalen	61	40	32
Tolga	14	15	39

*Alle meldinger som kommer inn behandles, det blir foretatt en faglig vurdering, og konkludert med enten at de skal gå videre til undersøkelse eller henlegges. Noen av sakene som kommer til oss kan høre til en annen instans.

Årsmelding 2023

Antall startede undersøkelser i alt*	2021	2022	2023
Tynset	29	33	23
Alvdal	14	11	25
Folldal	8	4	6
Rendalen	10	24	5
Tolga	8	1	10

*Startede undersøkelser er meldinger som konkluderes med at det skal startes en undersøkelse.

Antall startede undersøkelser i alt*	2021	2022	2023
Tynset	29	33	23
Alvdal	14	11	25
Folldal	8	4	6
Rendalen	10	24	5
Tolga	8	1	10

*Avsluttede undersøkelser er saker som konkluderes med at det ikke startes videre tiltak i barnevernet

Årsmelding 2023

Antall avsluttede undersøkelser*	2021	2022	2023
Tynset	35	28	21
Alvdal	13	15	18
Folldal	9	1	10
Rendalen	13	17	12
Tolga	8	2	9

*Barn med hjelpetiltak er saker hvor det blir konkludert med hjelpetiltak inn i familien. Dette kan være støttekontakt, besøkshjem, leksehjelp osv.

Frivillige plasseringer og ungdommer som har takket ja til ettervern regnes inn her.

Antall barn med bare hjelpetiltak*	2021	2022	2023
Tynset	33	24	24
Alvdal	12	7	...
Folldal	...	3	...
Rendalen	13	...	4
Tolga	...	5	<u>6</u>

Årsmelding 2023

* Barn med omsorgstiltak er barn vi har overtatt omsorgen for og som er plassert i fosterhjem/institusjon eller annen omsorgsbasis.

Antall barn med omsorgstiltak* pr. 31.12.22	2021	2022	2023
Tynset	8	7	9
Alvdal	4	4	...
Folldal	2		...0
Rendalen	4	4	4
Tolga	3	...	4

Tall fra 2023 viser at det totalt kom inn 188 meldinger til barnevernet. Dette er en økning i forhold til i fjor, hvor det kom inn 164 meldinger, og en stor økning sett i forhold til 2018-2020 hvor vi hadde i overkant av 100 meldinger pr. år. Alle meldinger skal vurderes i løpet av 1 uke og konkluderes da med enten at de henlegges eller at de går videre til undersøkelse. En del av meldingene som kommer inn er meldinger i allerede aktive undersøkelsessaker.

Vi opplever, som på landsbasis, at det er færre som takker ja til frivillige hjelpetiltak. Vi har hatt en økning av plasseringer utenfor hjemmet, det har medført at vi har omdisponert personellressurser fra veiledningsteam til omsorgsteam. Økningen av antall plasseringer utenfor hjemmet har fortsatt pr. 15.03.24. Generelt opplever vi at bekymringene og utfordringene i de sakene vi arbeider med er mer komplekse enn tidligere. Og pga endrede lovkrav, krav til dokumentasjon og brukermedvirkning har ressursbruken når det gjelder saksbehandling økt med 25% de siste 5-6 år (KS). Dette fordrer et kontinuerlig fokus på innholdet i de tjenestene vi tilbyr, effektivisering, og at vi må fortsette å videreutvikle et godt samarbeid med andre instanser som arbeider med barn, unge og deres familier.

Krisesenter

Nord-Østerdalskommunene, Alvdal, Folldal, Os, Rendalen, Stor-Elvdal, Tolga og Tynset, har et samarbeid med GKS IKS om kjøp av krisesentertjenester. Jf. kjøpsavtalen punkt 4 skal det i forbindelse med internkontroll for krisesenter legges opp til et møte med kommunene og krisesenteret 1 gang pr. år.

Samarbeidsmøte med kommunene i Nord-Østerdal i 2023 ble gjennomført på teams 27. september.

Temaer som ble tatt opp:

- Orientering om drift og ansatte.
- HMS. Arbeidsmiljø og sykefravær.
- Internkontroll.
- Sikkerhet/ risikoanalyser/ avvik.
- Orientering om bruk av senteret.
- Orientering om krisesenterets prosjekter.

Advokatvakt: Tilbud om 1 time gratis advokatbistand.

Voldsforebyggende undervisningsopplegg for 3. og 6. trinn i barneskolen.

«Våg å se – våg å handle», gratis kurs for barnehageansatte om å forebygge og avdekke overgrep og vold mot barn.

Gjensidigestiftelsen: Midler til sommeraktiviteter og julefeiring for barn med opphold på krisesenter.

Tilskudd fra Bufdir. knyttet til den økte tilstrømmingen av flyktninger fra Ukraina.

NAV

Tjenesteområdebeskrivelse

NAV – sosiale tjenester

Årsrapport fra interkommunalt samarbeid gjengis i sin helhet nedenfor

Organisering

NAV Nord-Østerdal er organisert i vertskommunesamarbeid med kommunene Tynset, Tolga, Alvdal, Rendalen og Folldal. Tynset er vert. Det er signert en egen samarbeidsavtale mellom samarbeidskommunene, og en partnerskapsavtale mellom stat og kommune. NAV-leder rapporterer til både fylkesdirektør og kommunedirektør. Partnerskapsmøtet er samhandlingsarenaen for det lokale NAV-kontoret. Medarbeidere på kommunal side er formelt ansatt i Tynset kommune. Det er gitt gjensidige tilganger til IKT-løsninger mellom stat og kommune.

Kontoret har 10 kommunalt ansatte. Et ellefte årsverk har i 2023 vært lønnet over Tynset Oppføringscenter. På statlig side har kontoret 10 ansatte, herunder markeds- og tiltaks koordinator og jobbspesialist. Kontoret har et lederteam bestående av NAV-leder og nestleder.

Kontoret er organisert i fire faggrupper:

Faggruppe Ung

Faggruppe Flyktning

Faggruppe Sosial/ Husbank

Faggruppe Helse / Arbeidssøkere

NAV har i 2023 hatt særlig oppmerksomhet knyttet til:

- unge under 30
- nyankomne innvandrere
- oppfølging av personer med nedsatt arbeidsevne

Måloppnåelse

Overordnede mål for tjenesten

NAV sin visjon er «Vi gir mennesker muligheter»

Bidra til at flere kommer i jobb eller kvalifisering

Bidra til et inkluderende arbeidsliv og et velfungerende arbeidsmarked

Bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltagelse i samfunnet.

Tjenesten har mål om at flest mulig raskest mulig kommer i en situasjon der de er selvforsørget, og at færrest mulig skal ha behov for økonomisk sosialhjelp over lengre tid

Fokusområder	Indikator	Status			Mål		Snitt 2023
		2021	2022	2023	2023	Mål 23	
	Medarbeidertilfredshet – medarbeiderundersøkelsen (skala 1-5)						Landet
	Autonomi			4,3			4,3
	Mestringsorientert ledelse			4,3			4,0
Medarbeidere	Rolleklarhet			4,5			4,3
	Mestringsklima			4,3			4,2
	Fravær i %						
	Sykefravær	9,0%	8,0%	16,2%		8,0%	
Økonomi	Regnskapsresultat						
	Resultat i forhold til budsjett	94,6%	117,7%	111%		100	
	Indikator						
Organisasjon	Avvik knyttet til HMS	7	4	3		0	
	Avvik knyttet til saksbehandling	0	0	0		0	

Kommentarer til tabellen

Sykefraværet i 2023 har vært høyt, i hovedsak langtids sykemeldinger. Årsaker har vært kompleks, men noe er direkte arbeidsrelatert knyttet til høyt arbeidspress.

Avvik knyttet til HMS gjelder verbale trusler/ sjikane mot NAV-ansatt fremsatt digitalt eller på telefon. Det antas å være en underrapportering på avvik knyttet til HMS.

NAV jobber kontinuerlig med sikkerhet, forebyggende tiltak og opplæring på HMS område. Truende atferd overfor NAV-ansatte skal ha null-toleranse.

NAV Nord-Østerdal hadde i 2023 tilsyn fra Arbeidstilsynet. I etterkant har det vært jobbet med å rette opp de forhold som ble påpekt i tilsynsrapporten. Påleggene gjaldt i hovedsak forbedring av det systematiske HMS-arbeidet, med mål om å styrke sikkerhet og arbeidsmiljø. I samarbeid med Bedriftshelsetjenesten ble det laget ROS-analyser med spesielt oppmerksomhet på vold, trusler om vold og uheldige belastninger – kartlegging, risikovurdering, tiltak og plan. Opplæring og øvelse i forebygging og håndtering av vold- og trusselsituasjoner har også stått sentralt. Alle pålegg er oppfylt.

En sentral utfordring i forhold til sikkerhet er utformingen av de fysiske lokalene. Det er bl.a. krav til rømningsvei inn i sikker sone. Sikkerhet har vært tema i flere partnerskapsmøter i 2023 for å avklare mulige løsninger.

Over tid har det også i samarbeidet med NAV Arbeidslivssenter blitt jobbet med arbeidsmiljø og forebygging av sykefravær.

2023	Andel interkommunalt samarbeid	Budsjett	Urbetalt sosialhjelp	Budsjett
Tynset	3 189		7 188	5 551
Alvdal	1 596	1 338	4 887	2 400
Rendalen	1 228	1 024	1 956	2 700
Tolga	1 120	950	2 007	2 315
Folldal	1 101	941	1 112	-

Tjenesteproduksjonen

Tilgjengelighet:

NAV Nord-Østerdal har åpent for avtalte møter og samtaler på Tynset onsdag og torsdag kl. 9.00-15.00

Møter med både eksterne og interne samarbeidspartnere og arbeidsgivere kan avholdes alle ukedager i alle kommuner. Vakttelefon er åpen for henvendelser alle ukedager. NAV kan også kontaktes på digitale kanaler, nav.no og sentralt kontaktsenter. En stor andel av brukeroppfølgningen foregår digitalt, og NAV opplever at mange brukere er godt fornøyde med det.

NAV Nord-Østerdal har hovedkontor på Tynset. Etter gjennomgang av eiendomsavtalene i alle kommuner ble det i 2022 gjort en vurdering av sikkerheten i NAV-lokalene. Det har pågått og pågår fortsatt et utbedringsarbeid i lokasjonene i samarbeidskommunene knyttet til sikkerhetsmessige krav. På Tynset løses sikkerhetskravet midlertidig ved at vekter er til stede onsdager og torsdager inntil nødvendige bygningsmessige tiltak er utført.

Tjenesteområdet arbeider etter **Lov om sosiale tjenester i Arbeids- og velferdstforvaltningen**. Våre oppgaver på den kommunale siden er hjemlet i denne loven og vi har konkrete områder som kan være knyttet til rettigheter og individuelle tjenester til alle som oppholder seg i kommunen:

Opplysning, råd og veiledning etter § 17,

Stønad til livsopphold etter § 18,

Stønad i særlige tilfeller etter § 19,

Midlertidig botilbud etter § 27

Individuell plan etter § 28 og

Tilbud om deltagelse i Kvalifiseringsprogram etter § 29

Sosialtjenesteloven er samfunnets siste sikkerhetsnett for de som trenger det. Arbeids- og inkluderingsdepartementet ga, med utgangspunkt i dagens situasjon med økte levekostnader, Arbeids- og velferdsdirektoratet i oppdrag å utarbeide en egen veileder om økonomisk sosialhjelp. Formålet med veilederen er å:

- synliggjøre det store handlingsrommet sosialtjenesteloven gir kommunene
- gi NAV-kontorene et praktisk hjelpemiddel for å kunne utøve skjønn, foreta konkrete og individuelle vurderinger, drive oppsøkkende virksomhet og samarbeid med frivilligheten. Den stiller mindre krav til kartlegging og dokumentasjon v/kortvarig behov og mindre grad av kontroll – samt ivareta barneperspektivet.

Ny veileder trådte i kraft 01.01.23

Sosialhjelp/ stønad til livsopphold:

NAV Nord-Østerdal har både digital og manuell søknadsbehandling av sosialhjelp. I 2023 var andelen av digitale søknader på 70 %.

Barneperspektivet i NAV handler om «å ta særlige hensyn til barnas behov i alle vurderinger som omfatter tjenestemottakere med barn».

NAV foretar særskilte vurderinger der barn er involvert. Ut fra vårt lovverk er det særlig viktig å bistå familier slik at barn ikke lider unødig last av en svak økonomisk situasjon. Ressursbruken opp mot stønadsmottakere med barn er som hovedregel betydelig større enn for andre stønads-mottakere. Dette gjelder både størrelsen på utbetalinger og i forhold til råd og veiledning. Antall stønadsmottakere i 2022 og 2023, samt antall barn i familier som mottok sosialhjelp, er satt opp i følgende tabell:

	Stønadsmottakere 2022	Stønadsmottakere 2023	Antall barn i familier som mottok stønad 2022	Antall barn i familier som mottok stønad 2023
Tynset	134	160	108	118
Alvdal	75	82	84	57
Rendalen	50	60	15	32
Tolga	44	45	33	35
Follidal	26	36	11	24

Antall barn er de under 18 år. NAV tar likevel med barn/ungdom over 18 år i beregning av sosialhjelp dersom de bor hjemme og er i ordinær skolegang.

Klagesaker etter sosialtjenesteloven – 2023:

Statsforvalter er klageinstans på våre vedtak. Det ble til sammen klaget på 23 vedtak i fjor.

Det kan være mye å lære av klagesaker, hvor Statsforvalter gir sin vurdering i saken. Tallene for 2023 viser at NAV foretar ny vurdering i noen saker (behandler saken på nytt). Årsaken til omgjøring er som hovedregel at vi mottar nye, relevante opplysninger i saken. Der vi opprettholder vår beslutning i vedtak, går saken videre til Statsforvalter.

Utfallet av klagebehandling er:

Årsmelding 2023

Utfall	Antall
Avvist	2
Omgjort av NAV	7
Omgjort av Statsforvalter	0
Under behandling av Statsforvalter	5
Statsforvalteren har gitt NAV medhold (stadfestet)	7
NAV har tatt til første gangsbehandling	2
Totalt	23

Saksbehandlingstid og stønadsprioriteter:

NAV Nord-østerdal behandler saker etter sosialtjenesteloven, som skal sikre innbyggerne i kommunen et forsvarlig livsopphold. På grunn av lovens karakter må saksbehandlingstiden være kort. Søknader på livsoppholdsyttelser (§§ 18 og 19) må prioriteres foran de andre lovpålagte tjenestene etter sosialtjenesteloven.

Totalt saker behandlet etter sosialtjenesteloven i 2022 var 1729. Dette var en økning på 310 saker fra 2021. Økningen i antall saker til behandling fra 2022 til 2023 var noe mer, nå med økning på 422 saker.

Når det gjelder saksbehandlingstiden, klarer NAV Nord-østerdal å behandle 55 % av sine saker innen 0-2 uker og 22 % innen 2 uker – 1 måned.

Basert på foreløpige Kostra-tall er gjennomsnittlig stønadstid (antall stønadstilfeller) for 2023 4,2 måneder for Tynset kommune. Gjennomsnittlig stønadstid er:

Rendalen: 2,9

Tolga 3,8,

Alvdal 4,2

Folldal 2,9.

Mottakere av sosialhjelp skal så raskt som mulig bli selvforsørget. Stønadene er ikke ment å være en ordning over tid. Økonomisk sosialhjelp er samfunnets siste sikkerhetsnett og stønaden skal være midlertidig og kortvarig. Økonomisk sosialhjelp er en subsidiær ytelse, det innebærer at alle andre muligheter for inntekt eller forsørgelse skal være prøvd før det foreligger rett til sosialhjelp.

Dyrtid:

Samfunnsmessige endringer påvirker innbyggeres behov for sosiale tjenester fra NAV merkbart. Utvikling i 2023 viser fortsatt økning fra 2022 i levekostnader som strøm, mat, drivstoff samt økning på rentenivå. Dette har påvirket både sosialhjelpsbudsjettene og ressursbehovet. NAV ser en betydelig økning i antall brukere og søknader om økonomisk stønad.

Bolig for velferd

Alvdal kommune, som den eneste av FARTT-kommunene, er med i fagnettverk «Bolig for velferd». Dette er et samarbeid på velferdsområdet mellom Statsforvalteren i Innlandet, Husbanken region Øst, Innlandet fylkeskommune og NAV Innlandet, hvor det ses på boligsosialt arbeid og innsatsen mot barn, unge og barnefamilier i sammenheng.

Alvdal kommune har ønsket at veileder i NAV Nord-Østerdal skal delta i fagnettverket og i arbeidet med revidering av boligsosial plan. Kompetansen som bygges ved deltagelse i nettverket kommer også de andre kommunene til gode.

Ekstra stønad til jul:

Stortinget vedtok 15. desember 2022 å øke rammetilskuddet til kommunene med 100 mill. kroner i 2023.

Målgruppen for utbetalingen skulle være personer som mottok økonomisk sosialhjelp i desember 2022, og barn i deres hushold. NAV videreførte denne ordningen også i 2023, gjeldende for de som hadde mottatt sosialhjelp i november og desember 2023.

Krigen i Ukraina:

I 2022 mottok samarbeidskommunene i NAV Nord-Østerdal 303 flyktninger fra Ukraina. I 2023 er det videre bosatt i alt 225 ukrainske flyktninger, herav 85 i Tynset kommune.

Alle kommunene i FARTT har eget reglement for bosetting, og etablering av nyankomne flyktninger.

Det er utarbeidet samarbeidsavtale mellom Tynset kommune og NAV Nord-Østerdal om introduksjonsprogrammet. Dette gjelder også for de øvrige samarbeidskommunene.

Som følge av samfunnsmessige endringer (dyrtid, krig) ser vi en økning i antall registrerte nye brukere av sosiale tjenester som er like stor fra 2022 til 2023, som den var året før. For Tynset sin andel er økningen i prosent 172.

Nav Nord-Østerdal har pr. 31.12.23 619 aktive brukere av sosiale tjenester.

Opplysning, råd og veiledning:

Innbyggere kan av forskjellige årsaker ha behov for økonomisk råd og veiledning/ gjeldsrådgivning i en periode av livet. Dette er et tjenesteområde som er regulert av sosialtjenesteloven og som NAV skal ta seg av. Arbeidet er avhengig av tett samarbeid med den personen saken gjelder, og i samhandling med kreditorer, eventuelt Namsfjord og andre. Antallet og omfanget av saker rapporteres til Statsforvalter.

Årsmelding 2023

I 2023 startet NAV med 59 saker til behandling overført fra forrige år. Det kom til 28 nye saker og 14 saker ble avsluttet innenfor året. 73 saker ble overført til 2024. NAV Nord-Østerdal har totalt 1,5 årsverk som ressurs opp mot tjenesten økonomisk rådgivning. Andelen av denne ressursen ble i 2023 fordelt på kommunene slik:

	Antall saker 2023	Andel totalt årsverk 2023
Tynset	36	41
Alvdal	8	9
Rendalen	17	20
Tolga	13	15
Follidal	13	15

Saker som avsluttes / resultat av rådgivning kan være:

Henvist til Namsfogden og søkt offentlig gjeldsordning

Ikke vært delaktig i egen sak og avsluttet fra Nav

Økonomisk verge

Husbankens virkemidler benyttet

Behov bortfalt

Flyttet / død

Det gjøres oppmerksom på at disse tallene kan variere veldig. Når det for eksempel gjelder frivillig forvaltning av inntekt/bankkonto så hadde Follidal kommune i 2023 en andel på 47,4 prosent av totalt antall brukere som benyttet seg av denne tjenesten. NAV har tilbudt denne tjenesten til flere av

innbyggerne, uten at de nødvendigvis mottar tjenesten økonomisk råd og veiledning. Denne tjenesten er ikke lovfestet, den er frivillig – men forventes forsøkt dersom det søkes om verge.

Når det gjelder antall barn i familier som benyttet seg av økonomisk råd og veiledning, så ble 73 barn berørt i 2023.

NAV registrerte en økning i antall varsler om tvangssalg. I flere tilfeller ble Husbankens virkemidler benyttet.

Av totalt 87 saker om økonomisk råd og veiledning i 2023, er det 38 saker hvor det ikke er utbetalt sosialhjelp.

Samhandling

NAV Nord-Østerdal har en fast representant i samhandlingsteam i Tynset kommune. NAV deltar i styringsgruppe for barn og unge 0-24. NAV innkalles ved behov til møter i samhandlingsteam barn og unge.

NAV har også faste representanter i OBS-team, koordinerende enhet, boligutvalg (Alvdal kommune) og råd for mangfold og inkludering. NAV samarbeider i tillegg med helsetjenestene, videregående skole, karrieresenter, oppfølgingstjenesten, og ikke minst arbeidsgivere og næringsliv.

Ungdomsgarantien

Fleire unge i alderen 20 – 29 år er ikke i utdanning, jobb eller i arbeidstrening. Mange av disse vil kjenne konsekvenser av å være på utsiden og ikke være en del av et studie- eller arbeidsfellesskap. Dårlig økonomi, ensomhet eller mangel på mestring og mening i hverdagen er ofte konsekvensen. Ungdomsgarantien ble innført 1. juli i 2023 og skal bidra til at unge under 30 år sikres enda bedre og hyppigere oppfølging og tiltak gjennom NAV for å komme i utdanning eller jobb.

Prosjektet sømøs arbeidsinkludering for flyktninger i Nord-Østerdal:

Årsmelding 2023

Kommunene i regionen har bosatt et høyt antall ukrainere i yrkesaktiv alder, og det er forventet flere neste år. Mange av disse kan ha kompetanse bedriftene er ute etter. En del trenger noe mer språkopplæring og påfyll av kompetanse og tiltak for å komme i jobb, noen ganger i kombinasjon med tiltak eller tilrettelegging fra NAV. Norskunnskapene kommer ofte raskt på plass når de er ute i arbeid, så her handler det mye om å se muligheter.

Prosjektet er et samarbeid mellom kommunene i Nord-Østerdal og NAV, prosjektet ledes av NAV Nord-Østerdal. Det er overført ressurser fra kommunene til NAV for å få flere flyktninger i arbeid. Varighet: 1 år fra desember 2023 med mulighet til forlengelse. Det er viktig med god kompetanse om - og samarbeid med - lokalt næringsliv for å skape muligheter for den enkelte.

Målsetting:

Sømløse overganger for deltagere fra introduksjonsprogram til arbeidsgivere

Sikre tett individuell arbeidsinkludering av flyktninger sammen med kommunene, NAV og arbeidsgivere

Bevege arbeidskraft der behovet er sammen med utdanningssektoren og arbeidsgivere

Lykkes vi ikke med å hjelpe flyktninger inn i arbeid, vil det kunne forventes en eksplosiv vekst på kostnader til sosialhjelp.

Bemanning:

Tolga 50 % stilling

Rendalen 50 % stilling

Folldal og Alvdal til sammen 100 % stilling

Tynset 100 % stilling

Nav Nord-Østerdal har også ansvar for Husbankens lån og tilskuddsordninger samt bostøtte.

I tillegg til nevnte sosiale tjenester ovenfor har NAV Nord-Østerdal også fått ansvar for å behandle søknader knyttet til Husbanken sine lån- og tilskuddsordninger for våre kommuner. Dette gjelder bostøtte, startlån, tilskudd til tilpasning/ etablering/ utredning og prosjektering av bolig. Ansvarsområdet i budsjett for boligtilskudd ble fra 2023 flyttet over fra teknisk til NAV og ligger derfor nå innenfor vår ramme.

Tilskudd til etablering i egen bolig / tilpasning, utredning og prosjektering:

Siden 2020 har tilskuddet blitt overført direkte til kommunene via rammetilskuddet. Husbanken fordeler ikke lenger tilskuddet. En direkte rammeoverføring setter større krav til kommunal budsjettering og planlegging. Kommunene må ha et bevisst forhold til nytten av å avsette midler til ordningen i kommunens økonomi- og budsjettplan. Avsetning til tilskudd er et viktig ledd i kommunens helhetlige boligsosiale satsning.

God bruk av tilskudd kan redusere behov for kommunale tjenester, gjøre at barnefamilier får hjelp til å komme i egen bolig, flere kan gå fra "leie til eie" og låneopptak kan reduseres slik at vanskeligstilte kan betjene et lån. Tilskudd til etablering kan gjøre husstandens boutgifter lavere og dermed redusere kommunens risiko for tap. Tilskudd til tilpasning kan gjøre at folk kan få bo lengst mulig hjemme. Dette bidrar også til å redusere behovet for kostbare kommunale tjenester, som for eksempel institusjonsplass. Økt tilgjengelighet gir også bedre tilrettelegging for tjenesteyting i hjemmet.

NAV ser noen utfordringer med å forvalte denne tjenesten for kommunene. Tjenesten blir kun en liten del av kommunens helhetlige boligsosiale satsning. NAV melder inn et behov/ønske til budsjett for kommende år, men er ikke delaktig i det videre boligsosiale planarbeidet.

Det ble i 2023 nedfelt en samarbeidsavtale mellom NAV og ergoterapitjenestene i alle fem samarbeidskommunene. Formålet er at kommunene skal ha et formalisert samarbeid vedrørende tildeling av tilskudd til utredning, prosjektering og tilpasning av egen privat bolig. Samarbeidet skal sikre en riktig og rettferdig tildeling av midler til de av kommunenes innbyggere som har behov for dette og som søker kommunen om midler. Det vises også til de kommunale retningslinjene for startlån og tilskudd som ble politisk vedtatt i hver kommune i 2023.

Startlån:

Husbanken gir startlån til kommuner for videre utlån til enkeltpersoner, til boligformål. Startlån skal bidra til at personer med langvarige problemer med å finansiere en bolig kan skaffe en egnet bolig - og beholde den. Kommunen kan gi startlån til personer som ikke får lån eller tilstrekkelig lånebeløp i ordinære kredittinstitusjoner. Startlån til barnefamilier skal prioriteres.

I 2023 har 4 veiledere i vårt kontor hatt oppgaver med Husbankens ordninger. De samme veilederne har samtidig hatt oppgaver med saksbehandling av økonomisk sosialhjelp, hvor det i 2023 var en formidabel økning i saksmengde. Det har derfor vært nødvendig å gjøre prioriteringer. Dette har medført lengre saksbehandlingstid på søknader om startlån og tilskudd. Det som imidlertid har vært prioritert innen Husbank, er rask behandling av saker hvor det er varslet tvangssalg av bolig.

Oppgaver tilknyttet Husbankens ordninger er ressurskrevende. I tillegg til selve saksbehandlingen ved søknad om tilskudd og/ eller startlån forventes samhandling rundt boligsosialt arbeid i kommunene, kontakt med banker og eiendomsmeglere og andre i kjøp- og salgsprosessen. Det behandles også søknader om avdragsfrihet og nedkvitning av pant. Startlån innvilges til refinansiering av gjeld hvor gjeldsrådgiver ofte kobles på. Husbankens ordninger er digitale. Det er imidlertid en forholdsvis høy andel av "ikke-digitale" brukere, hovedsakelig blant eldre. Dette krever mer ressurser i form av samtaler, veiledning, og manuell håndtering av dokumenter som må skannes inn i systemene.

Husbankens ordninger 2023 – startlån og tilskudd:

Kommune:	Tynset	Alvdal	Tolga	Folldal	Rendalen
STARTLÅN					
Søknader 2023:	22	15	2	3	8
Innvilget:	5	3			2
Avslått:	11	1		1	4
Trukket:	0	**)9	1 fra 2022		
Avvist av datasystemet pga søker ikke har sendt etterspurt dokumentasjon	2	1		1	1 fra 2022
Klager:	1	0			1 fra 2023
Ubehandlet pr 31.12.23	4	1	1	1	1
Startlån 2023 utbetalt:	6.396.479	1.590.000			
Vedtatt ikke utbetalt pr 31.12.23		1	1		1
Utbetales 2024:			443.100		900.000
Saker fra 2022:	2	1	2		1
Utbetalt fra 2022	5.014.897	2.494.573	3.050.000		927.029
Sum utbetalt startlån 2023:	11.411.376	4.084.573	3.050.000	0	927.029
*) Finansieringsbevis gyldig pr. 31.12.23	0	0			1
**) Søknad registrert i feil kommune av søker		10			
TILSKUDD					

Årsmelding 2023

Søknader 2023					
Innvilget tilskudd:	2	2			
Avslag					
Klage					
Tilskudd 2023:	400.000	150.000			
(saker fra 2022)		300.000			
Sum utbetalt tilskudd 2023	400.000	450.000	0	0	0

BOSTØTTE

Kommune:	Tynset	Alvdal	Tolga	Folldal	Rendalen
Antall husstander søkt i 2023	163	75	48	32	49
Andel barnefamilier	40,6%	41,1%	50,3%	45,0%	39,1%
Antall husstander innvilget 2023	133	61	36	22	37
Andel barnefamilier	39,4%	41,3%	49,0%	41,4%	30,9%
Andel med boutgifter over Husbankens maksgrense	38,3%	32,8%	38,9%	18,2%	27,0%
Andel elektroniske søknader	65,5%	42,9%	66,7%	68,4%	88,2%

BOSETTING OG INKLUDERING

Tjenesteområdebeskrivelse

Det kommer til overflaten stadig flere utfordringer knyttet til psykososiale forhold hos de vi har bosatt den siste tiden. Dette kommer til uttrykk i familierelasjoner hvor både barn og voksne er involvert. Vi har måttet håndtere flere samlivsbrudd, som har vært krevende rent praktisk fordi dette har påvirket en allerede presset boligsituasjon, men også ift. økonomisk og juridisk veiledning.

Når det gjelder psykososial oppfølging er kommunen svært godt rustet gjennom den tverrfaglige og tverrsektorielle satsingen på forebygging. Selv om denne satsingen har vært planlagt gjennom lang tid, ser vi nå at timingen har vært svært heldig pga. et eskalerende behov. Bosetting og inkludering bidrar sterkt i dette arbeidet gjennom nærmiljøkontakten (forprosjekt – 80%) samt at vi nå i høst gjennom en nytilsatt ressurs (100% engasjement) både har styrket foreldreveiledningskompetansen og arbeidet med barn og unge. Denne ressursen skal også ha en koordinerende oppgave opp mot helse, skole og barnehage.

Anmodning 2023: 35

Bosatt: 39, som ga kr 200 000,00 ekstra tilskudd

Sekundær bosetting år 2 til Tolga: 1 voksen, 2 barn

Sekundær bosetting år 2 fra Tolga: 2 voksne, 1 barn

Totalt innenfor 5 års periode: 119, hvorav 23 barn (0-18)

I henhold til politisk vedtak skulle det bosettes 35 personer i 2023. Kommunen bosatte 2/3 av disse ilar. de to første tertiale. Kommunen har derfor bedre kontroll på inntekter og utgifter knyttet til bosetting av flyktninger i år enn i fjor da en stor andel av flyktningene ble bosatt helt på slutten av året. Denne situasjonen gjenspeiles også i enhet for bosetting og inkludering.

Enheten jobber etter tidligere utarbeidede retningslinjer som er forankret i "Strategiplanen for bosetting av flyktninger fra 2021". Retningslinjene som nå er under årlig intern revidering (må bla. justeres etter konsumprisindeksen), legger tydelige føringer for arbeidet og regulerer utbetalinger av de ulike lokale stønadene de bosatte har rett på gjennom 5-års perioden (kommunen får integreringstilskudd per flyktning i 5 år). Dette betyr at vi kan beregne framtidige utgifter knyttet til den enkelte nybosatte relativt treffsikkert. Stønader i venteperioden (inntil 3 måneder) ble overført til bosetting og inkludering fra Nav NØ etter at gjeldende budsjett ble formet. Ble altså tidligere belastet sosialbudsjettet. Denne reformen har vært veldig vellykket og har fungert etter intensjonen. Mer treffsikkert og mindre byråkrati.

Inkludering og bosetting ble fra 1 januar 2022 organisert som selvstendig enhet i sektor Velferd, og er således fortsatt en ny enhet. Satsingen på å lage dette som en egen enhet viste seg å være heldig ettersom flyktningestrømmen økte kraftig fra Mars/April 2022.

Enheten var i 2023 bemannet med 2,0 – 4,6 årsverk:

Enhetsleder for bosetting og inkludering - 1 årsverk

Bosettingskonsulent: 0,8-1,8 årsverk

Boveileder - 1 årsverk, prosjektstilling

Nærmiljøkontakt: 0,8 årsverk fra 01.03, prosjektstilling

Krigsutbruddet i Ukraina preger naturlig nok fortsatt enheten, med en tre-firedobling av antall bosatte i forhold til normalen.

Flyktingtjenesten i Tolga har gjennom mange år jobbet aktivt og godt i sitt integreringsarbeid. Blant annet har vi utvikle retningslinjer i bosettingsarbeidet som skal sikre forutsigbarhet, likebehandling, transparens og selvinvolving i bosettingsprosessen. Hovedmålet er at flyktninger bosatt i Tolga skal komme i inntektsbringende arbeid og kunne forsørge seg selv i framtida.

Det at kommunen hadde tung faglig kompetanse og et operativt apparat knyttet til bosetting av flyktninger, ble etter krigsutbruddet i Ukraina avgjørende for håndteringen av den ekstraordinære situasjonen.

Det store antallet voksne har lagt et stort press på kvalifisering- og arbeidsintegreringsarbeidet i kommunen.

Arbeidet med rehabilitering av de gamle hagene langs Glomma hvor bosetting og inkludering er en aktør sammen med landbruk, kultur, skolen, grunneiere og frivilligheten ble videreført i 2023. Deltakere i introduksjonsprogrammet, samt andre med flyktningbakgrunn deltok med egne parseller der de dyrket ulike grønnsaker.

REHAB, MESTRING OG INSTITUSJON

Tjenesteområdebeskrivelse

Tiltaksteam

Tolga kommune har utarbeidet retningslinjer for tildeling av tjenester, og følger en modell som heter «omsorgstrappen». Ved å følge denne modellen søker kommunen for at tjenestebrukere av helse- og omsorgstjenester får riktige tjenester til riktig tid. Intensjonen er at man starter på lavest mulig nivå av tjenester før man eventuelt øker på med tjenester ut fra brukerens behov. Det kan også fungere motsatt, slik at man tar av/reduserer tjenester hvis det er for mange eller omfattende nivå på tjenester som er iverksatt. Ved å følge omsorgstrappen gir vi gode og fleksible tjenester til brukerne.

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester regulerer kommunens overordnede ansvar for kommunale helse og omsorgstjenester. Kommunens ansvar er regulert i §3-1 og for å oppfylle dette må kommunen gi ulike tilbud jf lovens § 3-2. Det er hensiktsmessig og praktisk å utarbeide kommunale kriterier for hvordan tildeling av tjenester gjøres ihht lovens krav. Kriteriene er hjemlet i lovens krav i §3-2 pkt 5. til og med 7.

Deltagere i tiltaksteamet er enhetsleder Institusjon, enhetsleder Re-/ rehabilitering og mestring, sykehjemslege og ergoterapeut. Andre fagansvarlig/profesjoner blir tilkalt ved behov. Ved behov kan også kommunalsjef innkalles. Tiltaksteamet har faste møtesaker:

- Gjennomgang og vurdering av søknader
- Tildeling av tjenester/ vedtak
- Oversikt over ledige plasser i omsorgsboliger og sykehjem.

Hjemmebaserte tjenester

Hjemmebaserte tjenester omfatter mange trinn på «omsorgstrappen». Det er alt fra de nederste «trinnene» med trygghetsalarm, matombringning, praktisk bistand, omsorgslønn, ett besøk pr uke til 5-6 besøk i døgnet i omsorgsleiligheter. Spektret på tjenesten er vid og det samme er brukernes funksjonsnivå og alder.

I tillegg til alle faglige og praktiske oppgaver med og for bruker, er det å gi trygghet til brukeren en viktig del av tjenesten, samt å hjelpe dem til å se muligheten for å klare en del selv. Brukerne har behov for mer sammensatt hjelp for å kunne fungere i egen bolig, og ofte bistand for tilrettelegging av boligen. Dette kan være en stor utfordring da en ofte kommer for sent inn i tilretteleggingsfasen. De fleste pårørende er positive til hjemmetjenesten og legger forholdene til rette og samarbeider for å finne de beste løsningene for brukeren. Det er både en nasjonal satsning og lokal satsning på at eldre skal klare seg hjemme lengst mulig for å dempe for eldreboligen som vil være frem til 2040.

Omsorgsboliger

I de 10 omsorgsboligene Lyngmostuan får beboerne tjenester som hjemmeboende, med mulighet for tilsyn og omsorg. Beboerne tilbys 4 måltider pr. døgn som kan spises i felleskap med ansatte til stede, eller i egen leilighet dersom man ønsker. Det samme gjelder for de 10 «eldre» leilighetene i Kronmostuan. Ved inngangspartiet til Lyngmostuan er det tilrettelagt med en liten kafé. Her trives beboerne godt. Denne blir mye brukt til ulike aktiviteter og kan være en fin variasjon fra de andre oppholdsrommene. Her settes i gang ulike TV-program, spill, radio, stikkekafe, eller «fotball-pub». Gavemidler er brukt for å skape denne kaféen.

Ved utgangen av 2023 er 16 av 20 leiligheter bebodd.

Ergoterapitjensten

Ergoterapeut har hatt 85 brukere i 2023. Tjenesten er kommunens representant i Samhandlingsforum Rehabilitering som arrangeres av Sykehuset Innlandet og KS, er representert i Nord Østerdal Rehabiliteringsforum (NØRF) som arbeider for å styrke rehabiliteringskompetansen i sykehus og kommuner, og systemkoordinator for individuell plan.

Dagtilbud for hjemmeboende

I Demensplan 2015 er det et mål at alle kommuner innen 2015 skal ha et dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens. I Tolga kommune er dagtilbudet i utgangspunktet i kantinen ved kommunehuset med plass til 7 brukere, tilbud 2 dager pr uke i 2023. På grunn av ombygginger ved kommunehuset ble dagtilbudet midlertidig flyttet opp på Omsorgstunet. Ble flyttet ned igjen på kommunehuset på slutten av 2023.

Det å rekruttere inn nye brukere som har et behov for dagtilbud sees på fortsatt som veldig vanskelig. Kommunen har valgt å ikke bare ha dette tilbudet til brukere med demens, men også til andre brukere.

Det legges stor vekt på måltidene og fysisk aktivitet. Det sosiale fellesskapet gjennom samvær og felles opplevelser via turer og besøk i nærområdet, er med på å stimulere den mentale helsen. Stabilt oppmøte, positive tilbakemeldinger fra deltagere og pårørende viser betydningen av tilbudet, også som en nødvendig avlastning for pårørende. De kan da klare å stå i situasjonen lengre for slik å kunne forebygge og utsette en eventuell innleggelse i institusjon

Sykehjem

Sykehjemmet har hatt et spesielt år i 2023. Ganske tidlig på året så ble beleggprosenten lavere, og det har i snitt i 2023 vært et belegg på 55,52%. Det har derfor vært en ledig kapasitet på 44,48% på årsbasis. Dette går ut over inntektene for enheten. Samtidig har det vært veldig godt fokus på innsparinstittak som følge av dette. Som et eksempel har enheten klart å spare inn ca 1 MNOK på fastlønn ved å ikke leie inn ekstravakter, samtidig som at daglig overskytende bemanning har blitt omdirigert til Hjemmesykepleien og noe til TFF. Bemanningen har vist seg fleksibel med tanke på å hjelpe til i andre enheter.

Utbedringen av brukerrommene har gått videre i 2023, og alle rom som skal pusse opp er nå pusset opp. Fokus videre i 2024 er restaurering/vedlikehold av varmelegget(eks nye radiatorer på brukerrommene), samt utbytting av vinduer. Dette vil være særs energibesparende.

Brukergruppene ved sykehjemmet har endret seg noe gjennom de senere årene. Som følge av samhandlingsreformen skal kommunen gi tjenester til personer som utskrives tidlig fra sykehus og som har behov for rehabilitering med mål om hjemreise til egen bolig. Det har derfor vært en økning i antall korttidsbeboere hvor fokuset er opptrening og hverdagsmestring. Det er tilrettelagt 4 rom for korttidsopphold med tanke på rehabilitering og vurderingsopphold, disse rommene er lokalisert i enden mot Kårstua.

Det ble i 2020 opprettet en tilrettelagt skjermet avdeling som har gjort det mer faglig forsvarlig å ivareta beboere med demensdiagnoser. Det må fortsatt tilpasses en del for å få denne avdelingen best mulig, men dette vil løse seg på sikt.

Årsmelding 2023

Bygningsmessig har Omsorgstunet et hjemlig preg hvor vi skaper en trivelig atmosfære med muligheter for å drive aktiviteter for beboerne. De ansatte på sykehjemmet har farget tøy for å gi mindre institusjonspreg.

Hukommelsesteamet har vært forsterket med en ny sykepleier som har dedikert 1 fagdag per uke. Det gir gode resultater og legges merke til. Vi har ved årsslutt 2023 vakanse på denne stillingen.

Investering i fagsykepleier har blitt vellykket og hjelper å holde ansatte faglig oppdatert, gir det mestringfølelse da resultater oppnås sammen.

Kjøkken

Kjøkkenet lager stort sett all mat fra bunnen av. Det satses mye på bruk av lokale råvarer og kortreist mat. Temaet ernæring blir satt høyt da viktigheten av riktig kosthold til beboerne er viktig. De ansatte på kjøkkenet jobber tett opp mot de øvrige ansatte i tjenesten. En kostgruppe sammensatt av personell fra sykehjem og kjøkken jobber tett sammen. Frokostvert er også et prosjekt som er satt i gang for å øke matlyst blant beboere, dette fungerer også godt med tanke på ernæring. Oppstart av levering av skolemat to dager i uka, fra mars 2021. Og det ble økt betydelig med salg av mat til diverse møter og kurs. Prosjekt «spisevenn» som drives av frivilligsentral, som bestiller ca 531 porsjoner i 2023.

Det fortsettes med «fredags lunsj» til ansatte både på sykehjem og i hjemmetjenesten. Det utgjør ca. 20 porsjoner per uke, minus sommerferie og røde dager.

Skole bestilte ca 3785 porsjoner med mat i 2023. Dette til en varierende pris.

Antall porsjoner som ble utkjørt til hjemmeboende på bygda i 2023 (2022 i parentes):

904 (1307) porsjoner. Et snitt på 17,3 (25) porsjoner i uka.

TFF kjøper mat fra kjøkkenet 2 dager i uka. Maten blir pakket i porsjonspakninger som blir spist i lokalene til omsorgsboligene på Kronmo. Dette blir organisert av ansatte ved TFF. Dette utgjør 515 porsjoner pr år. Dette blir i snitt pr uke 10,7 porsjoner.

I omsorgsboligene ble det solgt 5250 (5966) porsjoner i 2023, et snitt på 100,9 (115) porsjoner i uka. Det er frivillighetssentralen og de ansatte i hjemmetjenesten som kjører ut maten. Tjenesten er preget av stabilt og faglig dyktige ansatte med mye kunnskap om mat og riktig ernæring.

Tjenesten for funksjonshemmede, TFF

Ny enhet i 2023. Tjenesten driftes av 9,4 årsverk fordelt på 11 fast ansatte og 10 tilkallingsvikarer og er organisert under enhetsleder TFF siden oktober 2023. Vi har valgt å organisere noen tjenester som BPA ordning. Dette vil si at brukerne selv og deres familie får en større innvirkning på deres eget hverdagsliv, og vi mener at samfunnskostnader vil reduseres ettersom dette vil påvirke hele familier på en positiv måte.

TFF har fortsatt hatt samarbeid med fagleder/ansatte for psykiatri og ruskonsulenten der brukere med sammensatte behov vurderes for hjelpetiltak. Tjenesten skriver, og følger opp, vedtak til personer som er i behov for tjenester innen TFF sin virksomhet (f.eks. baveiledning, fritidskontakt, avlastning, dagtilbud og VTA-plass). I tillegg utfører personalresursene innen TFF baveiledning i hjemmene til et antall brukere. TFF har kjøpt VTA-plass (Varig Tilrettelagt Arbeid) på arbeidsmarkedsbedriften TOS ASVO AS for bare 1 person i løpet av året. 2023 er det 7. året som TFF har hatt Matgruppe hele året (oppstart vinteren 2016). Tilbudet har gått som normalt i 2023 og gruppen, bestående av 7-8 brukere i TFF, treffes hver onsdag og torsdag på Omsorgstunet og spiser sammen i et hjemme-lignende miljø. I 2023 har Matgruppen fortsatt hatt tilbud om å bruke bassenget på Tolga og denne aktiviteten har blitt utført på torsdager før Matgruppen treffes.

Årsmelding 2023

4 Omfang og brukere 2023 (2022)

Type tjeneste	Antall brukere	Omfang
Reveiledning (opplæring i dagliglivets gjøremål)	9 (9)	16 timer per uke
Støttekontakt / fritidskontakt	7 (8)	32 timer pr. uke
Avlastningshjem	1 (2)	To helger pr. mnd
Avlastning i institusjon	1 (1)	Hver 3. helg gjennom året
Dagtilbud i institusjon	1 (1)	Totalt 35 dager, dagtilbud i/a årets ferier
Dagtilbud sysselsetting	1 (1)	12 timer per uke
Kjøp av VTA-plass	1 (1)	En plass på 30%
Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA)	2 (2)	Totalt vedtak om 230 timer per uke. En av brukerne har vedtak gjeldende Tvang og Makt etter kap 9 og skal dermed ha dobbelt bemanning.

Kirkelig administrasjon

Tjenesteområdebeskrivelse

Utdrag fra Tolga kirkelige fellesråds årsmelding 2023

Det ble avholdt 5 møter i Tolga kirkelige fellesråd i 2023. Arnstein Solheim har vært fellesrådsleder hele perioden. 39 bokførte saker. Arbeidsutvalget har hatt 4 fysiske møter, for å forberede saklister. Ellers kontakt pr. epost og telefon.

Spesielle saker/begivenheter: Investering Vingelen kirke, innstallering av brannalarmer i 3 kirker, kirkevalg, Bispevisitas, ansettelse av ny kirketjener i Vingelen (oppstart 1.august-2024), frivilligfest, nye kontorer

Bispevisitas

7.-9.november samt 19.november hadde vi bispevisitas. Det var Ole Kristian Bondens første visitas. Mye av våren 2023 og spesielt høsten 2023 ble brukt til planlegging av visitasen. Besøket var i et valgår med overgang mellom nye og gamle menighetsråd/fellesråd. Gamle råd tok utfordringen med både planlegging og gjennomføring av visitasen. Nye råd deltok med det praktiske.

Motto for visitasen: Kirka – rom for livet.

Det var møter med den kirkelige stab, fellesråd og menighetsråd. Møte med Tolga kommunes formannskap ble også gjennomført. Det var besøk på Tolga skole, møte med flyktninger, andakt på Tolga sykehjem, besøk i Hamran hopp og skileikområde. Besøk på Caltex, Tolga sykkelmekka og gårdsbesøk hos Jan Magne Flaten. Åpent møte om psykisk helse i samarbeid med kommunen ble også gjennomført.

Alle menighetene ble besøkt. I Hodalen var det vandringsgudstjeneste hvor medlemmene i MR bidro samt sogneprest Reidun W. Kleveland. Hodalen MR inviterte på middag i Hodalen fjellstue. I Holøydalen var det besøk og kaffe på «Lofte» og konsert i kirka med Johan Sundberg m.flere. I Vingelen var det «kveldsstemning i Vinnilskjerka» hvor flere fra bygda fortalte om sitt forhold til kirka. Kvelden ble avsluttet med kveldsmat i Vingelen kirke-og skolemuseum.

Visitasgudstjenesten ble gjennomført i Tolga kirke søndag 19.november.

Etter gudstjenesten ble det servert lunsj i Vidarheim. Visitasen ble avsluttet med visitasforedrag. Biskopen ga oss da en del utfordringer som stab, menighetsråd og fellesråd bør gripe tak i.

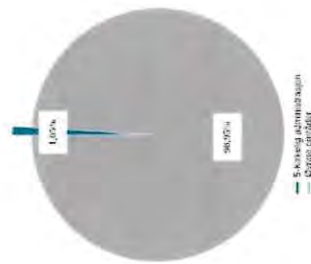
Kirkebyggene og vedlikehold (utdrag)

- Brannalarm/alarmsystemer: Tolga kirke installerte ny alarm 2021/2022. (tilskuddsordning hvor Knif dekket 60%) Høsten 2022 hadde KNIF på ny en tilskuddsordning for brannsystemer. Vi søkte og fikk innvilget støtte for Hodalen, Holøydalen og Vingelen kirker. Tilskuddet dekker 60% av kostnadene eller inntil kr. 50.000,- pr. kirke. Vi mottok tilskudd fra Knif Trygghet på kr. 143.041,- til alarmer i Vingelen, Hodalen og Holøydalen kirker. Resterende kostnad er på kr. 101.000,- og vedtatt dekket fra disp.fond. Dette arbeidet ble satt i gang vinteren 2023. For Vingelen kirke som er en listeført kirke søkte vi tillatelse fra Riksantikvaren. Noe som ble godkjent på visse premisser 17/1-23. For Hodalen og Holøydalen søkte vi tillatelse fra Biskopen.

Dette er også godkjent.

- Tårntaket mm i Vingelen kirke var på kommunens investeringsbudsjett for 2022. Vi hadde en anbudsrunde på dette. Fikk inn et anbud. Dette viste seg å være høyere enn kommunens bevilgning. Dette skyldes bl. annet at det viser seg at det er behov for å bytte ut all spon på kirketårnet. Vi har fått økt bevilgning fra kommunen. Arbeidet ble satt i gang i 2023. Noe arbeid gjenstår i 2024. (Tolga kirkelige fellestråds byggekomite har bestått av kirkevergen, fellestrådsleder Arnstein Solheim og leder i Vingelen MR Hilde Gellein Løkken).
- Orgelprosjekt i Vingelen med egen orgelkomite er på kommunens plan for 2025. Forutsetningen for bevilgningen fra kommunen er at fellesrådet/menighetsrådet dekker halvparten. Orgelkomiteen begynte sitt arbeid i 2021. Det er pr. 31/12-23 samlet inn kr. 119.711,-. Her bør orgelkomiteen intensivere arbeidet i 2024.
- **Kirkegårdene**
Kirkegårdene holdes i god stand av kirketjenerne og ved dugnadsinnsats. Det er årlig vårdugnad. Vi har hatt oppe i fellesrådet behovet for å etablere navnet minnelund. Sak 18/22 og 28/2022. Det ble opprettet en komite(sak 16/23) til å ta tak i dette, men arbeidet har ikke blitt prioritert i 2023.

- Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Regnskap

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Budsjett 2023	Awik i kr
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	88	88	0
Overføringsutgifter	2 462	2 462	0
Sum Driftsutgifter	2 550	2 550	0
Netto resultat	2 550	2 550	0

Utvikling og utfordringer

Fra Tolga kirkelige fellesråd:

- Avslutte arbeidet vedr. Vingelen kirke. Også metting av spontak.
- Sette i gang arbeid med revidering kirkegårdsvedtekter og etablere Navnet minnelund. Kr. 100.000,- står på økonomiplanen for Tolga kommune i 2026.
- Hodalen og Holøydalen kirke bør males så fort som mulig. I 2024 fikk vi økt driftstilskudd som skal dekke noe av dette. Resterende må tas av disp.fond.
- Bispevisitasen november 2023 ga oss mange utfordringer. Følg opp dette.

Økte ressurser til stilling kirkeverge som økes fra 65% til 80% fra 1.august 2024

- Revidere tjenesteytingsavtalen med kommunen
- Revidere økonomireglementet

Ny tjæremetning spontak Tolga kirke er aktuelt

Kommentar til status økonomi

I 2023 fikk Tolga kirkelige fellesråd driftstilskudd fra Tolga kommune på kr. 2.462.000,-.

I tillegg er det utbetalt investeringstilskudd på kr. 1.697.730,- til restaurering Vingelen kirke. Noe arbeid her gjenstår. Det er mottatt tilskudd fra Knif Trygghet på kr. 143.041,- til brannalarmer i Vingelen, Hodalen og Holøydalen kirker. Resterende kostnad er på kr. 101.000,- og ble vedtatt dekket fra disp.fond. Det ble ikke behov for å bruke av disp.fondet til dette. Det er blitt dekket gjennom driftsbudsjettet. Pga høyere pensjonskostnader enn budsjettert ble det vedtatt i fellesrådet(sak 31/23) bruk av premiefond i KLP på kr. 40.000,-.

Driftsregnskapet

Driftsregnskapet for 2023 viser et brutto driftsresultat på kr. 20.466,- og netto driftsresultat på kr. 74.839,-. Det er avsatt kr. 78.720,- til orgelfond Vingelen. Regnskapsmessig merforbruk er kr. 3.881,-.

Driftsinntekter:

Driftsinntekter er kr. 547.000,- høyere enn budsjettert. Dette skyldes blant annet tilskuddet fra Knif kr. 143.041, tilskudd kirkevalg kr. 69835,-, gaver kirkeorgel Vingelen kr.78.720,- trosopplæring kr. 65.071 og refusjon fra Holøydalen MR kr. 44.000,-.

Driftsutgifter:

Driftsutgiftene er kr. 526.900,- høyere enn budsjettert. Dette skyldes blant annet innkjøp av brannalarmer kr. 244.041,-. I tillegg kommer kostnader vedrørende kirkevalg, bispevisitas, innkjøp ny gressklipper og øvingsorgel som ikke var budsjettert. Det er også kr. 54.780,- høyere lønnsutgifter enn budsjettert.

Investering Vingelen kirke (utvendig)

Spesifisering som gjelder Vingelen utvendig:	
Investeringer	2106454
Momsrefusjoner	-421291
Tilskudd Tolga kommune	-1697730
	-12567
Manglende faktura fra entreprenør	5000 eksl. mva
Tillegg metting tjæretak 2024	<u>156705</u> eksl. mva

Behov for finansiering 2024

149138 eksl mva

KIRKEN OG ANDRE TROSSAMFUNN

Tjenesteomfang

Samfunnsutvikling

Tjenesteområdebeskrivelse

Visjonen for Samfunnsutvikling i Tolga er:
"Sammen om bølyst og bærekraft"

Målsettingen er å bidra til et aktivt lokalsamfunn med fokus på Tolga som en god bokommune, med en framtidrettet verdiskaping basert på folk som er her, natur- og kulturgitte forutsetninger.
FNs bærekraftsmål; Økologisk, sosial og økonomisk bærekraft - må ligge til grunn for utviklingen.

Samfunnsutvikling består av enhetene:

Kultur og utvikling (inkludert næring/landbruk)

Teknisk og plan (drift og forvaltning)

Sektoren har i 2023 er merforbruk på 4 MNOK

Hovedårsaken til merforbruket er drift av kommunale lokaler. Energi, vare- og tjenestekostnader har ligget langt høyere en forutsatt i løpet av året. Det har også vært noe mindre inntekter gjennom gebyrer og husleie.

Interkommunale samarbeid innen sektoren:

NØGIS

- Nord-Østerdal GIS (Geografiske InformasjonsSystemer) og er et geodatasamarbeid mellom kommunene Alvdal, Folldal, Rendalen, Tolga og Tynset om drift og forvaltning av kartsystemer og kompetanseutveksling. Tynset kommune er vertskommune for samarbeidet og har arbeidsgiveransvar for GIS-koordinator i 100 % fast stilling.

Samarbeidet har et økonomisk omfang i 2023 på ca 3,4MNOK.

Vannområdekoordinator

Folldal kommune er vertskommune for vannområdekoordinator for vannområde Glomma/Fjellregionen. Dette er en 50% stilling som finansieres via tilskudd fra fylkeskommunen og andel fra hver av medlemskommunene som er Folldal, Alvdal, Rendalen, Tolga, Tynset, Os og Røros. Stillingen har vært vakant siden september -23, og det har vist seg svært utfordrende å få tilsatt i 50% stilling. Det pågår derfor vurderinger for å eventuelt utvide samarbeidet med en 50% stilling for tilsyn spredt avløp, som er et ansvarsområde som faglig sett ligger nært opp til vannområdearbeidet.

Kulturminneforvalter

100 % stilling finansiert av Uthusprosjektet, Innlandet og Trøndelag fylkeskommune, Holtålen, Røros, Os og Tolga kommune. Oppgaver som tilligger stillingen:

- rådgiver innenfor kulturminnefaglige tema
- gi råd til eiere i forbindelse med økonomisk støtte til kulturminnetiltak
- ivareta byggherrens interesser i den daglige driften av Uthusprosjektet
- delta på håndverksmøter og andre samlinger og nettverk med relevans for arbeidsoppgavene.

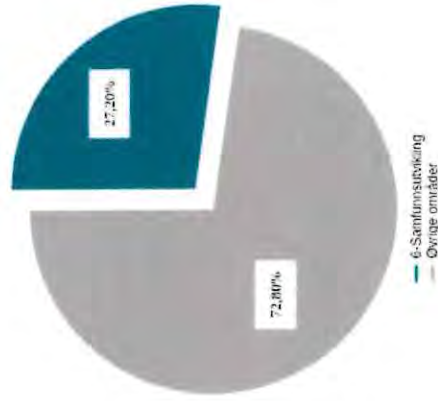
Matrikkelforbedringsprosjektet

Prosjekt for å forbedre kvaliteten og innholdet i matrikkelen for Alvdal, Rendalen, Tynset og Tolga kommuner. Målet er å redusere antall aktive matrikkelenheter som mangler i matrikkelkart, redusere antall jordskiftesaker som ikke er ført i matrikkel, synliggjøre viktigheten av matrikkelen og dennes kvalitet. Prosjektet er drevet av en 100 % stilling, og det ble i 2023 vedtatt å forlenge prosjektperioden ut 2027

Nord-Østerdal musiker

60 % stilling delt på 2 musikere som bidrar med konserter for unge og eldre i Os, Tolga, Tynset og Alvdal. I tillegg til rene konserter inngår musikerne som prosjektdeltakere i skole- og barnehagetiltak, og bidrar til å heve det faglige innholdet i ulike sammenhenger.

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Regnskap

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Budsjett 2023	Avvik i kr
Lønn	20 392	18 511	-1 881
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	21 983	19 206	-2 778
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	15 396	10 815	-4 582
Overføringsutgifter	7 960	3 051	-4 908
Finansutgifter	97	106	9
Sum Driftsutgifter	65 828	51 689	-14 139
Salgsinntekter	-17 915	-20 194	-2 280
Refusjoner	-13 229	-2 901	10 329
Overføringsinntekter	-35	0	35
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-3 430	-1 400	2 030
Sum Driftsinntekter	-34 609	-24 495	10 114
Netto resultat	31 220	27 194	-4 026

Utvikling og utfordringer

Driftsnivået i 2023 har til tider vært utfordrende. Det har knyttet seg relativt stor usikkerhet til prisnivået på flere områder, spesielt varer og tjenester innen teknisk, og ikke minst energikostnadene.

Økonomisk resultat samlet

Økonomisk resultat

Beløp i kroner

Enhet	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2023	Oppr. budsjett 2023	Avvik 2023	Regnskap 2022
SAMFUNNSUTVIKLING	4 054 417	3 647 592	3 647 596	-406 825	3 299 559
1 - Lønn					
SAMFUNNSUTVIKLING	15 409 834	7 718 774	4 019 970	-7 691 060	6 260 824
2 - Utgifter					
SAMFUNNSUTVIKLING	-11 305 368	-3 628 632	-3 628 618	7 676 736	-5 143 479
3 - Inntekter					
Sum SAMFUNNSUTVIKLING	8 158 883	7 737 734	4 038 948	-421 149	4 416 904
PLAN/TEKNISK	14 300 471	12 735 972	12 735 983	-1 564 499	12 668 470
1 - Lønn					
PLAN/TEKNISK	22 950 929	17 934 040	16 934 027	-5 016 889	18 368 754
2 - Utgifter					
PLAN/TEKNISK	-9 882 337	-7 058 316	-7 058 309	2 824 021	-9 346 210
3 - Inntekter					
Sum PLAN/TEKNISK	27 369 063	23 611 696	22 611 701	-3 757 367	21 691 013
VAR-OMRÅDET	1 258 880	2 127 552	2 127 546	868 672	1 659 505
1 - Lønn					
VAR-OMRÅDET	7 075 443	7 525 056	7 525 033	449 613	6 759 666
2 - Utgifter					
VAR-OMRÅDET	-12 642 553	-13 807 944	-13 807 949	-1 165 391	-11 736 958
3 - Inntekter					
Sum VAR-OMRÅDET	-4 308 230	-4 155 336	-4 155 370	152 894	-3 317 786
Totalsum	31 219 716	27 194 094	22 495 279	-4 025 622	22 790 131

Kommentar til status økonomi

Som det går fram av oppsettet har sektoren drøyt 1 MNOK for høye lønnsutgifter. Dette har ulike forklaringer som forklares under de enkelte enhetene, men en fellesnevner er selvfølgelig uforutsigbare pensjonskostnader.

Utgiftsnivået ligger også betraktelig høyere enn budsjettet, men en stor andel av dette skyldes bredbåndutviklingen, som er et 0-sum-spill (tilskuddsfinansiert). "Omsetningen" blåses derfor opp.

Samlet sett er merforbruket for høyt, og vi kan ikke fortsette på dette driftsnivået over tid.

SAMFUNNSUTVIKLING

Tjenesteområdebeskrivelse

Drift

Enheten har samlet sett ligget på forventet driftsnivå gjennom året.

Kommentarer til enkelte ansvar:

Infopunkter Fv30

Den første verdensarvutstillingen ble åpnet under Olsok.

Bredbåndsutvikling

Utbygging av fiber på strekningen Tolga - Øversjødalen ble slutført i desember 2022, og kontraktssummen på kr. 8.064.174 fakturert i februar 2023. Finansiering vedtatt i Ksak 33/19. Samlet tilskudd på kr. 5.220.000 fra

Innlandet fylkeskommune anmodes utbetalt i september. Prosjektets merkostnad: kr. 42.000 + kommunens egenandel i utbyggingen av Langsjøvollen (stipulert til kr. 183.000) = 225.000. Restfinansiering fremmet som egen sak

Vaktordning veterinærer

Vaktordningen gjennomført i 2023 uten større merforbruk.

Toljefossen

Belysningsplan utarbeidet av Zenisk. Prosjekt er gjennomført.

Pyrolyse

Pyrolysering gjennomført, og prosjektet er i rute. Finansiering gjennom Miljødirektoratet.

Sætersgårds Samlinger - Dølmotunet

Sommeråpent på Dølmotunet gjennomført med tilnærmet normalt aktivitetsnivå. Redusert besøk på

onsdagskro/konsert, medfører en underdekning på ca 210 000.

Fritidsklubb

Gode erfaringer fra i fjor med sommeråpent i fritidsklubben, gjennomført åpen fritidsklubb to dager i uka også i år. Henholdsvis en kveld for juniorgruppa og en kveld for seniorgruppa.

UTFORDRINGER FOR VIRKSOMHETEN

Enheten er preget av småkommuneutfordringer - med mange tunge fagoppgaver lagt på et fåtall saksbehandlere - og den sårbarheten det medfører. Vi har meget gode fagfolk til oppgavene, og sterk gjennomføringsevne.

PLAN/TEKNISK

Tjenesteområdebeskrivelse

Drift

Energikostnadene har vært uforutsigbare gjennom året, prognosene har endret seg jevnlig. Alle mulige sparetiltak videreføres. Redusering av innetemperatur, utskifting til LED belysning innvendig, frekvensstyrte vifter på alle ventilasjonsanlegg, skifte til LED belysning i gatelys, redusert tid gatelys, nattsenkning temperatur osv.

Kommentarer til enkelte ansvar:

Lyngbo

Solgt. En heftelse i matrikkel som gjør at den fortsatt står på Tolga Kommune.

Tilrette- og planlegging BYGG

Det er budsjettert optimistisk på gebyrinntekter, bl.a. generell rentetøkning påvirker byggeaktiviteten i kommunen slik at inntekten er lavere enn forventet.

Kommuneplanens arealdel og Kommuneplanlegger

Planprogram KPA vedtatt 16.3.23, Feste Nordøst AS engasjert til drive planen framover. Noe forsinkelse i prosess, men gjennomført folkemøte i august 2023 og det ble besluttet å åpne for innspill fram til 1.4.24.

Matrikkelprosjekt

Prosjektperiode vedtatt utvidet 2024 - 2027 for alle involverte kommuner.

UTFORDRINGER FOR VIRKSOMHETEN

Det er fortsatt noe etterslep i saksbehandling på teknisk forvaltning. Tendensen er at saker er mer krevende og omfattende, og tar lengre tid enn tidligere. Overgang til nytt saksbehandlersystem har også krevd en betydelig ressurs, og bidrar til lengre saksbehandlingstid enn vanlig for sektoren.

VAR-OMRÅDET

Tjenesteområdebeskrivelse

650 VAR-OMRÅDET

Selvkostområdene rapporteres normalt ikke under sektorene. Dette fordi budsjettert netto inntekt på området ses på som alle øvrige sektorer sitt bidrag i form av indirekte kostnader. I hovedsak kommer dette fra teknisk sektor, men også fra sentraladministrasjonen. Mer- og mindreforbruk innen vann, avløp og renovasjon blir normalt avsluttet mot fond, og er derfor et null-spill.

Ved gjennomgang av gebyrene på VAR-området, ser en at fakturerte beløp ble for høyt i forhold til budsjett og det rettes ved at faktura for siste kvartal ikke sendes ut, jfr vedtak juli 23.

Ny VA forskrift er utarbeidet og på høring våren 2024. Ikrafttredelse fra 1.7.24.

Etter endring i selvkostforskriften må kommunen ta over selvkostfond husholdning- og septikrenovasjon fra FIAS. For Tolga kommune betyr dette et negativt avvik på ca kr. 250 000.

Til kommunestyret i Tolga kommune

12. april 2024

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskap for Tolga kommune som viser et negativt netto driftsresultat på kr – 7 109 000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til kommunekassen per 31. desember 2023, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapspraksis i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonspraksis i Norge og International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen og annen øvrig informasjon

Kommunedirektøren er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen og den øvrige informasjonen som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter den lovbestemte årsberetningen og annen informasjon i kommunens årsrapport. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen og annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi uttaler oss om årsberetning datert 02.04.2024 og har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Kommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll som vedkommende finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger – revisjonsberetning nr. 1

Uttalelse om øvrige lovmessige krav**Konklusjon om registrering og dokumentasjon**

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Tolga kommunes redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentet bevis er vi ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om budsjettavvik.

Se www.nkrf.no/revisjonsberetninger – revisjonsberetning nr. 1

Stjørdal, 12. april 2024

Monika Sundt
Oppdragsansvarlig revisor

Til Kommunestyret

Kontrollutvalgets uttalelse om kommunens årsregnskap og årsberetning for 2023

Kontrollutvalget har i møte 13.05.2024, behandlet årsregnskapet og årsberetningen for Tolga kommune.

I revisjonsberetning, datert 12.04.2024, bekrefter revisor at regnskapet og årsberetningen er avlagt i tråd med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Årsregnskapet for kommunekassen er gjort med et netto driftsresultat på 7 109 000 kroner i merforbruk.

Kontrollutvalget har fått muntlige orienteringer fra kommunedirektøren og fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor i sakens anledning.

Kontrollutvalget har vært løpende orientert om revisors arbeid gjennom året og i forbindelse med årsoppgjøret. Kontrollutvalget har ikke blitt kjent med forhold som har betydning for kommunestyrets godkjenning av årsregnskap og årsberetning for 2023.

Kontrollutvalget anbefaler at Tolga kommunen sitt årsregnskap og årsberetning for 2023, godkjennes.

Tolga, den 13. mai 2024

Kontrollutvalget

Kopi: Formannskapet

Bestilling av forvaltningsrevisjon - Helse og omsorg

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

19/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 24/148 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget bestiller en forvaltningsrevisjon innen helse og omsorg med tema tilbud til brukere med sammensatte behov og ber revisjonen utarbeide en prosjektplan i tråd med kontrollutvalgets innspill og problemstillinger og som leveres sekretariatet innen 26.08.2024.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget valgte å bestille en forvaltningsrevisjon med tema helse og omsorg i kontrollutvalgets møte 08.04.2024 i sak 12/24. Kontrollutvalget fattet følgende vedtak:

1. Kontrollutvalget bestiller en forvaltningsrevisjon med tema helse og omsorg hvor de utfordringer som er knyttet til bygningsmassen, tilrettelegging av tilbudet til brukere med sammensatte behov.
2. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge frem en sak med forslag til problemstillinger til neste møte.

I denne saken legges sekretariatet frem forslag til mulig problemstillinger som forvaltningsrevisjonen skal forsøke å svare ut. Formålet er å spisse bestillingen.

Sekretariatet har utarbeidet følgende forslag til problemstillinger for å spisse bestillingen:

- I hvilken grad er vedtak om tjenester til brukere med sammensatte behov i samsvar med aktuelle bestemmelser i lov og forskrift
- I hvilken grad er det etablert et tilfredsstillende system for oppfølging av etablerte mål for brukere med sammensatte behov?
- I hvilken grad har kommunen etablert et tilfredsstillende tilbud for brukere med sammensatte behov når det gjelder blant annet;
 - Bolig?
 - Individuell oppfølging?
 - Aktivitetstilbud?
 - Støtte til å delta i meningsfullt arbeid?
- I hvilken grad er det lagt til rette for god samhandling mellom tjenestene for brukere med sammensatte behov?
- I hvilken grad har tjenestene en systematisk tilnærming til involvering av bruker- og pårørende når det kommer til tildeling og evaluering av ulike tilbud?

Forslagene til problemstillinger er ikke uttømmende.

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget slutte seg til forslag til problemstillingene i dette saksfremlegget, men det er full anledning til å endre, stryke eller legge til flere problemstillinger. Kontrollutvalget bør be revisor utarbeide en prosjektplan som angir ressursramme. Leveringstidspunkt settes til 26. august 2024 noe som vil bety at prosjektplanen kan behandles i kontrollutvalgets møte 9. september 2024.

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

20/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/325 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering.

Vedlegg

[Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Administrasjonen bør ikke lage forslaget til vedtak

[Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Befaring må settes som et formelt møte

[Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Reglene om inhabilitet i forvaltningsloven gjelder fullt ut

[Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for kontrollutvalgets virksomhet

[Kommunal Rapport, Bernt Svarer] De beste grunner taler for at forbudet mot fjernmøter ikke gjelder i en hastesituasjon

[Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Habiliteten må vurderes fra sak til sak

[Kommunal Rapport] Kommuner må ikke skape trøbbel for egne selskaper

[Statsforvalteren] Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet

[Statsforvalteren] Ny opplæringslov - Informasjon og veiledning

[Samfunnsbedriftene] Utenforskap og mangel på arbeidskraft er hovedutfordringer for kommunene de neste årene

Veiledning eller rådgivning

Om kommuneøkonomien i Norge

KS Folkevalgtprogram og boka Tillit

Saksopplysninger

Følgende referatsaker legges frem for utvalget til orientering:

1. [Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Administrasjonen bør ikke lage forslaget til vedtak
2. [Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Befaring må settes som et formelt møte
3. [Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Reglene om inhabilitet i forvaltningsloven gjelder fullt ut
4. [Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for kontrollutvalgets virksomhet
5. [Kommunal Rapport, Bernt Svarer] De beste grunner taler for at forbudet mot fjernmøter ikke gjelder i en hastesituasjon
6. [Kommunal Rapport, Bernt Svarer] Habiliteten må vurderes fra sak til sak
7. [Kommunal Rapport] Kommuner må ikke skape trøbbel for egne selskaper
8. [Statsforvalteren] Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet
9. [Statsforvalteren] Ny opplæringslov - Informasjon og veiledning
10. [Samfunnsbedriftene] Utenforskap og mangel på arbeidskraft er hovedutfordringer for kommunene de neste årene
11. Veiledning eller rådgivning
12. Om kommuneøkonomien i Norge
13. KS Folkevalgtprogram og boka Tillit

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget kan ta vedlagte referatsaker til orientering.

Administrasjonen bør ikke lage forslaget til vedtak

Kommunal Rapport 18.03.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan administrasjonen lage saksfremlegg når kommunedirektøren er inhabil?

SPØRSMÅL: Kommunedirektørens kone har søkt lederjobb i kommunen, og kommunedirektøren er dermed inhabil i ansettelsessaken.

Kommunen mener dog at: «Underordnet administrasjon kan imidlertid forberede saken slik at vedtak kan fattes av riktig person eller organ».

Er dette korrekt tolkning av habilitetsreglene?

SVAR: Dette er et spørsmål som det har vært og er en del usikkerhet om, men slik ser jeg på dette:

Utgangspunktet er bestemmelsen i forvaltningsloven paragraf 6, som lyder:
«*Er den overordnede tjenestemann ugild, kan avgjørelse i saken heller ikke treffes av en direkte underordnet tjenestemann i samme forvaltningsorgan*».

Den sentrale problemstillingen her er hva som er en «avgjørelse» etter denne bestemmelsen. Av forarbeidene går det fram at dette er ment som en avgrensning mot saksforberedelse og saksutredning. Når loven her taler om «avgjørelse i saken», skal dette forstås i motsetning til av «avgjørelse av saken».

En underordnet tilsatt i kommunen kan altså samle inn opplysninger og gjøre rede for de rettslige problemstillingene i sak før den sendes over til den eller de som skal treffe avgjørelse, så lenge hen ikke selv er inhabil i denne.

All saksbehandling vil på en eller annen måte innebære at det treffes ulike typer avgjørelser når det gjelder innsamling og sammenstilling av *premissene* for den som skal treffes. Dette er som alminnelig utgangspunkt ikke «avgjørelse i saken» etter denne bestemmelsen.

Avgjørende må etter min mening her være om det saksforelegget som oversendes til den som skal treffe den formelle avgjørelsen av saken, også inneholder en sammenfattende vurdering – en anbefaling eller innstilling om hva som etter saksforberederens mening bør eller må vedtas som avgjørelse av saken.

Hvis vi leser bestemmelsen om underordnet inhabilitet som en ren formregel som bare avskjærer hen fra å treffe den avsluttende formelle avgjørelsen av saken, blir den ganske betydningsløs.

Når kommunen uttaler at «Underordnet administrasjon kan imidlertid forberede saken slik at vedtak kan fattes av riktig person eller organ», er dette riktig så langt det rekkes, men må da leses slik at «forberede saken» ikke omfatter å foreta en sammenfattende vurdering av denne med anbefaling om eller innstilling med forslag til vedtak.

Hvem som skal foreta disse vurderingene og treffe avgjørelse av saken, vil det her være kommunestyrets sak å avgjøre. Forslag til vedtak om dette må da legges fram av ordføreren.

Befaring må settes som et formelt møte

Kommunal Rapport 15.04.2024, Jan Fridthjof Bern, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Når et utvalg er på befaring, er medlemmene da i et utvalgsmøte?

SPØRSMÅL: Vi går igjennom politisk reglement om dagen, og diskuterer om vi skal legge inn noe om befaringer i regi av de kommunale utvalgene, med tanke på møteoffentlighet, møteledelse, tilhørere, protokollering osv. Kan for eksempel utvalgene reise på befaring uten at det er et møte?

SVAR: Kommuneloven har ingen bestemmelser om «befaring». Den normale arbeidsformen for folkevalgte organer er at man bygger på skriftlige saksforelegg fra administrasjonen. Fordelen med denne arbeidsformen er at da har man et felles dokumentert og kvalitetssikret grunnlag for de vedtak som treffes.

Men ikke all informasjon er like lett å formidle på denne måten. Noen ganger er det en klar fordel om de folkevalgte har kunnet bygge også på egne iakttagelser av anlegget, naboskapet eller landskapet saken gjelder. Denne måten å innhente kunnskap på reiser imidlertid noen særlige utfordringer.

Det grunnleggende problemet er forholdet til bestemmelsene i [kommuneloven kapittel 11](#) om saksbehandling i folkevalgte organer.

Utgangspunktet her er at den enkelte folkevalgte ikke har noen individuell rolle i saksbehandlingen, annet enn ved deltakelse i organets møter. En folkevalgt er valgt *som medlem* av kollegialt organ, og kan ikke opptre i denne egenskap ved å reise på befaring på egen hånd.

Saksbehandlingen i det aktuelle folkevalgte organet bygger på det som i domstolsprosessen kalles «hovedforhandlingsprinsippet». Det betyr at organets beslutninger skal være basert utelukkende på den informasjon som er fremlagt på lik fot for alle medlemmene i møte i organet.

Dette gjelder da ikke bare saksdokumenter og muntlig informasjon fra administrasjonen eller andre, men også den kunnskap som blir innhentet ved befaring. Slik befaring må derfor skje innenfor de rammene som kommuneloven oppstiller for møter i folkevalgte organer.

Det må sendes innkalling til deltakelse i befaringsen, og relevante saksdokumenter i saken, til medlemmene forut for befaringsen ([§ 11–3 første avsnitt](#)).

Befaringen må settes som et formelt møte, og det må føres møtebok for befaringsen der det fremgår hva denne omfattet og hvem som deltok, herunder om parter eller sakkyndige deltok og ga informasjon eller fremførte synspunkter knyttet til saken.

Befaringen må også være åpen for presse eller andre interesserte, så lenge det ikke truffet vedtak om lukking etter [kommuneloven § 11–5](#).

Brudd på disse reglene vil være en saksbehandlingsfeil som kan være grunnlag for en lovlighetsklage til Statsforvalteren over vedtak som treffes, etter bestemmelsene i [kommunelovens kapittel 27](#).

Hvis det er mulig at feilen kan ha hatt betydning for vedtaket, kan den medføre at dette blir ugyldig.

Reglene om inhabilitet i forvaltningsloven gjelder fullt ut

Kommunal Rapport 04.03.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Er jobben med å ivareta barn og unges interesser et offentlig tillitsverv eller bare «en jobb»?

SPØRSMÅL: Kommunestyret fattet vedtak om å videreføre ordningen med at kommunestyret utpeker etatssjef eller annen tjenestemann som skal ivareta barn og unges interesser når et fast utvalg utarbeider og behandler forslag til planer. Det ble deretter fremmet forslag på to tilsatte i kommunen som representant og vararepresentant for barn og unge når fast utvalg utarbeider og behandler forslag til planer etter plan- og bygningsloven.

Da det skulle voteres over dette, ble det reist spørsmål om inhabilitet for ett av kommunestyremedlemmene. Flertallet mente imidlertid at dette var et valg til et offentlig tillitsverv, og at den særlige bestemmelsen i [kommunelovens § 11–10](#) fjerde avsnitt om unntak fra inhabilitetsreglene ved slike valg gjaldt.

Mindretallet mente at slik utpeking/oppnevning av barn og unges representanter i folkevalgt organ, ikke var et valg etter kommuneloven, og at forvaltningslovens habilitetsbestemmelser måtte følges.

Hva er det riktige her?

SVAR: Dette er komplisert, og svaret ikke helt opplagt.

Reglene om inhabilitet i forvaltningsloven kapittel II gjelder etter [kommuneloven § 11–10](#) første avsnitt som alminnelig regel også ved behandlingen av saker i kommunale folkevalgte organer. Disse inhabilitetsreglene gjelder etter innledningsordene i [forvaltningslovens § 6](#) når det treffes «en avgjørelse [...] i en forvaltningssak». Utpeking av leder eller medlem av et kollegialt organ er en slik avgjørelse, slik vi for ikke lenge siden så i forbindelse med sakene om statsråders medvirkning ved utnevning av utvalgs- og styreledere. Utgangspunkt og hovedregel er altså at her gjelder forvaltningslovens regler om inhabilitet.

I siste avsnitt i [kommuneloven § 11–10](#) har vi imidlertid den unntaksregelen som det her vises til: «En folkevalgt er ikke inhabil når det skal velges personer til offentlige tillitsverv». Spørsmålet blir da om den oppnevningen eller utpekingen det her er tale om, er et valg til «offentlige tillitsverv», slik at denne unntaksregelen gjelder her, eller om de generelle bestemmelsene i forvaltningsloven om inhabilitet må følges også ved dette valget eller oppnevningen.

Utgangspunktet for oppnevningen det er tale om, er bestemmelsen i [plan- og bygningsloven § 3–3](#) tredje avsnitt om at «Kommunestyret skal sørge for å etablere en særskilt ordning for å ivareta barn og unges interesser i planleggingen». Det fremgår etter forarbeidene (Ot.prp. nr. 32, merknad til bestemmelsen) at dette tar sikte på et å legge til rette for å supplere saksutredningen fra kommunedirektøren når en sak eventuelt legges fram til behandling i et folkevalgt organ;

«Det er i stedet for kravet om at en tjenestemann i administrasjonen skal ivareta en slik funksjon tatt inn et pålegg om at kommunen etablerer en særskilt ordning som ivaretar det samme formålet».

Det som skjer her, er at kommunestyret etablerer et eget verv for en enkeltperson som skal påse at det blir tatt hensyn til interessene til barn og unge. Oppnevning til dette kan – sies

det i veiledningen fra departementet (Barn og unge i byggesak, pkt. 5.1) – skje ved vedtak kommunestyret selv, eller ved at dette er delegert til administrasjonen:

«I mange kommuner blir vedkommende som skal inneha funksjonen formelt valgt av kommunestyret, og ofte gjelder utpekingen hele valgperioden. I noen kommuner er utpekingen delegert til administrativt nivå, til eksempelvis virksomhetsleder/etatsleder for skole og oppvekst eller kultur og fritid.»

Uavhengig av hvordan slik representant utpekes, vil hen imidlertid ta del i administrasjonens saksforberedelse:

«Den som innehar funksjonen, skal på et tidlig tidspunkt gis innsikt og rett til å uttale seg i de deler av saksbehandlingen og planleggingen som berører barn og ungdom.»

Det må forstås som at denne oppgaven uansett er å anse som en «jobb», og altså ikke et verv som folkevalgt. Det er tale om en særlig form for supplering av saksutredningen fra administrasjonen, ved en uavhengig talsperson for barn og ungdoms interesser i slike saker.

Den som er oppnevnt i denne funksjonen, er ikke en «folkevalgt» slik dette er definert i [kommuneloven § 5–1](#) fjerde avsnitt. Hen er ikke «valgt inn i et folkevalgt organ» slik bokstav b i dette avsnittet krever. Hen kan heller ikke instrueres verken av kommunestyret, utvalget eller kommunedirektøren når det gjelder utføringen av dette vervet. Om forholdet til den siste sies det i veiledningen:

«Det vil derfor ikke være innenfor styringsretten å instruere vedkommende til ikke å ivareta barn og unges interesser.»

Men kommunedirektøren har et tilsynsansvar med hvordan oppgave utføres:

«På den andre siden kan instruksjonsretten benyttes til å sikre at vedkommende faktisk gjør jobben med å ivareta disse interessene på en god måte.»

Kommunestyrets utpeking av person med slikt ansvar for å ivareta barns- og unges interesser i plansaker i et slikt utvalg, kan ikke ses som et valg av folkevalgt etter reglene i kommuneloven. Den vil da heller ikke gå inn under regelen § 11–10 siste avsnitt om inhabilitet ved valg «til offentlige tillitsverv». Det som gjøres ved en slik særskilt oppnevning, må altså ses som et vedtak om styrking av *grunnlaget for saksbehandlingen* i utvalget ved å trekke inn en person med særlig kompetanse og erfaring på området som kan supplere administrasjonens *saksrepresentasjon*.

Slik jeg ser det, er det her tale om en individuell oppnevning til et særlig administrativt verv, og ikke valg som folkevalgt. Det betyr at reglene om inhabilitet i forvaltningsloven gjelder fullt ut ved slik utpeking av noen med et slikt særlig ansvar.

Men her er vi åpenbart inne på et område der departementet bør være tydeligere i veiledningen sin.

Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for kontrollutvalgets virksomhet

Kommunal Rapport 08.04.2024, Jan Fridthjof Bern, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Gjorde lederen av kontrollutvalget feil, da han hadde et eget formøte med utvalgets sekretær for å diskutere utvalgets arbeid fremover?

SPØRSMÅL: Flertallet i kommunestyret har vedtatt nyvalg av kontrollutvalget som følge av mistillit til utvalgsleder. Slik jeg forstår det, begrunnes mistilliten blant annet ved at utvalgsleder i forkant av første møte i det nyvalgte kontrollutvalget hadde et eget møte med utvalgssekretæren. Hensikten med møtet skal ha vært at utvalgsleder og utvalgssekretær ville avklare noen praktiske forhold og diskutere utvalgets rolle og arbeid fremover. Det ble skrevet et referat fra formøtet.

En etterfølgende debatt reiser noen spørsmål om slike forberedende møter mellom utvalgsleder og utvalgssekretær. Blant annet har noen oppfattet at referatet inneholdt beslutninger som bare et samlet kontrollutvalg kan ta, blant annet med tanke på hvem som skal representere utvalget utad og at leder og sekretær forsøkte å etablere en maktstruktur ved å sette agendaen for utvalget.

Ifølge kommuneloven er det vel utvalgsleder som skal sette opp sakslisten for møter og det følger vel også av loven at det er utvalgsleder som har møte- og talerett i kommunestyret?

Sier kommuneloven noe om slike formøter mellom utvalgsleder og sekretær? Hva slags status har et slikt «møte»? Er det krav om, eller bør det skrives referat fra slike formøter? Vil da et slikt referat være et offentlig dokument etter offentlighetslovens bestemmelser?

SVAR: I [kommuneloven § 23-2](#) siste avsnitt er det fastsatt at kommunestyret «kan når som helst velge medlemmer til utvalget på nytt», og at da «skal alle medlemmene velges på nytt». Det er en rent politisk beslutning, og kommunestyret behøver ikke oppgi noen særlig grunn for dette. Et lovlig foretatt nyvalg av kontrollutvalget kan ikke overprøves, heller ikke om det er basert på uriktig eller urimelig forståelse av utvalgslederens rolle og myndighet. Bakgrunnen for denne konflikten er imidlertid interessant, og vi skal derfor se nærmere på forholdet mellom utvalgsleder, sekretariat og utvalg.

Kontrollutvalget er et «folkevalgt organ» etter kommuneloven, se [§ 5-1 andre avsnitt, bokstav d](#). Det betyr at reglene i kapittel 11 gjelder for utvalgets virksomhet, se [§ 11-1 første avsnitt](#). Dette gjelder da også bestemmelsen i [§ 11-3 første setning](#), om at «Lederen av et folkevalgt organ setter opp saksliste for hvert enkelt møte». I tillegg kan etter [§ 11-3 første avsnitt, siste setning](#), en tredel av medlemmene av et folkevalgt organ kreve at en sak «skal settes på sakslisten» i et kommende møte.

Sekretariatet til kontrollutvalget er et særskilt administrativt organ som etter [§ 23-7 tredje avsnitt](#) skal være uavhengig av kommunens eller fylkeskommunens administrasjon og av den eller dem som utfører revisjon for kommunen eller fylkeskommunene. Det er, sies det i femte avsnitt, «direkte underordnet kontrollutvalget og skal følge de retningslinjer og pålegg som utvalget gir», og skal, sies det i andre avsnitt, «påse at de sakene som behandles av kontrollutvalget, er forsvarlig utredet, og at utvalgets vedtak blir iverksatt».

Sekretariatet har altså ingen formell myndighet verken til å sette en sak opp til behandling i det enkelte møte, eller til å nekte dette. Lederen setter opp sakslisten, og når den er sendt ut, er det bare utvalget som kan endre på denne, ved formelt vedtak i møtet.

I praksis vil det imidlertid måtte være løpende kontakt mellom leder og sekretariat, både ved forslag fra sekretariatet om saker som det mener må eller bør behandles, og ved beskjed fra leder om hvilke saker sekretariatet må ha gjort klar til behandling på et bestemt tidspunkt. Begge deler er administrative meddelelser som ikke krever noen form for formalisert saksbehandling eller dokumentasjon, men det vil selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for utvalgets virksomhet som man har som utgangspunkt i det videre arbeidet.

Denne planen er ikke bindende verken for utvalgsleder eller utvalget. Den er må anses som et internt arbeidsdokument for kontrollutvalgssekretariatet, men hvis utvalget ønsker informasjon om det som her er avtalt, kan det be om å bli orientert og gi uttrykk for sitt syn på dette. Og hvis det foreligger et notat eller referat fra disse samtalerne, kan utvalget kreve å få det, og da blir det som alminnelig utgangspunkt et offentlig dokument.

Det er klart nok ikke en feil at utvalgsleder og sekretariatsleder organiserer virksomheten på denne måten. Men hvis kommunestyret er misfornøyd med måten dette gjøres på, kan det altså skifte ut hele utvalget.

De beste grunner taler for at forbudet mot fjernmøter ikke gjelder i en hastesituasjon

Kommunal Rapport 02.04.2024, Jan Fridthjof Bern, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan et fjernhastemøte behandle en sak om arbeidstakers tjenstlige forhold?

SPØRSMÅL: Nylig ble det gjennomført et hastefjernmøte i kommunestyret vårt. Møtet foregikk over e-post, og temaet var innsetting av en settekommunedirektør i en klagesak mot kommunedirektøren.

Ordfører viste til kommuneloven § 11-8 som hjemmel for bruk av denne møteformen. I kommuneloven § 11-7 heter det imidlertid at «Et møte som skal lukkes etter § 11-5 andre ledd, kan ikke holdes som fjernmøte». Dette gjelder blant annet når det er tale om «en sak som angår en arbeidstakers tjenstlige forhold». Jeg lurer derfor på: Er vedtaket i kommunestyret i denne saken gyldig?

SVAR: Den aktuelle bestemmelsen i § 11-8 andre avsnitt gir altså lederen for organet, her ordfører, fullmakt til å bestemme at et møte skal holdes som fjernmøte «hvis det er påkrevd å få avgjort en sak før neste møte, og det enten ikke er tid til å holde et ekstraordinært møte, eller saken ikke er så viktig at et ekstraordinært møte anses som nødvendig». Spørsmålet er altså om dette også gjelder i den aktuelle saken, eller om det her følger av bestemmelsen i § 11-7 tredje avsnitt at hastefjernmøte ikke kan benyttes.

Det er usikkert om et vedtak om oppnevning av settedirektør i en slik klagesak er en sak som angår «en arbeidstakers tjenstlige forhold», og dermed i det hele tatt går inn under denne regelen, men om vi forutsetter at det vil den, blir altså spørsmålet om forbudet i § 11-7 mot bruk av fjernmøte også gjelder for hastefjernmøte etter § 11-8.

Bestemmelsen i § 11-7 er gitt pga. frykt for at uvedkommende skal kunne skaffe seg adgang til taushetsbelagt kommunikasjon mellom medlemmene i møtet. Dette er et hensyn som også kan være aktuelt i hastefjernmøte etter § 11-8, men her vil skadevirkningene ved et absolutt forbud mot å bruke denne møteformen kunne bli betydelige.

Det er tale om en situasjon der «hvis det er påkrevd å få avgjort en sak før neste møte, og det enten ikke er tid til å holde et ekstraordinært møte». I en slik situasjon er det derfor nærliggende å falle ned på at vi må kunne nøye oss med å stole på at kommunen gjør det som er nødvendig for å skjerme diskusjonen i møtet og opplysninger underlagt taushetsplikt som fremkommer der.

Jeg mener etter dette at de beste grunner taler for at vi må forstå loven slik at forbudet mot bruk av fjernmøter bare gjelder der dette skjer med hjemmel i beslutning i medhold av en generell fullmakt gitt av kommunestyret i medhold § 11-7 første avsnitt, og ikke der det som her er tale om en hastesituasjon etter § 11-8 andre avsnitt.

Brudd på denne bestemmelsen vil for øvrig neppe i seg selv føre til at vedtak som treffes i slikt møte blir ugyldig.

Habiliteten må vurderes fra sak til sak

Kommunal Rapport 22.04.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Økonomisjefen har blitt styreleder i et interkommunalt selskap, men er det lurt?

SPØRSMÅL: Av lov om interkommunale selskaper § 10 framgår følgende; Daglig leder eller representantskapsmedlem kan ikke være medlem av styre. Dette er den eneste begrensningen som lovgiver har satt med hensyn til valgbarhet. I et interkommunalt selskap som vår kommune er medeier i, har representantskapet valgt økonomisjefen i en av kommunene til styrets leder. Vi reiser spørsmål om dette er en god løsning, med tanke på god eierstyring, habilitet, taushetsplikt i styret og det personlige ansvaret som økonomisjefen påtar seg ved å være styreleder.

SVAR: Ulovlig er det neppe. Hva som er klokt, vil et stykke på vei avhenge av karakteren av selskapets virksomhet. Det er vel grunnen til at vi i ikke har flere generelle regler som avskjærer slike stillingskombinasjoner.

I stedet må dette vurderes fra sak til sak, i første rekke ut fra bestemmelsen i [IKS-loven § 15](#) om inhabilitet, der det fastslås at bestemmelsene om inhabilitet i kommuneloven [§ 11–10](#) og [13–3](#) gjelder tilsvarende for selskapets tilsatte og medlemmer av selskapets styrende organer, og at det er taushetsplikt etter forvaltningsloven for enhver som utfører tjeneste eller arbeid for IKS som er omfattet av offentleglova – dvs. der stat eller kommune har i øverste majoritet i øverste styringsorgan.

Kommuner må ikke skape trøbbel for egne selskaper

Samfunnsbedriftene 26.03.2024, Agnete B. Sommerset, juridisk direktør

Trange kommunebudsjetter er ikke et argument for å forsømme sine forpliktelser til egne selskaper. Kommunene må være forutsigbare og gode eiere.

Tenk deg en kommune som inngår en avtale med et privat selskap om rengjøring. Pris og tjenester er avtalt, kontrakt undertegnet, og alle er fornøyde. Men så sier kommunen at de ikke lenger vil stå inne for avtalen, og at de bare vil betale halvparten av kostnadene på grunn av stramme budsjetter. Det hadde selvsagt vært uakseptabelt, ulovlig og utenkelig.

Løper fra ansvar

Når det kommer til selskaper som kommunen selv eier, er det likevel noen som tror at man kan løpe fra ansvar, kontrakter og vedtatte budsjetter når man oppdager røde tall i eget budsjett.

- Et interkommunalt selskap (IKS) med 37 eiere fikk vedtatt sitt budsjett i april 2023. Nå vil det nye kommunestyret i to av eierkommunene redusere sitt tilskudd til selskapet.
- Et annet IKS trenger å endre selskapsavtalen etter endringer i IKS-loven og uttreden av enkelteiere. En av kommunene nekter å vedta endringene fordi kommunen vil «vente og se» hvordan det går med selskapet.
- Et tredje IKS opplever at én av deltakerkommunene ikke vil betale det som det vedtatte budsjett innebærer, og ønsker heller færre tjenester fra selskapet.

Kommuner som velger å organisere tjenester i selskaper, forplikter seg også til å følge rettslige rammer for selskapene. Her er det ingen «bør» eller «kan», her **må** man følge styringslinjer og myndighet som er regulert gjennom kommuneloven og selskapslover.

Som alle andre selskaper, trenger også kommunalt eide bedrifter forutsigbare rammer. Kortsiktig budsjettgevinst for enkeltkommuner er et veldig dårlig argument for å utarme egne selskaper. Det blir en umulig driftssituasjon for selskapene hvis vedtatte budsjetter blir reversert av noen eierkommuner – i opposisjon til egne eierrepresentanter.

Eierstyring er ikke spesielt vanskelig, men krever opplæring. Med mange nye representanter i kommunestyresalene, er det spesielt viktig at kommunene nå setter av tid til dette. Hvis eierne drar selskapet i samme retning, vil det resultere i bedre demokratisk kontroll, forutsigbar drift, effektive tjenester, og dermed bedre mulighet for å oppnå målet med opprettelse av selskapet.

Lag eierstrategier!

Den siste valgperioden var første gang kommunene ble pålagt å lage en eierskapsmelding. Det har gitt god oversikt over hvilke selskaper kommunene har interesser i, og som de må følge opp.

Neste steg må være bedre kunnskap om eierstyring. Her kan utarbeiding av eierstrategier være en god start. Da vil eierne delta mer aktivt i utvikling av egne selskaper, forstå hvilke rettslige forpliktelser eierskap innebærer, og få mulighet til å hente ut de gevinstene som ligger i å etablere selskapene.

Gjennom en eierstrategi vil man oppdage at god eierstyring, rutiner for politisk forankring og løpende dialog med selskapene er nøkkelen til best mulig resultat. Hvis kommuner er uenige i sitt eget selskaps beslutninger, må de se på egen eierstyring og gå via formelle kanaler, slik det fungerer for alle andre selskaper i Norge.

Da kan de ikke stille selskapene sjakk matt ved ikke å følge opp vedtatte budsjetter eller nekte å vedta endringer i selskapsavtaler som deres egen representant har stemt for. Da dømmer man sine egne selskaper til å mislykkes, og det var neppe intensjonen ved opprettelsen av dem.

Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet

Statsforvalteren i Trøndelag, 02.04.2024

Planlegging for et trygt hjem for alle. Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet, kalt boligsosial lov, ble vedtatt av Stortinget 20. desember 2022. Loven gjelder fra 1. juli 2023. Den gir innbyggere som er vanskeligstilte på boligmarkedet rett til å få vedtak om bistand ut fra sitt behov.

Loven stiller krav til ledere og beslutningstakerne i kommunene. Loven tydeliggjør ansvaret kommunene har til å planlegge og ha oversikt over boliger i kommunen.

Loven pålegger også kommunen å fastsette overordnede mål og strategier for det boligsosiale arbeidet i kommuneplanen. Ved å innlemme boligsosiale hensyn i samfunns- og arealplanleggingen, kan kommunene bidra til gode botilbud for vanskeligstilte og til at flere kan eie egen bolig.

Det er den enkelte kommune som må organisere arbeidet med å oppfylle loven. Det er ingen enkelt etat i kommunen som alene kan gjøre det, og loven legger opp til at flere fagfelt må samarbeide for å gi innbyggere som har behov for det den nødvendige bistanden.

[Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet \[boligsosialloven\]](#)

[Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027](#)

[Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken \(2021-2024\)](#)

[Boligsosialt arbeid](#)

Ny opplæringslov - Informasjon og veiledning

Statsforvalteren 20.02.2024

Stortinget har vedtatt ny opplæringslov som etter planen skal tre i kraft 1. august 2024. Ny forskrift til loven har vært på høring og vil tre i kraft fra samme tidspunkt. Det er også vedtatt flere endringer i privatskoleloven. Følg med på informasjon om den nye loven på nettsidene til Utdanningsdirektoratet og Statsforvalteren.

Nytt regelverk fra 1. august 2024

Frem til den nye loven trer i kraft gjelder dagens opplæringslov av 1998.

Kunnskapsdepartementet har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å utarbeide forskrift til ny opplæringslov og ny forskrift til privatskoleloven. Høringsfristen er løpt ut og direktoratet jobber nå med å sammenstille høringssvar og oversende reviderte forslag til Kunnskapsdepartementet.

Les mer om de viktigste endringene i ny opplæringslov [her](#)

Informasjon og veiledning om nytt regelverk

Utdanningsdirektoratet legger fortløpende ut artikler om ny opplæringslov på sin temaside om ny opplæringslov, les [her](#)

Forberedelser hos skoleeiere

Mye må være klart før nytt regelverk trer i kraft. Les mer om hva kommuner og fylkeskommuner må forberede [her](#)

Utenforskap og mangel på arbeidskraft er hovedutfordringer for kommunene de neste årene

Samfunnsbedriftene 27.03.2024, styreleder Gunn Marit Helgesen i KS og styreleder Pål Smits i Samfunnsbedriftene

Tett samarbeid med arbeidsinkluderingsbedriftene bidrar til løsning på begge utfordringene samtidig.

Inkludering i arbeidslivet er en nøkkelutfordring for kommunene. Det er et paradoks at kommunene opplever økende utenforskap i arbeidslivet og mangel på arbeidskraft samtidig. En enda mer aktiv kommunal bruk av egne arbeidsinkluderingsbedrifter vil bidra positivt til å redusere begge utfordringene. Hvis flere hender kommer i arbeid, vil det også gi en betydelig avlastning for kommuneøkonomien.

Norge har 320 arbeidsinkluderingsbedrifter fordelt på 95 prosent av kommunene. Felles for dem alle er at de hjelper folk å komme i aktivitet eller arbeid, enten det er uføretrygdede, personer på arbeidsavklaringspenger og sosial stønad, innvandrere, ungdom i utenforskap, sykemeldte, folk med rusutfordringer, eller andre grupper som står utenfor arbeidslivet.

Gjennom sitt virke i de fleste av landets kommuner, har arbeidsinkluderingsbedriftene en unik forståelse av lokale forhold og behov. De kjenner til kommunens utfordringer, det lokale næringslivet og arbeidsmarkedet. Dermed kan de tilpasse tiltak og løsninger som passer for den enkelte kommune. I tillegg er bedriftene fleksible og har god tilpasningsevne. De kan utvikle skreddersydde programmer og tiltak for å inkludere personer som står utenfor arbeidslivet. Dette gir kommunene fleksibilitet i møtet med lokale utfordringer.

Et tettere partnerskap mellom kommuner og arbeidsinkluderingsbedrifter har en rekke fordeler:

- **Økt tilgang til arbeidskraft.** Arbeidsinkluderingsbedrifter kan bidra til å rekruttere og inkludere personer som ellers ville stått utenfor arbeidslivet. Dette gir kommunene tilgang til en bredere arbeidsstyrke og reduserer mangel på arbeidskraft.
- **Et mer inkluderende samfunn.** Kommunene og kommunale bedrifter har en sterk forpliktelse til å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne, langtidsledige og andre sårbare grupper. Dette bidrar til et mer inkluderende samfunn der alle får muligheten til å delta. Vi skal heller ikke undervurdere hvilken enorm effekt inkluderingen har for den enkeltes selvbilde og egenverdi.
- **Flere statlige arbeidsmarkedstiltak.** Gjennom et samarbeid kan kommunene trekke veksler på arbeidsinkluderingsbedriftenes kompetanse om effektiv bruk av de statlige arbeidsmarkedstiltakene. Det gir flere i varig tilrettelagt arbeid, flere ansettelser med lønnstilskudd og tiltaksplasser i arbeidsforberedende trening.
- **Bidrag til kommuneøkonomien.** Flere statlige arbeidsmarkedstiltaksplasser og prosjektmidler lokalt vil virke direkte på både utenforskap og mangel på arbeidskraft. I tillegg til å sikre nok hender til å gjøre alle oppgavene kommunen skal utføre, avlaster det kommuneøkonomien og gir rom for å investere i andre viktige områder.

Et tett samarbeid mellom kommuner og arbeidsinkluderingsbedrifter kan gjøre inkluderingsarbeidet mer effektivt og profesjonelt i hver enkelt kommune. Det vil være en kraftig ressurs for å bidra til å løse utfordringene knyttet til utenforskap og arbeidskraftmangel. Og ikke minst bygger det opp om den type bærekraftige lokalsamfunn vi ønsker å ha i Norge – hvor alle får bidra gjennom deltakelse i et inkluderende arbeidsliv.

Veiledning eller rådgivning – hvor går grensen?

Publisert 01.03.2024

Ellen Halsbog Lange, seniorrådgiver i NKRF – kontroll og revisjon i kommunene

Kan revisjonen utføre rådgivningstjenester for kommunen? Det korte svaret er ja – dersom det ikke svekker revisors uavhengighet og objektivitet, eller erstatter kommunens egne ledelsesoppgaver.

I tillegg til de lovpålagte revisjonstjenestene, er det mange kontrollutvalg som ønsker andre tjenester. Noen ganger etterspør kommunedirektøren/administrasjonen også tjenester. Denne artikkelen tar for seg hvilke rammer som gjelder for slike tjenester.

Rådgivning sett opp mot revisors uavhengighet og objektivitet

Det generelle kravet til revisors uavhengighet i § 16 i *Forskrift om kontrollutvalg og revisjon*, heretter kalt forskriften, ligger i bunn:

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisorens uavhengighet og objektivitet.

Videre setter § 18 grenser for hvilke stillinger, verv og tjenester som revisor kan ha. Forskriften setter ikke noe forbud mot å utføre rådgivning for kommunen, men sier at revisor ikke kan ... *utføre rådgivningstjenester eller andre tjenester for kommunen eller fylkeskommunen, hvis dette er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet ...*, jf. § 18 e.

Hva betyr så det? Det må vurderes konkret i den enkelte situasjon. For at det skal være mulig å etterprøve slike vurderinger, må revisor være påpasselig med å dokumentere oppdragets art, omfang og anbefalinger. Forskriften setter et særlig krav til dokumentasjon ved ... *rådgivning og andre tjenester for den reviderte virksomheten ...*, jf. § 21, andre ledd. (Borgmo, Bråthen og Lie, 2023, s. 136).

Revisors rolle som rådgiver har vært mye diskutert innenfor revisjon av privat sektor. Ved å bygge tilsvarende bestemmelser i denne forskriften på bestemmelsen i revisorloven, gir Kommunaldepartementet et sterkt signal om at prinsippene for rådgivning bør være relativt like for revisjon av privat og kommunal sektor.

Ved å bygge tilsvarende bestemmelser i denne forskriften på bestemmelsen i revisorloven, gir Kommunaldepartementet et sterkt signal om at prinsippene for rådgivning bør være relativt like for revisjon av privat og kommunal sektor.

Revisjonsoppdraget innenfor kommunal sektor inneholder både forvaltningsrevisjon, regnskapsrevisjon og eierskapskontroll. Det vil derfor være flere områder og tilfeller der revisor må være påpasselig med forholdet mellom rådgivning og revisjon enn tilfellet er ved revisjon etter revisorloven. (Borgmo, Bråthen og Lie, 2023, s. 136-137).

Rådgivning sett opp mot virksomhetens egne ledelses- og kontrolloppgaver

Det er også forbud mot at revisor kan yte tjenester som ... *hører inn under den reviderte virksomhetens egne ledelses- og kontrolloppgaver ...*, jf. forskriftens § 18 f. Dette forbudet kan virke opplagt – men i praksis kan det være vanskelig å sette klare grenser.

Der revisor mener at et forhold er uakseptabelt, vil det i mange tilfeller også være nødvendig å si noe om hva som skal til for at forholdet skal kunne bli akseptabelt. (Borgmo, Bråthen og Lie, 2023, s.137).

Et enkelt eksempel innen finansiell revisjon, kan være åpenbare feilføringer – der regnskapsrevisor gir beskjed om hvilken konto beløpet hører hjemme på, uten at det anses som at man erstatter virksomhetens egne ledelses- eller kontrolloppgaver.

I forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er revisjonskriterier og anbefalinger til hjelp for at administrasjonen kan vite hva som skal til for å rette opp forholdet. Revisjonskriteriene setter opp rammene for hva som er akseptabelt – mens anbefalingene forteller hva som må rettes opp.

En feil kan rettes på mange måter, og det er opp til kommunestyret og deretter kommunedirektøren å velge fremgangsmåten. Dersom revisor gir råd og veiledning om hvordan forholdet kan rettes og bli akseptabelt, er det viktig å ivareta den særskilte dokumentasjonsplikten i forskriftens § 21 andre ledd, for å kunne vurdere om rådgivningen påvirker revisors uavhengighet.

Dersom revisor gir råd og veiledning om hvordan forholdet kan rettes og bli akseptabelt, er det viktig å ivareta den særskilte dokumentasjonsplikten ...

§ 18 bokstav e til f viderefører den tidligere revisjonsforskriften § 14, jf. veileder til forskriften. I merknadene til denne paragrafen pekte departementet på at revisor ikke kan erstatte foretakets manglende kompetanse og kapasitet. Dette fordi den som blir revidert i slike tilfeller mangler nettopp kompetanse eller kapasitet for å vurdere

revisors råd eller veiledning – og da er det revisor som ville legge premissene for de beslutningene den reviderte tar. (Borgmo, Bråthen og Lie, 2023, s. 138).

Nærmere om det særskilte dokumentasjonskravet for rådgivningstjenester

Som nevnt er det et særskilt krav til dokumentasjon av rådgivning og andre tjenester i forskriftens § 21, andre ledd:

Ved rådgivning og andre tjenester for den reviderte virksomheten skal revisor dokumentere oppdragets art, omfang og en eventuell anbefaling.

Poenget med dette dokumentasjonskravet er å gjøre det mulig å avgjøre om oppdraget svekker revisors uavhengighet og objektivitet. Revisor må dokumentere:

- Hva oppdraget har bestått i
- Hvor omfattende oppdraget har vært – kan oppdraget ha vært så omfattende at det i seg selv kan true revisors uavhengighet eller objektivitet
- Hvilke anbefalinger har revisor gitt

Se veileder til forskriften s. 17 og Borgmo, Bråthen og Lie, 2023, s. 146.

Er det andre forhold som må vurderes?

Det er ikke noen prinsipiell forskjell på de vurderingene revisor må gjøre, uansett om det er kontrollutvalget eller kommunedirektøren som er oppdragsgiver. Revisor må vurdere det samme – uavhengighet, objektivitet og om oppdraget er erstatning for kommunens egne kontroll- og lederoppgaver. Og så må oppdragets art, omfang og eventuelle anbefalinger dokumenteres, for etterprøvbarehetens skyld.

I tillegg må slike oppdrag vurderes inn mot den oppdrags-/selskapsavtalen de ulike enhetene har. Her vil det være lokale variasjoner, men det er en (stor) fordel om det er klare linjer når det gjelder ressursrammer. Er dette oppdrag som kontrollutvalget eller kommunedirektøren skal betale særskilt for? Eller ligger det inne i oppdragsavtalen, og det kommunen betaler revisjonsenheten? Går det i så fall utover de oppgavene kontrollutvalget ønsker skal gjøres? Og hvordan kobles i så fall kontrollutvalget inn?

Innenfor forskriftens rammer er det rom for ulike måter å håndtere rådgivning og andre tjenester. Uansett hvordan dette håndteres i ulike lokale kontekster er det viktig å holde de overordnede prinsippene høyt. Tillit til revisjonen og dens uavhengighet er avgjørende – men også god ressursbruk og læring. Revisjon skal bidra til læring og forbedring, til beste for innbyggerne.

Kilder:

[Forskrift om kontrollutvalg og revisjon](#) FOR-2019-06-19-904

Kommunal- og moderniseringsdepartement (2021) [Veileder til kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften](#) (H-2494)

Borgmo, R., Bråthen, B. og Lie, K.E. (2023): [Kontroll og revisjon i kommunal sektor](#), 4. utgave. Oslo: NKRF – kontroll og revisjon i kommunene

Ellen Lange, seniorrådgiver i NKRF siden 2022. Hun er sosiolog og har drøyt 20 års erfaring fra (og med) kommunal sektor, hovedsakelig forvaltningsrevisjon, i tillegg til seks år med ulike former for endrings- og utviklingsarbeid i KS.

Om kommuneøkonomien

Kommunal Rapport mars 2024

Nesten halvparten av kommunene har negativt driftsresultat

Kommuneøkonomien har svekket seg det siste året. I alt 157 av 356 kommuner leverte negativt driftsresultat i fjor.

Les artikkelen [her](#)

Mer enn 20 kommuner har negativ drift og høyere gjeld enn inntekter

Den renteeksponerte gjelden til norske kommuner er økende. Flere kommuner opplever nå negativ drift, svekket egenkapital og høye renteutgifter.

Les artikkelen [her](#)

Flere kommuner tærer på sparepengene

232 av 356 kommuner har i løpet av 2023 måttet forsyne seg av disposisjonsfondet, viser de foreløpige Kostra-tallene.

Les artikkelen [her](#)

KS Folkevalgtprogram og boka Tillit

Har du deltatt på KS Folkevalgtprogram eller ønsker å lese om folkevalgtes rolle i lokalpolitikken? Les boka Tillit.

KS Folkevalgtprogram er et tilbud til alle kommunestyre, fylkesting og direkte valgte bydelsutvalg. Hensikten er å bidra til et godt lokaldemokrati med høy tillit. Programmet skal også bidra til å gi dere folkevalgte trygghet og motivasjon, og en god forståelse for rollen. Denne boka legger selve grunnlaget for KS Folkevalgtprogram.

- Vi håper at boka skal være til hjelp i hverdagen som folkevalgt i kommunen eller fylkeskommunen, sier Dag-Henrik Sandbakken, fagsjef i KS.

Les boka [her](#)

Mer informasjon som kan være særlig relevant for deg som er folkevalgt finner du [her](#).

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

21/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt**Arkivkode** FE-033, TI-&17**Arkivsaknr** 24/325 - 3**Forslag til vedtak**

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet en sak til et fremtidig kontrollutvalgsmøte. Saken erstatter det som tidligere ble omtalt som 'eventuelt'. Eksempel på tema som kan tas opp:

- Deltagelse på kurs/konferanse.
- Endring av møtedato eller møtested.
- Forhold i kommunen som medlemmene har behov for å drøfte.
- Ønske om orientering knyttet til et saksområde fra kommunedirektør eller sekretariatet i et fremtidig møte.

Utvalgets medlemmer oppfordres til å si fra om de har noe til saken i starten av møtet, dette for at møteleder skal kunne planlegge gjennomføringen av møtet leder, spesielt med tanke på varighet for møtet.

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

13.05.2024

Saknr

22/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/325 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget godkjenner protokollen fra kontrollutvalgets møte, den 13.05.2024.

Saksopplysninger

Protokollen stadfester at alle vedtakene og protokollføringen for hver sak er i samsvar med saksbehandlingen for den aktuelle saken.

Vurdering og konklusjon

Utvalget oppfordres til å lese gjennom protokollen for å påpeke feil og mangler, som rettes opp av sekretariatet. Utvalget oppfordres deretter til å godkjenne møteprotokollen.